فەرهەنگی کۆمپیوتەر

منتدى إقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com
للكتب (كوردى ، عربي ، فارسي)

هێمن مەلا کەریم بەرزنجی

ئەم کتێبە

لە ئامادەکردنی پێگەی

(منتدى إقرأ الثقافي)ە

WWW.IQRA.AHLAMONTADA.COM

بۆ سەردانی پەیجی پێگە:

https://www.facebook.com/iqra.ahlamontada/

بۆ سەردانی پێگەکە:

http://iqra.ahlamontada.com

فەرهەنگی کۆمپیوتەر

Computer Dictionary

a

بلاّوكراوەی خانەی چاپ و بلاّوكردنەوەی چوارچرا
زنجیرەی 197
ناونیشان/سلیمانی-شەقامی ئیبراهیم پاشا - بەرامبەر بەیزا
مۆبایل ئاسیا 07701575067 - سانا 07301128388

نرخی 3000 دینارە

فەرهەنگی

کۆمپیوتەر

Computer

Dictionary

ئەم فەرهەنگە گرنگترین وشە و زاراوەکانی کۆمپیوتەری لە خۆ گرتووە

،کە بۆ هەموو ئاستەکان بەسودە.

دانراوی:

هێمن مەلا کەریم بەرزنجی

بێـدەنگی لــە چــەناباز‌ەوە فێربــووم و... هەوڵــدان لــە تەمەڵەوە و ...هێمنی لە لووت بـەرزەوە،زۆر سـەیرە مـن ڕێزی ئەم مامۆستایانەم ناگرم...!!!

(جۆزێف جۆبێر)

ناسنامەی کتێب:

-ناوی کتێب:فەرهەنگی کۆمپیوتەر

-دانانی:هێمن مەلا کەریم بەرزنجی

-ساڵی چاپ:2009-2010

-نۆبەتی چاپ:یەکەم

-پیتچنین:سورکیو

-نەخشەسازی ناوەوە:نووسەر

-نەخشەسازی بەرگ:هەرێم عوسمان

چەند تێبینییەك:

1-ڕیزبەندی ئەم فەرهەنگە لەسەر شێوەی ئەلفبای زمانی ئینگلیزییە.

2-هەموو وشەکان بەتەواوی ڕوونکراوەتەوەو ئەگەر پێویستیش بوو بێت لە ڕوونکردنەوەکەدا وشەی ئینگلیزی یان عەرەبی و هەندێك جاریش فارسی بەکارهاتووە.

3-ئەم فەرهەنگە تەنها وشە زۆر گرنگ و پێویستەکانی لە خۆگرتووە.

4-ئەم فەرهەنگە بە شێکە لە فەرهەنگێکی گەورە کە زیاتر (1000) لاپەڕەی (A4) دەبێت و ئەگەر خوای گەورەتەمەن بدات (انشا الله) لە ساڵانی ئایندەدا دەیخەینە بەردەست خوێنەران.

5-لەم فەرهەنگە دا پشت نەبەستراوە بەمانای دەقا و دەق (تەرجەمەی حەرفی) و هەوڵدراوە وشە و زاراوە گەلێکی ئەو تۆ بەکاربێت ،کە خوێنەر بەتەوای لەمانای وشەکان تیبگات.

پێشەکی :

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

ئـەم فەرهەنگـە بەرهـەمی چـەندان شـە و نخـونی و هـەوڵ و ماندووبوونێکی زۆرە ،لە پێناو خزمەت گەیاندن بە خوێنـەران و فێرخوازانی بواری کۆمپیوتەر و ئایتی ،بـەڵام لەگـەڵ ئـەوە دا بـاوەڕم وایـە کـەهیچ بەرهـەمێك بـە بـێ کـەم و کـورتی نییـە ،بەتایبەت لە بوواری فەرهەنگ دانان و زمان و زمانـەوانی دا ، و بەتایبـەتریش کـارکردن لـە بـوواری فەرهـەنگی زانـستی و فەرهەنگی بوواری کۆمپیوتەر و تەکنەلۆژیای زانیارییەکان دا.

بـەڵام ئـەو پـەڕی هەوڵمـداوە و هیـوادارم تـوانیبێتم سـەرکەوتن بەدەسـت بهێـنم و کارەکـەم بـە دڵـی خوێنـەربێت و هـاوڕێ ئەکادیمیستەکانیشم لە کارەکەم ڕازیبن.

وەڵێ نابێـت ئـەوە لـە بیربکـەین کەبـەهۆی نـوێی زانـستی تەکنـەلۆژیای زانیارییـەکان و کۆمپیوتـەر و ئینتەرنێتـەوەو درەنگ ئاشنابوونی ئێمـەی کورد بـەو زانستانە،گرفتی وشـە و زاراوەمـان دەبێـت ،لەبەرامبـەر وشـە و زاراوە جیهانییـەکانی بووارەکەدا و ئەوەندەی ئاگاداربم ئەم گرفتە لەناو زمانـەکانی (عەرەبی و فارسی و تورکیش) دا هەیـە ،بەڵام بـەو ڕادەیـە نییـە کـە لـە نێـو زمـانی کوردیـدا هەیـە و ڕەنگـە غـەدر نـەبێت ئەگـەر

بڵـێین (زمـانی کـوردی لـە بـواری ئـایتی و کۆمپیوتـەر و ئینتەرنێت دا هەژارە).هیوادارم پسپۆڕانی زمانی کوردی بەم قسەیە بێزار و نیگەران نەبن.

لـە کۆتاییـدا هیـوادارم تـۆی خوێنـەر و بەکارهێنـەری ئـەم فەرهەنگـە ،بـە چـاوی لیبووردنـەوە سـەیری هەڵـە و کـەم و کورتییـەکان بکـەیت و هـەوڵ و مانووبوونی ئێمـەت لەبەر چاو بێت .

هێمن شێخ عەبدولکەریم شێخلئیسلامی مودەڕیسی بەرزنجی
2009/1/1

ئەم کتێبە پێشکەشە بە :

- دایکم و باوکم و هەردوو براکەم.
- هەموو ئەو مامستایانەی لە حوجرە و قوتابخانەکانەوە تا ئەمڕۆ ،تەنها وشەیەك چییە لێیانەوە فێربووم.
- هەموو ئەو مرۆڤانەی خۆشم ویستوون.
- شێخلئیسلام زەینەلعبدین بابا گەورەی مودەڕیسی بەرزنجی باپیرە گەورەم.
- پێشکەشە بەو مرۆڤەی ڕۆژانە بە ڕووانینێکی شەرمنانە پێی ئەڵێم : (خۆشم دەوێی) و...تەنها بە نیگای شەرمنانە دەیدوێنم.

فەرهەنگی

کۆمپیوتەر

Computer

Dictionary

ئەم فەرهەنگە گرنگترین وشە و زاراوەکانی کۆمپیوتەری لە خۆ گرتووە
کە بۆ هەموو ئاستەکان بەسودە.

دانراوی:

هێمن مەلا کەریم بەرزنجی

A

A

ampere ئەمپێر

A°

angstrom ئەنگستڕۆم

A:

بزوێنەری فلۆپی، خولێنەری فلۆپی، لەبەرنامەی ئیشپێکردنی نەزمی کۆمپیوتەردا، وەکو مایکرۆسۆفت ویندۆز و هەندێك بەرنامەی دیکەدا، ئەم هێمایە بریتیەلە یەکەم بزوێنەر کە فلۆپی یە، یان بەشێکی سەرەکیە لە بەرنامەکە/ویندۆز.

Abacus

ژمێرەر، ئەژمێر، بژمێر، ئامێرێکە بۆ ژماردن بەکاردەهێنرێت بۆ مەبەستی فێرکردن (لەئێستادا).

Abbreviated address (abbr-add)

ناونیشانی کورتکراوە. ناوێکە بەکاردەهێنرێت بۆ ئەوەی بەئاسانی بیرمان بکەوێتەوە و چاپی بکەین، بەڵام ژمارەی پیتەکانی لەناوەوە کە کەمترە، واتە: کورتکراوەی ناوەکە یان ناونیشانەکەیە.

Abbreviation

کورت کردنەوە. کورتە.

ABC

دەست بەسەراگرتن و ڕێکخستنی ڕووناکی بەشێوەیەکی ئۆتۆماتیکی (خۆیی)، (automatic brightness control)

ABIOS (Advanced Basic Input/output System)

نەزمی (سیستەمی) بنچینەیی پێشکەوتوو بۆ داغڵکردن و وەرگرتنەوەی زانیاری.

Abort

لەبارەی ویندۆزەوە، زانیاری پێویست و گرنگ دەربارەی نەزمی (سیستەمی) کارپێکەری ویندۆز، کە بەکارهێنەر بەهۆیەوە فێری بەرنامەکە دەبێت، واتە: دەلیل و ڕێبەری بەکارهێنەرە.

About word

لەبارەی مایکرۆسۆفت ۆردەوە، زانیاری لەسەر بەرنامەی ۆرد.

Above

سەرەوە، لەسەرەوە.

Absolute

ڕەها، ڕووت، پەتی، موتڵەق.

Absolute address

ناونیشانی ڕەها، ناونیشان نامێر.

Absolute error

هەڵەی تەواو.

A-bus

گوێزەرەوەی ناوەکی، گوێزەرەوەی گەیەنەری ناوەکی لە یەکەی ژماردن و لۆجیکدا (ALU).

Access

گەیاندن، گەیەنەر، گەیەنراوە، بەردەوام، کرداری بەدووادا گەڕانی وەستاندن، وەستان، بەئەنجام نەگەیشتن، وەستانی بەرنامەیە، پێش کۆتایی هاتن بەزانیاری وە هەنگاوەکان، بەهۆی ڕوودانی هەڵە و لەکارکەوتنەوە کە لەوکاتەدا ناتوانرێت هەڵەکان ڕاست بکرێتەوە و چاك بکرێت.

About

لەبارەی، دەربارەی، زانیاری ئامادەیە لەبارەی بەرنامەیەکەوە.

About Access

لەبارەی ئەکسێسەوە، دەربارەی ئەکسێس، زانیاری پێویست لەبارەی بەکارهێنانی بەرنامەی ئەکسێسەوە، کە بەکارهێنەر دەتوانێت سوودی لێوەربگرێت و بەهۆیەوە فێری بەکارهێنانی بەرنامەکە ببێت.

About excel

لەبارەی بەرنامەی ئێکسڵەوە، دەربارەی ئێکسڵ.

About windows

ڕێگەی گەیاندن و پەیوەندیکردن. تەکنیکێکە بۆ جوڵاندن و گواستنەوەی زانیاری لەنێوان بیری کۆمپیوتەر و یەکە لاوەکیەکان یان یارمەتی دەرەکان.

Accessory program

بەرنامەی پاشکۆ، لەبەرنامەی ئیشپێکەری سیستەمی کۆمپیوتەر، واتە ویندۆز، دا بەهەموو ئەو بەرنامە پاشکۆیانە دەوترێت کە لەگەڵ ویندۆزدا دادەبەزێت و بەکارهێنانی تایبەت و گرنگیان هەیە و کارئاسانی بۆ بەکارهێنەر دەکەن لەکاتی نەبوونی بەرنامەی پێشکەوتوودا.

Access time

کاتی گەیاندن.

Account

ژماردن، هەژمار، ئەژمارکردن، لەنەزمی تۆڕەکان و گەیاندنی ڕاستەوخۆدا، تۆمارێکە، کەناوی بەکارهێنەر و ژمارەی نهێنی یان ژمارەی داغڵبوونی تێدایە، لەگەڵ زانیارییەکانە، یان خوێندنەوەی و نووسینی لەسەریەکەی هەڵگرتن و پاراستن.

بەزۆری بۆ بەرنامەی مایکرۆسۆفت ئەکسس (Microsoft Access) بەکاردێت و ئەم بەرنامەیەش بۆ دروستکردن و نەخشەسازی کردنی بنکەی زانیاری (Data base) بەکاردێت.

ئەو ووشەیە مانای جۆربەجۆری هەیە، وەکو پەیوەندی بە ئینتەرنێتەوە (Internet Access) یان بەمانای جۆری پەیوەندی و گەیاندن.

Access level

ئاستی گەیاندن.

Access line

هێڵی گەیاندن، هێڵی گەیاندن و پەیوەندی کردنی هەمیشەیی نێوان کۆمپیوتەر و لاکان.

Access method

مافی گەیاندن و پێکەوە بەستنی بۆ تۆڕی گەیاندنی ئاسایی یان ڕاستەخۆ.

Accounting

ژمێریاری.

Accounting machine

ئامێری ژمێریاری.

Accounting machine electrical (EAM)

ئامێری ژماردنی کارەبایی.

ACF (Advanced Communication Function)

کارو ئەرکی گەیاندنی پێشکەوتوو.

ACK

هێمای پەیام و نامەی وەرگرتن.

Action

کار، کردار، عەمەل.

Active

چالاك، کرداری، مەبەست لەوبەشە یان بەرنامەیەیە کە کاری پێدەکرێت لەوکاتەدا، بۆ نموونە کاتێك کلیل لەسەر دووگمەی (فایل – File) دەکەین لەبەرنامەی مایکرۆسۆفت ۆرد (Microsoft word) لیستی فایل دەکرێتەوە، واتە: چالاك Active دەبێت.

Active (running)

جێبەجێکردن.

Active area

ڕووبەری چالاك.

Active cell

خانەی چالاك لەوەرەقەی کاردا.

Active product

چالاککردنی بەکارهێنانی بەرنامە.

Active window

پەنجەرەی چالاك، ویندۆی چالاك، بەشێکی شاشەکەیە کە بەکارهێنەر کاری لەسەر دەکات و بەکاری دەهێنێت.

ACU (Automatic Calling Unit)

یەکەی پەیوەندی خۆیی.

A/D (A to D)

گۆڕەری ئەنەلۆگ بۆ ژمارەیی.

Add

Addition of matrix

کۆکردنەوەی ڕیزکراوەکان.

Addition of vectors

کۆکردنەوەی ئاراستەبڕەکان.

Addition sign

نیشانەی کۆکردنەوە (+).

Addition table

خشتەی کۆکردنەوە.

Add on

زیادکردن، خستنەسەر، خستنەپاڵ، سەربارکردن، پارچەیەکی بەرنامەیەك یان پارەچە ڕەقەکانە و زیاد دەکرێ و دەخرێتە پاڵ نەزمی کۆمپیوتەر (Computer system) بۆ زیادکردنی توانا و باشکردنی جێبەجێکردنی فەرمانەکان.

Address

ناونیشان، ناونیشانی پۆستی ئەلکترۆنی e-mail address، ناونیشانی ئای پی IP address، ناونیشانی ماڵپەڕی ئینتەرنێت کە بە URL ناودەبرێت.

Address bar

زیادکردن، خستنەپاڵ، بۆ زیادکردن.

Ad

کورتکراوەی ووشەی (advertisement)ە، کە ئینتەرنێتدا مانای (ئاگاداری) دێت، بەبڵاوکردنەوەکانی سەر ڕووی لاپەڕەکانی وێبیش دەوترێت، واتە: ڕیکلام و ئاگاداری و بڵاوکراوەکان، کەدەتوانرێت نوسین بێت، یان وێنە، وەکو بانەرێك (Banner) بەقەبارەی (460*80) یان قەبارە و شێوەی تر.

Add-in (Add-Ins)

زیادکردنی تایبەتمەندی، زیادکردن بۆ بەرنامەیەك، زیادکردن، خستنەپاڵ، بەرنامەی لاوەکی و بچوکە زیاد دەکرێت بۆ بەرنامەی گەورە و بنچینەیی.

Addition

کرداری کۆکردنەوە، کۆکردنەوە، خستنەسەر.

ماڵپەری ئەو شێوە شاردنەوە و داپۆشینەی سەرەوە بەم جۆرەیە:
www.atkearney.com

Adjust

ڕێککردن، چاککردن، ڕێککردنەوە.

Administrator

بەڕێوبەری بەرپرس، کەسێکی لێپرسراوە لە پێکهێنان و ڕێکخستن و چاککردنەوەی تۆڕی پەیوەندییەکان.

ADN (Advanced Digital Network)

تۆڕی ژمارەی پێشکەوتوو.

Adobe

ئەدۆب، کۆمپانیای ئەدۆب، کۆمپانیای پەرەپێدانی بەرنامەکان، لەناویاندا بەرنامەی ناسراوی پۆست سکریپت و ئەکرۆبات و هی تریش.

Adobe acrobat

ئەکرۆبات، بەرنامەی ئەکرۆبات، یەکێکە لەبەرنامە ناسراوەکانی کۆمپانیای ئەدۆب بۆ بەرهەم هێنانی بەرنامەکان و، لەبواری شریتی ناونیشان، بەشێکە لەزۆر بەرنامە و پەنجەرە window دا هەیە و سوودی لێوەردەگیرێت بۆ کارئاسانی بەکارهێنەر، وەکو لە (My computer) یان (Internet explorer)دا.

Address mask

داپۆشەری ناونیشان، شارەرەوەی ناونیشان، جۆرێکە لەبتەکان (Bits) و نرخی دووانیە و بەکاردێت بۆ شاردنەوەی بەشێکی ناونیشان، بەکارهێنانی ئەم جۆر و شێوەیە بەگشتی بۆ خوێندنەوەی تۆڕی پەیوەندییەکانە، یان بەشێك لەتۆڕی لاوەکی لەناو تۆڕی ئینتەرنێتدا، یان ناونیشانی پرۆتۆکۆلی ئینتەرنێت، کە لێرەدا ئەمەیان مەبەستی سەرەکییە، وەکو

207.37.253.203

بەکاردێت و بەرنامەیەکی وێنەیی بەیانی پێشکەوتووە.

Adobe Photoshop

بەرنامەیەکی تایبەتە بەبواری وێنە و وێنەسازی ونەخشەسازی و لەلایەن کۆمپانیای ئەدۆبەوە بەرهەم هاتووە.

ADP (automatic Data Processing)

چارەسەرکردنی زانیاری بەشێوەیەکی خۆکار (خۆیی).

ADP System

نەزمی چارەسەرکردنی زانیاری خۆیی.

ADR

کورتکراوەی (ناونیشان – Address)ە.

ADSL (asynchronous Digital subscriber Line)

پەیوەندی و گەیاندنی ئینتەرنێتیە لەجۆری برۆدباند (Broadband) کە بەبێ مەشخول بوونی هێڵی تەلەفۆن پەیوەندیەکی خێراو گونجاو تەکنەلۆژیای ئینتەرنێتدا سوودی زۆری لێوەردەگیرێت، بۆ گۆڕینی فایلە ئاساییەکان بۆ فایلی (PDF) کە کورتکراوەی (Portable Document File)ە و لەمبارەشدا کێشی فایلەکان کەم دەبێتەوە و لەتێکچوونی فۆنتیش دەپارێزێت.

Adobe acrobat reader

خوێنەرەوەی ئەکرۆبات، پیشاندەری فایلی ئەکرۆبات، بەرنامەیەکە بۆ کردنەوە و خوێندنەوەی فایلی ئەکرۆبات بەکاردێت.

Adobe illustrator

ئەدۆب ئلستڕەیتەر، بەرنامەیەکی ناسراوی کۆمپانیای ئەدۆبە و تایبەتە بەوێنەسازی کە لە وێنەسازی و نەخشەسازی و وێنەکێشی کۆمپیوتەریدا بەکاردێت و بەزۆری لەگەڵ کۆمپیوتەری ماکنتۆشدا

بەکارهێنەری کارامە و ڕاهاتوو و پێشکەوتوو.

Agenda

بەرنامەی ڕێکخستن، بەرنامەی ڕێککردن و چاککردن.

AGP (Accelerated Graphics Port)

پۆرتی (دەروازەی) هێڵکارییانەی خێراکەر، هێڵی گوێزەرەوەی گەیەنراوە لەنێوان هێڵکاری بەیانی و بری سەرەکی دا و فەرمانی ڕێپێدانی زانیارییەکانە بەگواستنەوەیەکی خێرایی زۆر بەبێ بەکارهێنانی بیری سەرەکی (Main Memory).

AI (Artificial Intelligence)

زیرەکی دەستکرد، مەبەست لەو بیرو و کردارانەیە کە داڕێژراوە بۆ ئامێرە ئەلکترۆنییەکانی وەکو کۆمپیوتەر یان ڕۆبۆتەکان، بۆ ئەنجامدان و لاسایی کردنەوەی کارێکی دیاریکراو بەشێوەی هەڵسوکەوت و بیرکردنەوەی مرۆڤ.

بەتۆڕی جیهانی ئینتەرنێتەوە بۆ بەکارهێنەران (user) دەستەبەر دەبێت، هێڵی بەشداربوونی ژمارەی نادڵنیا.

Advanced

پێشکەوتوو، لەبارەکانی پێشکەوتوودا، ڕیزککردن و ڕێکخستن و گۆڕانکارییە بەشێوەیەکی پێشکەوتوو.

Advanced digital network

تۆڕی ژمارەی پێشکەوتوو.

Advanced program-to-program communication

پەیوەندی و گەیاندنی پێشکەوتووی بەرنامە بۆ بەرنامە.

Advanced version

نووسخەی پێشکەوتوو، ئەوەی پێشکەوتوو، بەرنامەیەکە کە تایبەتمەندی و بەکارهێنانی ئاڵۆزی هەبێت تەنانەت بەلای

نامەی ئەلکترۆنی (E-mail)دا زوورەکانی چاتدا بەکاردێت، هەندێك جار ئەو ناوە خوازراوە دووبارە دەبێتەوە لە ئیمەیڵەکاندا، وەکو:

webmaster@-------.com

تەنها ناوی ماڵپەڕەکە، واتە: دووای ئەت ساین @ دەگۆڕێت.

Alias name

نـاوی خـوازراو، نـاوی جێگـرەوە (بەدیل).

Align

بەرامبەریـەك بـوون، نزیکـی، هاوسنووری، جووتبوونی دوو هێڵ.

Alignment

ڕیـز، ڕیزکـردن، ڕیزبـوون، ڕیزبەنـدی، ڕێکـی، لایـی، ئـەم ووشەیە بەزۆری لەگەڵ ووشەکانی (ڕاسـت – Right)و(چـەپ – Left) دا بـەکاردێت و لەنووسینە (لای ڕاسـت – Right alignment) و (لای چـەپ – Left alignment).

All

AL (Assembly Language)

زمانی ئەسیمبوولی.

Alert

ئاگـادار کردنـەوە، ووریاکـەرەوە، بەئاگاهێنەر، ئاگادارکەرەوە.

Alert-box

سـندوقی ووریاکـەرەوە، پەنجـەرەی بەئاگاهێنەر، زۆربەی کات لەکاتی بـەکارهێنانی ئینتەرنێتـدا دەردەکـەوێت و لەناویـدا دەنوسـرێت، (چـۆنی ... چـاوەڕێ بە) یان (تکایە چاوەڕێ بـە) یـان (تکایـە هەڵەیـەك هەیـە!) یـان (......).

Alias

ناوێکی تایبەتی و خوازراوە (نازناو) کە لەکۆمپیوتەر و ئینتەرنێتدا بەکارهێنەر بەکاری دەهێنێت، ناوی جێگرەوە و لەجیاتی ناوی خوازراوە دەکرێت بۆ کۆمەڵەیەك بەکاربێت یان بۆ تەنها کەسێك و بەزۆری لەدروست کردن و بەکارهێنانی

ماوەیەکی زۆرە خزمەتگوزاری گەڕان بەشێوەیەکی زۆر ورد و سەرکەوتوو پێشکەش بە بەکارهێنەران دەکات و زیاتر لە (150 - 200) ملیۆن لاپەڕەی لەخۆگرتوو و گرنگی تەواویشی داوە بە (USENET) و گرنگی داوە بەهەموو نەتەوە و زمانەکانی سەر ڕووی زەوی و ناونیشانەکەی بەم جۆرەیە:

www.altavista.com

Alt key

دوگمەی ئاڵت، یەکێکە لەدووگمەکانی سەر ڕووی تەختە کلیل (keyboard) کە بەکاردێت بۆ ئەنجامدانی فرمانی تایبەتی لەکاتی جێبەجێکردنداو، بەگوێرەی بەرنامەکان بەکارهێنانەکان دەگۆڕێت.

ALU (Arithmetic Logic Unit)

هەموو، ئەم وشەیە لەگەڵ زۆربەی وشەی دیکەدا بەکارهاتووە، وەکو (All program) کە مەبەست لەهەموو بەرنامەکانی ناو کۆمپیوتەرەکەیە، یان هەڵبژاردن و دیاری کردنی هەموو (select all).

Allocation

کرداری دابەشکردن و گونجاندنە، دابینکردن، دابەش کردنی بەشێکی زانیارییەکان لەشوێنی خەزن کردنی دیاری کراودا.

Allow

ڕێگەدان، هێشتن، هێڵان، ماوەدان، دەرکەوتن، ڕەچاوکردن.

AltaVista

ئەڵتافیستا، سێرچی ئەڵتافیستا، بگەڕێ ئەڵتافیستا، ناوی یەکێك لەبگەڕ و سێرچە ناسراوەکانی جیهانی ئینتەرنێتە، کە کۆمپانیای کۆمپیوتەری لەکالیفۆرنیا دایمەزراندووە و

ئەمەش ناونیشانی ماڵپەڕەکەیەتی:

www.aol.com

American standard code for information interchanges (ASCII)

ئەزمی کۆدی ئەمریکی پێوانەی بۆ ئاڵوگۆڕکردنی زانیاری (ئاسکی).

AML (A Manufacturing Language)

زمانی پیشەسازی.

Ammeter

ئەمیتەر، پێوەری تەزوو، ئامێرێکە بۆ پێوانەکردنی هێزی ووزەی کارەبا.

Ampere

ئەمپێر، تەزووپێو.

Amplifier

گەورەکەر، موکەبەرە.

Analog

ئەنەلۆگ، پێوانەیی.

Analog adder

کۆکەرەوەی پێوانەیی.

Analog channel

کەناڵی ئەنەلۆگ.

Analog computer

یەکەی ژماردن و ژیربێژی، یەکێکە لە بەش و پێکهاتەکانی یەکەی چارەسەرکردنی ناوەندی (CPU) کە هەڵدەستێت بە ئەنجامدانی کردارە ژمێریارییەکان و بیرکارییەکان (کۆکردنەوە، لێکدان، دابەش کردن و لێدەرکردن) و ژیربێژی بەخستنەپاڵی کردارەکانی گواستنەوە و لابردن و کەمکردنەوە.

American national standards institute

پەیمانگای پێوانەیی نیشتمانی ئەمریکی.

American online

ئەمرکان ئۆن لاین، گەورەترین کۆمپانیای پێشکەشکردن و دابین کردنی خزمەتگوزاری پەیوەندییەکانە لەسەر تۆڕی ئینتەرنێت و بە (AOL) ناودەبرێت و کورتکراوەکەیەتی،

کۆمپیوتەری پێوانەیی (ئەنەلۆگی).

Analog data

زانیاری ئەنەلۆگی.

Analog device

ئامێری پێوانەیی.

Analog digital converter system

نەزمی گۆڕەری پێوانەیی ژمارەیی، نەزمێکە هەڵدەستێت بەگۆڕینی زانیاری لەنێوان کۆمپیوتەری پێوانەیی و ژمارەیی.

Analog network

تۆڕی ئەنەلۆگ، تۆڕی پێوانەیی.

Analog-to-digital conversion (ADC)

گۆڕینی پێوانەیی ژمارەیی، گۆڕینی نیشانە و هێماکان لەپێوانەییەوە بۆ زانیاری ژمارەیی.

Analyses, analyze

شیکردنەوە، لێکۆڵینەوە، یەکالاکردنەوە.

Analysis

شیتەڵکردن، شیتەڵکاری، شیتەڵ، شیکردنەوە.

Analysis graphics

وێنەی شیکاری، وێنەی شیکردنەوەیی.

Analyst

شیکەرەوە، شیتەڵکار، کەسێکی تایبەت بەکاری شیتەڵکاری و شیکردنەوە، وەکو شیتەڵکاری نەزم.

Anchor

خاڵی کار.

And, &

و، وشەیەك یان هێمایەکە کە بۆگەڕان بەدوای دوو وشەی نزیك لەیەکەوە سوودی لێوەردەگیرێت و ئەم وشەیان هێمایە دەبێت بەلێکدەری نێوان ئەو دوو وشەیە، هاوکات لەنێوان دوو وشەشدا بەکاردێت بۆ گرێدانی ئەو دوو وشەیە پێکەوە بۆ نموونە:

Kurd & Kurdistan

(aso, asan, dava, hemn and dero)

AND circuit

سوڕی (و)

AND element

عونسری (واو)ی لۆجیکی.

AND gate

گەیتی (و)، دەروازەی (واو)ی ژێربێژی، دەروازەی (و) مەشقی

AND operation

کرداری (و)ی ژێربێژی، کرداری (واو)ی مەشقی.

Angstrom

ئەنگستڕۆم، یەکەی ئەنگستڕۆم، یەکەی پێوانەکردنی درێژی شەپۆلە.

Animated GIF

وێنەی (جی ئای ئێف)، وێنەی جولاو، زنجیرەیەکە لە وێنە بەشێوەی (GIF) پیشان دەدرێت بەشێوەی دوابەدوای یەك لەهەمان شوێندا بۆ پێدانی جووڵە بەوێنەکان.

Animation

ئەنیمەیشن، جولاو، وێنەی جولاو، کرداری دروست کردنی وێنەی جولاوە لەتەنەکانەوە بەڕێگەی پیشاندانی خێرا بۆ زنجیرەیەك وێنە، هەموو وێنەکان گۆڕانێکی بچووك بەجێدەهێنن لەئەنجامدانی دروست کردنەکەدا و شێوازی بەکارهێنان لەدروست کردنی وێنەی جولاودا بەهۆی بەرنامە تایبەتەکانی کۆمپیوتەرەوە دەبێت.

Annotation

سەرنج، تێبینی.

Annotation symbol

هێمای تەعلیق، هێمای سەرنج و تێبینی.

Anonymous

بێناو، ناسنامەی نادیار، داغڵبوون و چوونەوە ژوورەوەیە بۆ سیستەمێك بەبێ ئەندامێتی لەو سیستەمەدا، بۆ نموونە بەسوود وەرگرتن لەناوی ئەندامێك لەماڵپەڕێکی ئینتەرنێتدا بەبێ ئەنجامدانی Login.

زانیارییەکان و زیانیان پێبگەیەنێت.

AOL (America On Line)

ئەمریکا ئۆن لاین، ئەمریکای ڕاستەوخۆ، کۆمپانیای ئینتەرنێتە

API (Application Programming Interface)

ڕوکاری پرۆگرامسازی جێبەجێکردن.

APL

ئەی پی ئێڵ، زمانێکی بەرنامەسازیە.

Apple

بەرنامەی بچووك، جێبەجێکردنی بچووك.

Apple II

ئەپڵ 2، ئەزمێکی (سیستەمێکی) کۆمپیوتەری وورد و بڵاوە لەناو خەڵکیدا، کەلەلایەن (ئەپڵ کۆمپیوتەر)ەوە دروست کراوە.

Appearance

دەرکەوتن، هاتنەڕوو، ڕوو، ڕووخسار.

Apple desktop bus

Anti aliasing

تەکنیکێکە بەکاردێت بۆ کەمرکردنەوەی زبری و تیژیی چوکڵەدار کاتێك دەردەکەوێت لەسەر سوڕەکان، یان چەماوەکان، یان چاپکراوەکان.

Anti spam

دژەجاسوسی، تەکنەلۆژیای دژەجاسوسی، ئەم تەکەنەلۆژیایە بەرنامەی وەکو دژەڤایرۆسی وەهایە و دژی ئەو فایل و نێردراوانەی کە بۆمەبەستی جاسوسی بەکارهاتوون.

Anti virus program/software

بەرنامەی دژەڤایرۆس، دژەڤایرۆس، بەرنامەیەکە گرنگیەکەی لەوەدایە بەدوای ڤایرۆسدا دەگەڕێت لەئامێری کۆمپیوتەردا و پاشان تێکی دەشکێنێ پێش ئەوەی بتوانێت کاربکاتە سەر فایل و

گـوێزەرەوەی ئـەپڵی ڕوومێـزی (دیسکتۆپی).

Apple file exchange

بەرنامـەی ئـەپڵ بـۆ ئـاڵوگۆڕی فایلەکان.

Apple key

کلیلی ئەپڵ.

Applet

بەرنامـەی بـچووکە، کـە بەسـوود وەرگـــرتن لـــەزمانی بەرنامـــە نووسی جافا بەرهەم دێت.

Application

جێبـــەجێکردن، بەرنامـــەکانی جێبـــەجێکردن لەکۆمپیوتـــەردا، ئەزمێکی تایبەتییە، یان بەشێکی چارەســـــەرکەرە بـــــەهۆی کۆمپیوتەرەوە، وەکو: (ژمێریـاری – چارەسـەر کـردن و چـاککردنی مووچـە، داواکـاری، ...)، هـەروەها بەرنامـــەکانی جێبـــەجێکردنی وەکـو (FTP, E-mail, Client, Gopher, Telnet, ...)

Application, scientific

جێبـــــەجێکردنی زانـــــستی، بەکارهێنانی کۆمپیوتەرە لە شیکار کردنی بوارە زانستیەکاندا.

Application software

بەرنامەکانی جێبەجێکردن.

Application system

ئەزمی جێبەجێکاری.

Application windows

پەنجەرەی جێبەجێکردن.

Apply

جێبـەجێکردن، بەسـەرداگونجاندن، بـەزۆری بەشـێوەی دووگەمـەیەك دەردەکـەوێت بـۆ جێبـەجێکردنی ئەو کـارەی ئـەنجامی دەدەیـن پـێش ئـەوەی (ok) بکـەین، بۆئـەوەی بـزانین کارەکـەمان بەدڵـە یـان نـا، بـــەڵام لەهەنـــدێك شوێنیـــشدا ڕاستەوخۆ کارەکە جێبەجێدەبێت بـێ ئـەوەی پـێش (ok) کـردن ئەنجامەکەی ببینین.

APPN

تۆڕی پێشکەوتووی (پێـر – تـوو – پێر).

Archive site

ماڵپەڕی ئەرشیفی.

Archive storage

کۆگـەی خـەزنکراوەکان، شـازی هەڵگیراوەکان.

Arithmetic address

ناونیشانی ژمێرەیی، ناونیشانی حسابی.

Arithmetic, binary

ژمێرەیی دووانی، حسابی دووانی.

Arithmetic logic unit (ALU)

یەکەی ژمێرەیی ژیربێژی، بەشێکە لەیەکەی چارەسەر کردنی ناوەندی (c.p.u) کۆمپیوتـەر، کـە هەڵدەستێت بەئەنجامدانی کردارە ژمێرەییـەکان و کـردارە ژیربێژییـەکان و کـردارە هاوبەشەکانی ژمێرەیی و ژیربێژی.

Arithmetic operation

کـردارە ژمێرەییـەکان، کـرداری حـسابی، وەکـو: (کۆکردنـەوە، لێدەرکردن، دابەشکردن، لێکدان)

Arithmetic operator

Arabic numeral, common

ژمـارەی عـەرەبی بـاو، (9،.....،1،2،3)

Architecture

ئارکیتێـچکە – زانـستی نەخـشە، نەخـشەسازی، تەلارسـازی، تەلارسـازی کۆمپیوتـەر، نەخـشەسازی کۆمپیوتـەرە بـۆ مەبەسـتی گەیانـدن و ئەنجامـدانی ئامانجـە دیاریکراوەکـان، وەکـو (خێرایـی چارەسـەرکردن، حـەجمی یـاد (میمۆری)، توانـای جێبـەجێکردن و چارەسەرکردن).

Archive

ئەرشـیف، هـەڵگرتن، هـەڵگیراوەکان، ماڵپـەڕێك یـان ناوەنـدێکی هەڵگرتن و پاراستنی زانیارییەکانـە، گواسـتنەوەی زانیـاری لەناوەنـدی خـەزنکراوی چالاکەوە بۆلای هەڵگیراوەکان.

Archived file

فایلی ئەرشیف.

هێما و نیشانەکانی ژماردن، نیشانەکانی ژمێرەیی

Symbol meaning

\+ Addition
کۆکردنەوە

\- subtraction لێدەرکردن

* Multiplication
لێکدان

/ Division دابەشکردن

Arithmetic unit

یەکەی ژمێرەیی، یەکەی ژماردن، یەکەی حسابی.

ARPA

ئاژانسی پرۆژەیی لێکۆڵینەوەی پێشکەوتوو (لەئەمریکا).

ARPANET

تۆڕی (ARPA).

Array

ڕیزکراو، ڕیزبەند، زنجیرەیەك پێکهاتەی ڕیزکراوە و پێکەوەییە، کۆمەڵێك ژمارەی ڕێکخراو و ڕیزکراو بەپێی نەزمی تایبەتی، وەکو خشتەیەك، ڕیزکراوەکان،

5 7 5 3 2
1 9 2 4 1
5 3 4 8 6

array →

Arrow

تیر، سەهم.

Arrow key

دووگمەی تیر، کلیلی تیر، دووگمەی سەهم، چوار دووگمەن لەسەر ڕووی تەختە کلیل (keyboard) و بەکاردێت بۆ جوڵاندنی هێمای ماوسەکە(1)، یان گواستنەوەی بەشی چالاکی بۆ بەشێکی تر، واتە: گواستنەوەی چالاکێتی لەنێوان بەشەکاندا.

Arrow pointer

هێمای ماوس، سەهمێکی بچووکە لەسەر ڕووی شاشەکە و دەتوانرێت بەهۆی ئامێری ماوسەکەوە بجوڵێنرێت.

Article

وتار.

Artificial intelligence

زیرەکی دەستکرد.

ئینتەرنێتەوە (web server)،
زمانی بەرنامە نووسی تایبەت بە ئینتەرنێتە.

ASP (application Service Provider)

دابینکەری خزمەتگوزاری جێبەجێکردن، بەرنامەی ASP، کۆمپانیای ASP.

A static

ناجێگیر.

Asteric

ئەستێرە، هێمای ⋆ لەسەر ڕووی تەختە کلیل keyboard.

AT (Advanced Technology)

تەکنەلۆژیای پێشکەوتوو.

AT @

هێمای @ کە دەبێتە جیاکەرەوەی نێوان ناوی بەکارهێنەری ئیمەیڵ و ناوی دووەم ك ناوی ماڵپەڕێکە یان ناوی خواستراوی گشتییە، بۆ نموونە:

webmaster@hemn.info

ASCII (American Standard Code for Information Interchange)

نەزمی کۆدی ئەمریکی پێوانەی بۆ ئاڵوگۆڕی زانیارییەکان، ئاسکی، ئەم کۆدە پێوانەییە بۆ دابینکردن و دڵنیاکردنەوەی گونجاند لەنێوان جیاوازییەکانی جۆرەکانی ئامێری چارەسەر کردنی زانیارییەکان و ئامێری پەیوەندی هێڵکارییانە سوودی لێوەردەگیرێت.

Assembly language

زمانی ئەسیمبلی.

Assistant

یارمەتیدەر، هاریکار.

Asp (Active Server Page)

لاپەڕەی خزمەتگوزاری ئەلکترۆنی چالاك.، لاپەڕەی تۆڕی ئینتەرنێت web page.
دروست دەکرێت بەهۆی خزمەتگوزاری تۆڕی

hemnymala@yahoo.com
dr.hemnbarznji@yahoo.com

ATA (Advanced Technology Attachment)

ئامێری پاشكۆی تەكنەلۆژیای پێشكەوتوو، هاوپێچی تەكنەلۆژیای پێشكەوتوو، تەنگترین ڕێڕەوی زانیاری و لایەنی ئاڵوگۆڕی زانیارییە بۆ هارد-دیسك HDD.

Atari 800

ئەتاری 800

AT bus

گوێزەرەوەی AT.

AT Command Set

كۆمەڵە فرمانی AT، كۆمەڵە كاری AT.

A To Z, Z To A

ڕیزكردن لە A بۆ Z، ڕیزكردن لە Z بۆ A، ڕیزكردن لە بچووكەوە بۆ گەورە، ڕیزكردن لەگەورەوە بۆ بچووك.

Attach

پێوەبەستن، گرێدان پێوەی، پێوەنووسان، پێوەلكان، هاوپێچ.

Attachment, attached file

بەهاوپێچ ناردنی فایلێك یان چەند فایلێك دەگوترێت، كە لەلایەن بەكارهێنەری ئینتەرنێتەوە دەنێردرێت، بەهۆی ئیمەیڵەوە، و فایلەكە وەكو خۆی بەساغی و تەواوی بەو كەسە دەگات كەبۆی دەنێرین و ئەویش دەبێ داونلۆدی بكات و بیكاتەوە، یان هەڵیبگرێت (save)، وە دەتوانێت پیشانی بدات preview بەڵام لەهەندێ باردا گرفتی بۆ دەسازێت.

AU (Arithmetic Unit)

یەكەی ژمێرەیی، یەكەی ژماردن، یەكەی حسابی.

.au (.audio UNIX)

فایلی دەنگی بۆسیستەمەكانی یونیكس UNIX.

Audio

دەنگی، بیستنی.

Audio board, audio card.

كارتی دەنگ.

Audio device

ئامێری دەنگی، ئامێری بیستنی.

Auto answer

وەڵامی خۆیی، وەڵامی خودکار، وەڵامدانەوەی ئالی.

Auto CAD

وێنەسازی یان نەخشەسازی بەهۆی کۆمپیوتەرەوە، ئۆتۆکاد، بەرنامەیەکی وێنەکێشی و هێڵکارییانەی ئەندازیارییە بۆ کێشانی دوو دووری یان سێ دووری، کەلەلایەن کۆمپانیای (Autodesk) بەرهەم هێنراوە و دروست کراوە و لەکاری بیناسازی و نەخشەسازیدا سوودی لێوەردەگیرێت.

Auto correct

ڕاستکردنەوەی خۆیی، ڕاستکردنەوەی خودکاری.

Auto filter

فلتەری خۆیی، فلتەری خودکاری، هەڵبژاردنی خۆیی بۆ زانیارییەکان.

Auto fit

ڕێکخستنی خۆیی.

Auto format

ڕێکخستنی خۆیی.

Auto hide

شاردنەوەی خۆیی، شاردنەوەی ئۆتۆماتیکی.

Automatic

ئۆتۆماتیکی، خودکار، خۆکار، ئامێرکار.

Automatic data processing system

نەزمی چارەسەر کردنی زانیارییەکان بەشێوەیەکی خۆکار.

Automatic dictionary

فەرهەنگی ئۆتۆماتیکی، فەرهەنگی خۆکار، فەرهەنگی دیجیتاڵیە کە لەسەر ئامێری کۆمپیوتەر یان ئامێری دیکە دادەبەزێنرێت بۆ مەبەستی وەرگێڕان لەنێوان زمانەکاندا.

Automatic exchange

ئاڵوگۆڕی ئۆتۆماتیکی.

Automatic message

پەیامی ئۆتۆماتیکی، نامەی خۆیی.

Auto stop

وەستانی خۆیی، وەستانە لەکردارەکانی چاودێری و رێکخستندا لە ئەنجامی بوونی هەڵەیەکدا.

Automatic switchover

گۆڕینی خۆیی، گۆڕین بۆ ئامێرێکی یارمەتیدەر لەکاتی وەستانی ئامێری سەرەکیدا.

Automatic teaching

فێرکاری ئۆتۆماتیکی.

Automation

مرۆڤی ئالی، رۆبۆت.

Auto play

ئیش پێکردنی خۆیی، لێدانی خۆیی، کارپێکردنی خۆیی، بۆ کارپێکردن و لێدانی ڕاستەوخۆی فایلە دەنگی و دەنگی و ڕەنگییەکان و .... بەکاردێت.

Auto polling

گواستنەوەی خودکاری.

Auto restart

دووبارە کار کردنەوەی خودکاری.

Auto saves

سەیفکردنی خۆیی، هەڵگرتن و پاراستنی خۆیی، بەکرداری شاراکردن و هەڵگرتن وپاراستنی خودکاری زانیارییەکان دەوترێت لەئامێری کۆمپیوتەردا، کە یەکێکە لەتایبەتمەندییە گرنگەکانی هەندێك لەبەرنامەکان.

A/ux

نەزمی کارپێکردنی ئەی یو ئێکس، نەزمی ئیش پێکردنی aux.

Aux

دووەمی یارمەتیدەر، ناوی ئامێری زیربێژییە بۆ ئامێری یارمەتیدەر.

Auxiliary device

لەکۆمپیوتەردا، بەئامێر یان هۆکاری یاریدەدەری دەوترێت، بۆ نموونە ئامێری یاریدەدەری دەنگی.

Auxiliary memory

بیری یارمەتیدەر، یادی یارمەتیدەر، یەکەکانی شاراکردنی یارمەتیدەر بۆ یادی کۆمپیوتەر، وەکو دیسکەکان و شریتی موگناتیسی.

Avatar

لەبەرنامەکانی وێنەگری و لاپەڕەی وێبدا دابنرێت.

AVL tree

دەرخستنی گەڕان یان پشکنینی زانیارییەکان.

AWK

زمانی بەرنامە نووسی، زمانی پرۆگرامسازی، زمانی بەرنامەسازی.

AZERTY keyboard

کیبۆردی AZERTY، تەختەکلیلی AZERTY.

وێنەی تەشکیلی، بەوێنەکردنی شێوەیەك یان حاڵەتێکی دیاریکراو دەگوترێت، جا بەشێوەی وێنەیەکی سادە و ئاسایی بێت، یان وێنەی جوڵاو، کە بەزۆری لەماڵپەڕەکانی ئینتەرنێت و ژوورەکانی گفتوگۆی ئینتەرنێت (chat)دا بەکاردێت.

AVC

گەیاندنی بیستنی بینینی.

Average

معەدەل.تێکڕا

AVI, avi audio/video interleaved, audio/visual interface

یەکێکە لەڕێکخستنەکان و فۆرماتەکانی مایکرۆسۆفت کە گونجاوە بۆ سەیف کردن و هەلگرتن و پاراستنی گرتەی دیجیتاڵی ڤیدیۆی کە دیقە و چاکێتی بەرزی دەنگ و ڕەنگی هەیە و دەتوانرێت ئەم فایلانە

B

Binary

باینەری

Bit

بت

Byte

بایت

Baud

باود

Babbage, Charles

چارلز باباش، یەکێکە لەزانایان و داهێنەرانی بواری تەکنەلۆژیای زانیارییەکان و کۆمپیوتەر.

Back

گەڕانەوە بۆ هەنگاوی پێشتر، دواوە، گەڕانەوە بۆ هەنگاو و کار و شێوەی پێشوو، بەشێوەی دووگمەیەك لە زۆر دایەلۆگ بۆکس و پەنجەرە و بەرنامەی کۆمپیوتەردا دەبینرێت.

Backbone network

تۆڕی بنچینەیی، گرێیەکی بنچینەییە بۆ ڕی هێڵە ئاست جیاوازە دابەش بووەکان کە خزمەتگوزاری پەیوەندی بۆ پاشماوەی تۆڕەکە پێشکەش دەکات.

Backbone ring

عەلقەی بنچینەیی، هەلقەی بنچینەیی.

Back button

دووگمەی بۆ دواوە، بەرەو دواوە، بەکلیك کردن لەسەر ئەم دووگمەیە بەشی چالاك دەگەڕێتەوە بۆ ئەو بەشەی کە

ڕەنگی پشتەوە.

Background communication

گەیاندن و پەیوەندییەکان لەباکگراوەندیدا.

Background image

وێنەی پشتەوە.

Backing file

لەبەرگرتنەوە و کۆپیکردنی فایلی بنچینەیی و ئەسڵییە بۆئەوەی لەکاتی پێویستدا سوودی لێوەربگرێت، بەتایبەتی لە کاتی تێکشکان و خراپبوونی ئەو فایلەی کاری لەسەر دەکەین.

Backing storage

بیرو یادی یارمەتیدەر، شارای یارمەتیدەر، ئامێری شاراکردن و خەزنکردنە جگە لەئامێری شاراکردن و خەزنکردنی سەرەکی و بنچینەیی.

Back light

ڕووناکی پشتەوەیی.

Backlit display

پێشتر چالاك بووە و کراوەتەوە، جا لەئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر دابێت، یان لەویندۆزدا، یان لە هەر بەرنامەیەکی تردا.

Back door

دەرگای پشتەوە، هۆکارێکە بۆ بەدەست هێنانی توانای داغڵبوون و چوونە ژوورەوە بۆ ناو بەرنامە یان ئەزم system بەبێ بوونی چاودێر و بەتێپەڕاندنی باری ئاسایشی security.

Background

باکگراوەند، ناوچەی پشتەوە، ڕەنگ یان وێنە و گرافیکە کە سوودی لێوەردەگیرێت و دەخرێتە پشت نووسین یان وێنەی ترەوە، لەسەر ڕووی لاپەڕەی ئینتەرنێت یان لەسەر شاشە، یان وێنەی ئاسایی.

Background activity

چالاکی پشتەوەی، چالاکیتی باکگراوەندی.

Background color

دیکە بەکارهێنانی دیکەی هەبێت.

Backspace key

دووگمە و کلیلی باکسپەیس، بڕوانە .backspace

Backup

پارمەتیدەر، جێگرەوە، یەدەگ، پشتگیری کردن، زاراوەیەکی گشتیە دەگەڕێتەوە بۆ نوسخەی زانیاری و بەرنامەیەکی گونجاوە بۆئەوەی بەکاربهێنرێت ئەگەر پێویست بوو، یان ڕێگەی بەدیلی یەکە بەکاردەهێنرێت لەکاتی پێویستدا.

Backup and restore

نوسخەی یەدەگ و گێڕانەوەی، کرداری لەبەرگرتنەوەی فایلەکان و هەلگرتنیانە بەشێوەی یەدەگ، بۆ ئەوەی بەکار بهێنرێنەوە ئەگەر پێویست بوو.

Backup path

ڕێڕەوی یەدەگی، لەتۆڕی عەلقەییدا ڕێڕەوی یەدەگی یان جێگرەوەییە بۆ هێماکان لەتۆڕی پەیوەندییەکاندا.

Backup computer

شاشەیە کە لەجۆری (یەکەی پیشاندانی کریستالی شل) کە ڕووناکی پشتەوە بەکاردەهێنێت بۆ چاککردن و ڕوونکردنەوە (ڕۆشنکردنەوە)ی شاشە.

Back out

پەشیمان بوونەوە، کشانەوە، گێڕانەوەی فایلە بۆ بارو شێوەی بنچینەیی و سەرتایی پێش جێبەجێکردنی گۆڕانکاری تیایدا.

Backslash

باکس لاش، هێمایەکە بەرامبەر ژمارە (92) لەئاسکی کۆددا، هێمای \. بۆ جیاکردنەوەی دوو وشەی لەیەکتر بەکاردێت و بەکارهێنانی دیکەشی هەیە.

Backspace

گەڕانەوە بەبڕی یەك بۆشایی، بۆ سڕینەوەی ئەو بۆشاییەی یان ئەو پیتەی دەکەوێتە بەردەم هێمای (I) ماوسەکەوە بەکاردێت، و دەگونجێت بەگوێرەی بەرنامەی

لەچرکەیەکدا، یان یەکەی هێرتز)، فراوانی گورزە بۆ کەناڵی پەیوەندی.

Bank

بانك، بانق.

Bank, data

بانکی زانیارییەکان.

Banner

بانەر، ئاگاداری و ڕیکلامی بازرگانی لەسەر لاپەڕە و ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێت کە بەشێوەیەکی گشتی و باو لاکێشەی درێژە و کەمتر چوارگۆشەییە و زۆرجار بەشێوەی وێنەی جوڵاوە و بەردەوام دووبارە دەبێتەوە و ئەم ئەنیمەیشنانە بەزۆری (460*60) یان (120*90) پیکسڵن، نموونەی تری ڕیکلامی بازرگانی بۆ کاروباری فرۆشتنە ناونیسان، نامە و پەیام یان ئاگا نامە یان ئاگاداری و وێنەیە، کە لەسەر لاپەڕەی وێب پیشان دەدرێت.

Base

کۆمپیوتەری یەدەگ.

Backup copy

نوسخەی زیادە.

Back-up system

نەزمی یەدەگی.

B address

ناونیشانی پێڕست.

BAL (Basic System Language)

زمانی ئەسیمبووڵی بنچینەیی.

Balance

باڵانس، هاوتاستی، بەرابەری.

BAM (Basic Access Method)

ڕێگەی گەیاندنی بنچینەیی.

B AND-NOT A gat

دەروازەی (و – نا) ژێربێژی.

Band width

پانایی باند، پیشاندانی سنوور و ناوچە، ماوەی تەرەدوودە دابینکراوەکانە بۆ ناردنی هێماکان (سیگناڵ)، جیاوازی نێوان تەرەدوودەکان لەسنوور و ناوچەدا (پێوانەدەکرێت بەژمارەی سووڕەکان

Base notation

هێمای بنچینەیی، سەرنج و تێبینی بنچینەیی، بۆ نموونە کاتێک دەنوسین 101110(2) ئەوا مانای وایە (2) بنچینەیە و (101110) ژماری دووانییە (binary).

Base RAM

یادگەی RAMی بنچینەیی.

BASIC

زمانی بەیسك، زمانێکی بەرنامەنووسی و بەرنامەسازی سادەیە کە لەساڵی (1964) لەلایەن زانایان Kurtz و Kemeny داهێنرا.

بەیسك کورتکراوەی ئەم ووشانەیە:

Beginners All purpose Symbolic Instruction code.

Basic access method

ڕێگەی گەیاندنی بنچینەیی.

Basic FORTRAN

زمانی فۆرترانی بنچینەیی.

Basic Input/Output

بنکە، بنچینە، بەزۆری لەگەڵ نیزامەکاندا بەکاردێت، بۆ نموونە لە نیزامی دووانی (Binary system)دا، دەڵێین بنچینەکەی base دووە، وە هەروەها بۆ نیزامەکانی تریش بەهەمان شێوە.

Base address

ناونیشانی سەرەکی.

Base data

بنکەی زانیاری.

Base font

خەتی بنچینەیی و سەرەکی، فۆنتی بنچینەیی.

Base language

زمانی بنچینەیی، زمانی ئەسیمبلی assembly language.

Base line

هێڵی بنچینەیی، دێڕی بنچینەیی.

Base memory

یادگەی بنچینەیی، بیری بنچینەیی، یادی بنچینەیی.

ڕێگـەی گەیانـدن بـە پەیوەنـدی بنچینەیی لە دوورەوە.

Batch

بـڕ/کۆمەڵـە، کۆمـەڵێك دۆکۆمێنـت یـان فایلـە، بـۆ چارەسـەرکردنی کۆمەڵێك لەیەك کاتدا بەکاردێت.

Batch file

فایـل بـەفۆڕماتی bat.، فایلێکـە زنجیرەیەك زانیاری و ڕوونکردنەوە و فرمان لەخۆ دەگرێت.

Baud

بۆد، یەکەی پێوانـەکردنی خێرایی سـیگناڵە، ژمـارەی هێماکانـە (سـیگناڵەکان)، لەچـرکەیەکدا، یەکـەم جـار (جـین مـۆریس بـاودۆت)ی ئەنـدازیاری فەرەنسـی ئەم وشەیەی بۆ خێرا گواستنەوەی سیگناڵەکان تەلەگراف بەکارهێنا.

B bus

گـوێزەرەوەی پێرسـت، پێرسـت، گوێزەرەوەی فەهرەست.

BCC (Blind Carbon Copy)

نـەزمی داغڵکـردن/وەرگرتنـەوەی بنچینەیی.

Basic interpreter

وەرگێڕی بەرنامەی بەیسك.

Basic language

زمـانی بەیـسك، زمـانێکی بەرنامەسازی سوك و ئاسانە.

Basic machine

ئـامێری بنـچینەیی، کۆمپیوتـەرێکی بـچووکە و بـۆ چارەسـەر کردنـی زانیارییـەکان بەکاردێت.

Basic operation system (BOS)

نـەزمی کـارپێکردنی بنـچینەیی، سیـستەمی ئـیش پێکردنـی بنچینەیی، جۆرێکە لە جۆرەکانی نەزمی کارپێکردن.

Basic-plus

بەیسك کۆ (+).

Basic telecommunication access method (BTAM)

Benchmark

بەرنامەی هەڵسەنگاندن و تاقیکردنەوە، مەرجەعی بەراورد کردن.

Beta

بێتا، تاقیکاری، ناکۆتایی، بەرنامە یان ئامێرێکی نوێیە و بەم قۆناغە (بێتا) دەست پێدەکات پێش ئەوەی بڵاو بکرێتەوە و بکەوێتە بەردەست بەکارهێنەر بەشێوەیەکی کۆتایی، بۆئەوەی سەرنج و تێبینی لەبارەیەوە دەربڕدرێت و پاشان دەستکاری دەکرێت بەگوێرەی سەرنجەکان و وێنە و شێوە و ئەوەی کۆتای بڵاو دەکرێتەوە.

Beta site

ماڵپەڕی بێتا، ماڵپەڕی تاقیکاری.

Beta software

بەرنامەی بێتا، بڕوانە: بێتا beta.

Beta testing

هەڵسەنگاندنی بێتا.

Beta version

ئەوەی بێتا.

Bible

دانەی بلایند، ناردنی وێنەی فایلێکە بۆ کۆمەڵێك کەس لە پۆستی ئەلکترۆنیەوە لەیەك کاتدا، بڕوانە cc.

BCD (Binary Coded Decimal)

کۆدی دەیی دوانی.

BCO (Binary Coded Octal)

کۆدی هەشتی دوانی.

BCPL

زمانی پرۆگرامسازی ئاست بەرز.

BCS (British Computer Society)

کۆمەڵەی کۆمپیوتەری بەریتانی.

BDAM (Basic Direct Access Method)

ڕێگەی گەیاندنی ڕاستەوخۆی بنچینەیی.

Before

لەپێش، لەبەردەم.

Behind

لەدواوە، لەپشتەوە.

Below

ژێرەوە، لەژێرەوە، لەخوارەوە.

هێمــای ســەرەتای زانیارییــەکان، هێمای دەستپێکردنی زانیارییەکان.

Binary

دووانی، دووانەیی، نەزمی ژمارەییە و بــەکارهێنانی دوو ژمــارە (0,0) وەکو بناغە وایە، بەڵام لەنیزامی دەیــدا بــەکارهێنانی ژمــارە (10) وەکو بنچینە و بناغە وایە، نەزمی دووانــی تــەنها پێویــستی بــە دوو ژمارە هەیە، کە ئەوانیش (0,1)ە، بۆ نواندنی ژمارەکان.

Binary addition

کۆکردنەوەی دووانی.

Binary bit

بتــی دووانــی، خانــەی دووانــی، بچووکترین یەکەی ژماردنی دووانی کە نرخی (سفر) یان (یەکە).

Binary Boolean operation

کرداری بوولینی دووانی.

Binary card

کارتی دووانی.

Binary cell

خانەی دووانی.

لەزاراوەی کۆمپیوتـەردا کتێبێکـە تــەواوی زانیارییــەکانی نــاوی تایبەتە بەبوارێکی تایبەت

Bidirectional bus

ڕێگـەی گەیانــدنی دوو ئاڕاســتە، ڕێگەی جووت ئاڕاستە.

Bidirectional operation

کرداری دوو ئاڕاستە، کاری جووت ئاڕاســتە، کارێــك بــەدوو ئاڕاســتە ئەنجام بدرێت.

Bit

بت، ژمارە دووانی.

Billi

هەزار ملیۆن، 10^9

Billibit

هــەزار ملیــۆن ژمــارەی دووانــی، بلیۆن، کیلۆ مێگابایت.

Billicycle

کیلۆ مێگا سوڕ، بلیۆن سوڕ.

Billing

گــەڕان بــۆ بنکــەی زانیــاری .search for database

BIM

Binary code

کۆدی دووانی.

Binary counter

ژمێرەری دووانی.

Binary device

ئامێری دووانی، ئامێرێکە کە دەتوانێت دوو مەرج تۆمار بکات، یان دوو شێوە مەرج ئەنجام بدات، وەکو سویچ کە دوو باری هەیە ئەوانیش on یان off.

لەزانستی کۆمپیوتەردا، مانای ئەم زاراوەیە ئامێرێکە کە زانیارییەکان تۆمار دەکات بەشێوەی دووانی یان زانیارییە بە کۆد کراوەکان دەخوێنێتەوە بەشێوە و ڕێگەی دووانی.

Binary digit (bit)

ژمارەی دووانی، لەوانەیە سفر (0) یان یەك (1) بێت و ئەم ژمارەیە بەکاردێت لەنەزمی ژماردنی دووانیدا.

Binary division

دابەشکردنی دووانی، دابەش کردنی ژمارەی نەزمی دووانی، بەم شێوەیە:

سفر/1= سفر

1/1 = یەك.

Binary file

فایلی دووانی.

Binary image

وێنەی دووانی.

Binary logic

لۆجیکی نەزمی دووانی، ژیربێژی نەزمی دووانی.

Binary multiplication

لێکدانی نەزمی دووانی، لێکدانی ژمارەی دووانیە بەم شێوەیە:

0 = 0 * 0

0 = 0 * 1

0 = 1 * 0

1 = 1 * 1

Binary number

ژمارەی دووانی، ژمارەی نووسراوە بەنەزمی دووانی (binary system) بە بەکارهێنانی

ژمارەیەکی دیاریکراو لە ژمارەی سفر (0) و یەك (1).

Binary number system

نەزمی ژمارەیی دووانی.

Binary operation

کرداری دووانی.

Binary point

خاڵی دووانی، جیاکەرەوەی دووانی.

Binary subtraction

لێدەرکردنی دووانی، لێدەرکردن لەنەزمی ژمارەیی دووانیدا، لەم شێوەیە:

0 = 0 – 0

1 = 0 – 1

0 = 1 – 1

1 = 1 – 0

Binary-to-decimal conversion

گۆڕینی ژمارەیی نەزمی دووانی بۆ نەزمی دەیی.

Binary-to-gray code conversion

گۆڕینی ژمارەیی دووانی بۆ گرەی کۆد.

Binary-to-hexadecimal conversion

گۆڕینی ژمارەی نەزمی دووانی بۆ ژمارەی نەزمی شانزەیی.

Binary-to-octal conversion

گۆڕینی ژمارەی نەزمی دووانی بۆ هەشتی.

Binary transfer

گواستنەوەی دووانی.

Binary tree

درەختی دووانی.

Binary unit

یەکەی دووانی، ژمارەی دووانی (بت).

BIOS (Basic Input/Output System)

نەزمی داغڵکردن/وەرگرتنەوە (چوونەدەر)ی بنچینەیی، نەزمی نەسبە لەسەر ڕووی مەزەبۆرد (motherboard) کە پەیوەندی نێوان پارچە جیاوازەکانی

کۆمپیوتەر بەڕێدەکات و ڕێک دەخات.

BIS

نەزمی زانیاری بازرگانی (Business Information System)

Bit

بت، ژمارەی دووانی، ترپە، لێدان، هێما، کورتکراوەیەکە بۆ ژمارە دووانییەکان کە سفر و یەکە (0,1) و بچووکترین یەکەیە.

Bit, 32

32 بت.

Bite

کۆمەڵێك یان زنجیرەیەك بت.

Bit error rate

ڕێژەی هەڵەی بتەکان.

Bit location

شوێنی بت.

Bit manipulation

چارەسەرکردنی بتەکان.

Bitmap-or-bit map

بتماپ، نەخشەی بت، فایلی وێنەی پێکهاتوو لە پیکسڵە ڕەنگیەکان.

Bit matrix

ڕیزکراوی بت.

Bit measurement

یەکەکانی بت، یەکەی پێوانەکردنی بت، پێوانەکردنی بتەکان.

1 kilobit = 1024 bits
1 kilobit per second = (1024) 1000 bits per second
1 MB (megabit) = 1000kb/1048576 bit
1 MbPs (megabit per second) = 1 megabit per second
1000000 bit per second

Bit processing

چارەسەر ژمارەی دووانی.

Bit rate

ڕێژەی بتەکان.

Bit serial

زنجیرەی بتەکان.

BIZ

وەکو پاشگری ماڵپەڕەکان (.biz) بەکاردێت و بەمانای بازرگانی دێت، جۆرێکە لەکۆمەڵە هەواڵیەکان کە گفتوگۆی بازرگانی

و بواری کارکردنی تیادا ئەنجام دەدرێت.

Blackboard

تەختەڕەش.

Blank

بەتاڵ، شوێنێکە هیچ هێمایەکی تیادا تۆمار نەکرابێت، ناوچەی بەتاڵی زاکیرە، کە هیچ زانیارییەکی تێدا نەبێ، بۆش، هیچ تیانەبوو.

Blank card

کارتی بەتاڵ.

Blank cell

خاڵەی بەتاڵ، خانەی بەتاڵ لەخشتەیەکدا.

Black column

ڕیزەخانەی شاولی بەتاڵ.

Blank data base

بنکەی زانیاری بەتاڵ Empty .database

Blank delete

سڕمرەوەی بۆشاییەکان، سڕەرەوەی بەتاڵەکان.

Blank document

بەلگەنامەی بەتاڵ، فایلێکی سپی بەرنامەکانی کۆمپیوتەرە و هیچ زانیارییەکی تیا نەنوسراوە و هیچی تیا نیە.

Blank form

فۆرمی بەتاڵ، ئیستیمارەی خاڵی.

BLISS

بلیس، زمانی بەرنامەسازی بۆ نووسینی نەزمی کارپێکردن.

Blog (weblog)

وێبلۆگ، بلۆگ، ژۆرناڵ یان دەفتەری بیرەوەری و یاداشتی تایبەتیە لە ئینتەرنێتدا، بەکرداری دروستکردن و بڵاوکردنەوەی زانیاری تیایدا دەوترێت blogging وە بەخاوەن وێبلاگیش دەوترێت وێبلاگ نووس .blogger

Blur

ناڕوون، ناڕۆشن، خەیاڵی.

BMP

بی ئێم پی، جۆرێکی فۆرماتی وێنەییە.

Board

مەلزەمە، 8 لاپەڕە یان 16 لاپەڕە یان ....

Booklet

نامیلکە، پەرتوکی بچووك، کتێبی وردەڵە

Bookmark

هێمای سەرچاوە، پەرتووك نیشانەکەر، هێمای ڕوونکردنەوە و نیشانەکردنە لەشوێنێکی دیاریکراوی دۆکۆمێنتێکدا دادەنرێت، بۆ بەکارهێنەر، بۆئەوەی بچێتەوە هەمان شوێن، تۆمارکردنی ناونیشانی ماڵپەڕی ئینتەرنێت لەلیستی حەز و هیوایەت دا، تا بەئاسانی و بەخێرایی بیدۆزینەوە و بیکەینەوە.

Bookmark file

فایلی هێمای سەرچاوە، فایلێکی تایبەتە بەناونیشانە خوازراوەکانی ئینتەرنێت بۆ ئاسانی بەکارهێنان.

Boolean

بۆرد، لەوحە، تەختە.

Body

جسم.

Bold

پیتی ڕەشی گەورە، تۆخ و دیار کە بەئاسانی دەخوێندرێتەوە و لەنووسینەکانی تر جیا دەکرێتەوە.

Bold face

پیتی ڕەش یان گەورە، بەسود وەرگرتن لەم دووگمەیە لەبەرنامەکانی چارەسەر کردنی وۆرد word processing دا دەتوانین پیتەکانی وشەکان ڕەش یان گەورە بکەین.

Bomb

بۆمب، قومبەلە.

Book

پەرتوك، کتێب، شوێن گرتن (حیجزکردن)، بەشێکی گەورە لە یادگەی کۆمپیوتەر.

Book fold, favorite, hot list

بووت، دەستکردن بەئیش، دەستپێکردنی ئیش، ئامادەکردنی نەزمی کۆمپیوتەر بۆ کارپێکردن لەرێگەی بارکردنی نەزمی کارپێکردنەوە.

Bootable

توانای دووبارە کارپێکردنەوە، توانای دەست پێکردنی ئیش، فایلە پێویستیەکانی نەزمە بۆ دووبارە دابەزاندن و کارپێکردنەوەی کۆمپیوتەر.

Boot drive

بزوێنەری کارپێکردن.

Boot protocol

پرۆتۆکۆلی بووت.

BOP

پرۆتۆکۆل (بنکە بۆ ناردنی زانیارییەکان)، پشت دەبەستێت بەژمارەی دووانی.

Border

سنوور، بووت بەسنوور، چوارچێوە، ئیتار.

Borland

بولینی، بوولینی دەگەڕێتەوە بۆلای زانای بیرکاری بەریتانی جۆرج بول (1815 – 1864ز)، بارەکانی یاسای جەبری بوولینی تایبەتە بەیاساکانی ژیربێژی هێمای و مامەڵەکردنی مەنتیقی.

Boolean add

کۆکردنەوەی بولی.

Boolean algebra

جەبری بوولی.

Boolean operation

کاری بولینی، کرداری بولینی، نیشپێکەری بولینی، وشە یان نیشانەیەکە یارمەتی بەکارهێنەر دەدات تا وردتر و باشتر بگەڕێت و سێرچ بکات، ناسراوترین وشە و نیشانەکانیش ئەمانەن (OB, and, not &,…)

Boolean search

گەڕانی بوولینی، گەڕان لەناو فایلە دیاریکراوەکانی بنکەی زانیارییدا بەبەکارهێنانی کرداری بوولینی.

Boot

BPS (bit per second, byte per second)

دووانـــــی لەچـــــرکەیەکدا، بـــــت لەچرکەیەکدا، بایت لەچرکەیەکدا.

BRA (Basic rate access)

ڕێژەی گەیاندنی بنچینەیی.

Branch

لق، فەرع.

Break

جیاکەرەوە، جیاکردنـەوە، وەسـتان، وەستاندن.

Bridge

پرد، ئامێرکە بۆ بەیەکگەیاندنی نێوان دوو تۆڕ کە هەردووکیان هەمان پرۆتۆکۆل بەکاردەهێنن لەبەرئەوە دەتوانرێت زانیارییەکان تێبپەرێت لەیەکەمەوە بۆ ئەوانیتر.

ئامێرکــە گەیانــدن و بەیەکــەوە بەستنی نێوان دوو تۆری ناوچەییە کـــە هـــەمان پرۆتۆکـــۆل یـــان پرۆتۆکۆلی جیاواز بەکاردەهێنن.

Broadband

بۆرلانــد، کۆمپانیایــەکی بــواری سۆفتوێرە.

B or-not A gate

دەروازەی (یـان – نـا)ی ژیربێـژی (لۆژیکی).

Borrow

خواستن.

BOS (Basic Operation System)

نـەزمی کـارپێکردنی بنـچینەیی، سیستەمی ئیشپێکردنی بناغەیی.

BOT (Beginning Of Tape)

سەرەتایی شریت، یەکەم شریت.

Both-way

دوو ئاراستە، جووت ئاراستە.

Bound

ئاســت، بــەرزترین ئاســت یــان نزمترین نرخی دیاریکراو.

Box

سندوق.

BPI (bit per inch, bytes per inch)

ژمــارەی بتــەکان لــە ئینجێکــدا، ژمارەی بایتەکان لەئینجێکدا.

بواری فراوان، چێوە فراوان، سنور فراوان.

Browse

نمایش، خستنەڕوو، پیشاندان، بینین و پیشاندانی پێکهاتەی فایلە لەسەر ڕووی شاشە، بەستێنەی سەیرکردن و بەدواداگەڕان.

Browser

پیشاندەر، هەڵدەرەوە، بگەڕ، بەرنامەیەکە بەسود وەرگرتن لە پرۆتۆکۆلی (HTTP) هەڵدەستێت بە گەڕان و سێرچ، ئەنجامدانی گەڕان و سێرچ لەڕێگەی ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێتەوە و بەمەش بۆ بەکاربەران زانیاری دەستەبەر دەکات.

Buffer

بیری (زاکیرەی)کاتی، یادگەی کاتی.

Bug

هەڵە، گرفت و نارێکی میکانیکی یان کارەبایی یان ئەلکترۆنی لە کۆمپیوتەردا، هەڵە لەبەرنامەی کۆمپیوتەردا، کلیلی تەلەگرافی خێرایی بەرز.

Built-in

دروستکراو لەناو، پارەچەیەکە لەناو پارەیەکی تردا بێ و لەناویدا دروست کرابێت.

Bullet •

بولێت، نیشانە یان هێمایە کە بۆ دروست کردنی لیست و فەهرەست بەکاردێت، یان بۆدانانی هێما بۆئەو نوسینانەی دەمانەوێ بەشێوەی خاڵ بیان نووسین، بەڵام بەدانانی خێما بۆ خاڵەکان.

Bullet in board

تەختەی ئاگادارییەکان، تابلۆی ئاگادارییەکان، بەرنامەی تابلۆی ئاگادارییەکان لەماڵپەڕەکانی ئینتەرنێتدا، کەلایەنی پەیوەندیدار و بەکارهێنەران سوودی لێوەردەگرن.

Bullets

ژمارەی نوقتەیی، ژمارە بەندی نوقتەیی، بەکارهێنانی خاڵ و نوقتە و شێوەی تایبەتیە بۆ ئەو نووسینانە بەکاریان دێنین کە دەمانەوێت بەشێوەی چەند خاڵێکی یەك بەدوای یەك بیان نووسین.

Bullet symbol

نوقتە، خاڵ، هێمایەکە لەکۆتای دێڕی نوسیندا دادەنرێت.

Burn

کرداری خستنەسەر یان لەبەرگرتنەوەی زانیارییەکانە بۆ سەر سیدی.

Bus

بەس، هێڵی دابەشکردن، گوێزەرەوە، کەناڵێکە یان بوارێکە یان ڕێڕەوێکە بۆ گواستنەوەی زانیارییەکان و هێما کارەباییەکان.

Bus, address

گوێزەرەوەی ناونیشان.

Bus board

بۆردی گوێزەرەوە، تەختەی گوێزەرەوە.

Bus cycles

سوڕەکانی هێڵی دابەشکردن.

Bus, data

هێڵی دابەشکردنی زانیارییەکان.

Bus, digit transfer

گوێزەرەوەی ژمارەکان.

Business

بزنس.

Bus monitor

چاودێری گوێزەرەوەی زانیارییەکان.

Bus network

تۆڕی گوێزەرەوە/تۆڕی هێڵی.

Busy

مەشغوڵ، مەشغول.

BUZZ

زەنگ بۆلێدان، تەلەفۆن بۆ کردن.

Byte

بایت، کۆمەڵێك ژمارەی دووانی.

Byte measurement

یەکەی پێوانەی بایت، یەکەی پێوانەکردنی بایت.

1 KB (kilobyte) = 1024 bytes.
1 KbPs (kilobyte per second) = 1024 bytes per second.
1MB (megabyte) = 1024 kilobytes.
1MbPs (megabyte per second) = 1024 megabytes.
1 GbPs (gigabyte per second) = 1024 megabytes per second.
1 TB (terabyte) = 1024 gigabytes.
1 TbPs (terabyte per second) = 1024 gigabytes per second.
1 PB (petabyte) 1024 terabytes.
1 PbPs (petabyte per second) = 1024 terabytes per second

Byre per inch

بایتەکان لەئینجێکدا.

C

C

بزوێنەری دیسکی سی.

C

زمانی بەرنامەسازی سی، زمانی بەرنامەنووسی سی، زمانێکی بەرنامەنووسی ئاست بەرزە و ئاسانە لە بەکارهێناندا و پەرەی پێدراوە لەلایەن تاقیگەکانی (بێل) لەئەمریکا و لەساڵەکانی 1970دا داهێنراوە.

C++

زمانی بەرنامەسازی C++، زمانێکی بەرنامەنووسی باڵایە و لەسەر زمانی پێش خۆی بنیات نراوە.

CA (Control Area)

ناوچەی دەست بەسەراگرتن.

Cable

کێبل.

Cable bus

گوێزەرەوەی وایەری، گوێزەرەوەی کێبلی.

Cable T.V

کێبلی تەلەفزیۆنی پەیوەند بەوێستگەی بەرامبەر بۆ وەرگرتنی تەلەفزیۆن، واتە گواستنەوەی بەرنامە و پەخشی تەلەفزیۆنی لەنێوان کۆمپانیایەك و ئامێری تەلەفزیۆنی شوێنەکاندا.

CACD

نەخشەسازی سورە کارەبایی بە هۆی ئامێری کۆمپیوتەرەوە.

CAD

نەخشەسازی بەهۆی ئامێری کۆمپیوتەرەوە.

CAD/CAM

کاد/کام.

Calculating

کرداری ژمێرەی، کرداری حسابی، وەکو (دابەش کردن، لێکدان، کۆکردنەوە، لێدەرکردن،...).

Calculating machine

ئامێری ژمێرەر، حاسیبە .calculator

Calculator

ژمێرەر، حاسیبە.

Calendar program

بەرنامەی ڕۆژ ژمێر، ڕۆژ ژمێر، لەسەر شێوەی ڕۆژ ژمێری ئەلکترۆنی بەکاردێت و بۆ دیاری کردنی وادە و بەڵێن سوودی لێوەردەگیرێت.

Camera

کامێرا.

Cancel

پاشگەزبوونەوە لەکارێك، هەڵوەشانەوەی کارێك، وەستانی چالاکی، سڕینەوەی هێما، ڕەدکردنەوەی فرمانێك، لەزۆربەی بەرنامەکانی کۆمپیوتەردا بەشێوەی دووگمەیەك دەردەکەوێت و بەکلیك کردن لەسەری ئەو کارە

دەنگ و ڕەنگ بۆ ناو ئامێری کۆمپیوتەر ئەنجام دەدات.

Card

کارت.

Card, CPU

کارتی یەکەی چارەسەر کردنی ناوەندی.

Card, logic

کارتی ژیربێژی.

Card random access memory (CRAM)

ئامێری خەزن کردنی دووەمییە کە کارتی موگناتیسی بەکار دەهێنێت.

Card reader

کارت ڕیدەر، خوێنەرەوەی کارت، کارت خوێنەرەوە، ئامێرێکە کە کارتە جۆر بەجۆرەکان بەهۆیەوە دەخوێندرێتەوە چونکە توانای لەخۆگرتن و خوێندنەوەی کارتە شێوە و قەبارە جیاوازەکانی هەیە.

Carrier

گوێزەرەوە، هەڵگر.

Carrier system

نەزمی گوێزەرەوە، نەزمی هەڵگر.

پەشیمان دەبینەوە و ڕەدی دەکەینەوە کە ویستوومانە ئەنجامی بدەین.

Capacity

سعە، توانا، فراوانی، هێز.

Caps lock key

کلیلی پیتە گەورەکان، دووگمەی پیتە گەورەکان، دووگمەیەکە لەسەر ڕووی تەختە کلیل keyboard بەکاردێت بۆ گۆڕینی نوسینی پیتە ئینگلیزییەکان لە بچووك بۆ گەورە small بۆ گەورە capital و بەپێچەوانەوە.

Caption

ناونیشان، سەرباس، ئەو نوسینەی لەسەر وێنە یان ژێر وێنە دەنووسرێت لەڕۆژنامە و گۆڤارەکاندا.

Capture carbon

بەکارتی هاردوێری کۆمپیوتەر دەوترێت کە کاری داغڵکردن و هەڵگرتن و پاراستنی دەنگ یان

Cartridge

کارتریج.

Cascade

بەدوای یەکدا هاتن.

CASE

ئەندازیاری نەزم بەهاوکاری کۆمپیوتەر.

Case

کەیس، پارەێزەرێکی سندوقیە و بۆ پاراستنی ئامێر و پارچە ڕەقەکان hardware and devices ی کۆمپیوتەر بەکاردێت و سوودی لێوەردەگیرێت.

Case

باری پیتەکان (گەورە یان بچووک).

Case sensitive

جیاکردنەوە لەنێوان بارەکانی پیتی بچووک یان گەورەیە، لە بەرنامە یان زمانی بەرنامەسازی دا، جیاوازی نێوان پیتی گەورە capital letter و پیتە بچووکەکانە small letter.

Case sensitive search

گەڕانی هەستیار بۆ باری پیتەکان، گەڕانی هەستیار و وورد بۆ شێوە و باری ووشەکان

Case, test

باری تاقیکاری، حاڵەتی پشکنین، باری تاقیکردنەوە.

Cash

کاش.

Cash card

کارتی بیری شاردراوە.

Cassette

کاسێت.

Category

چین، فیئە، پۆلێنکردنی کۆمەڵەی زیربێژی، شەقڵ، بەش، جۆر، چەشن.

CATV

کێبڵ تیڤی.

CC

کورتکراوەی ووشەی (courtesy copy – carbon copy) یە و مەبەست لەناردنی پەیام و نامەکانە لە پۆستی ئەلکترۆنی دا،

بۆکەسانی بەرامبەر کە نووسخەیەکی پێدەگات و بۆچەند کەسی بنێری بەهەمان شێوە.

CCP (Communication Control Program)

بەرنامەی دەست بەسەراگرتن و رێکخستنی پەیوەندییەکان.

CD

سیدی، دیسکی لەیزەر، دۆزەرەوەی هەلگر، هێمایەکە signal لە مۆدێمەوە نێردراوە بۆ ئەو کۆمپیوتەرەی لەگەڵی کاردەکات و هێماکە ئاماژەیە بۆ کارکردن و کراوەی و چالاکی مۆدێمەوە.

CD (change Directory)

گۆڕینی فەهرەس.

CD-burner

تۆمارکەری دیسکی لەیزەر.

CD-E

دیسکی لەیزەرییە کە گونجاوە بۆئەوەی ئەو زانیاریانەی لەسەریەتی بیسڕینەوە و جارێکیتر لەکاری بهێنینەوە.

CD Plus

تەکنەلۆژیای CD-plus

CD-R

دیسکی گوژراوی لەیزەرییە کە گونجاوە بۆئەوەی زانیاری لەسەر تۆمار بکەین.

CD-R/E compact disc – recordable and erasable.

دیسکی لەیزەری گوشراوە کە گونجاوە و دروست کراوە بۆئەوەی زانیاری لەسەر تۆماربکەین و زانیارییەکەشی بسڕینەوە، دوای ئەوەی کارمان پێی ئەما، بۆئەوەی جارێکیتر سوودی لێوەربگرین و بەکار بهێنینەوە.

CD-recorder

تۆمارکەری سیدی، ئامێرێکە بەکاردێت بۆ تۆمارکردنی زانیاری لەسەر سیدی.

CD-R machine

ئامێری تۆمارکردنی دیسکی لەیزەری.

پارەچـەیەکی ڕەقـە Hardware یـان ئامێرێکـە Device کـە بـۆ لایەنی ڕایت کردنی زانیاری، واتـە: تۆمـارکردن و نوسـینی زانیـاری، لەسـەر ڕووی R/W – CD و R – CD بـەکاردێت و سوودی لێوەردەگیرێت.

Cell

خانە، خانەی هەڵگرتن وپاراستنی (save cell)، خانـەی یادگـە Memory.

Cells

خانەکان.

Center

ناوەندی چەق.

Center, data processing

ناوەندی چارەسەرکردنی زانیاری.

Center switching

ناوەندی پەیوەندییەکان بۆ گۆڕینی سوڕەکان و نامەکان.

Center, zero

ناوەندی سفر،

Central

CD-ROM (Compact Disk –Read Only Memory)

خوێنـەرەوەی سـیدی، سـیدی خوێنـەرەوە، ئـامێرێکی خـەزن کردنـە و کـە تیـشکی لـەیزەری ڕوونـاکی بـەکاردەهێنرێت بـۆ خەزن کردنی زانیاری لەسەری.

CD-ROM burner

تۆمارکەری دیسکی لەیزەری.

CD-ROM drives

بزوێنەر یان کارپێکەری (CD – ROM)، پارچـەیەکی ڕەقـە Hardware کـە کـاری خوێندنـەوەی سـیدیە جیـاواز و جـۆرە بەجۆرەکانـە و لـەناو یـان دەرەوەی کەیسی کۆمپیوتەردایە.

CD-RW

دیـسکی گوشـراوە (سـیدی) کـە توانای هەیە دووبارە بسڕێتەوە و شتی لەسەر تۆمار بکرێتەوە، یـان چەند جار بەکاربهێنرێتەوە.

CD-write/Re-writer

و لەکۆمەڵێك سوڕ circuit پێکدێت و لەچەند بەشێکی گرنگ پێك هاتووە، ئەوانیش:

- یەکەی دەست بەسەراگرتن CU.
- یەکەی ژمێرەیی و ژیربێژی ALU.
- یەکەی زاکیرە MMU.

Central processor

چارەسەرکەری ناوەندی.

CERN

کۆمەڵەی ئەوروپی بۆ توێژینەوەی نەوەوی، تاقیگەیەکی توێژینەوەیە لەسویسرا.

Certificate in computer programming

بڕوانامە لە بەرنامەسازی کۆمپیوتەردا.

Certificate in data processing

بڕوانامە لەبواری چارەسەرکردنی زانیاریدا.

ناوەندی، سەرەکی، ناوەڕاستی، بنچینەیی، زۆرگرنگ.

Central computer

کۆمپیوتەری ناوەندی، کۆمپیوتەری سەرەکی Host computer.

Central Control Unit (CCU)

یەکەی دەست بەسەراگرتنی ناوەندی (سەرەکی).

Centralized computer network

تۆڕی کۆمپیوتەری بەسەنتەر کراو.

Central memory (CM)

یادگەی ناوەندی، بیری ناوەندی، یادگەی سەرەکی، بیری سەرەکی

Central processing element (CPE)

پێکهاتەی چارەسەری ناوەندی.

Central processing unit (CPU)

یەکەی کارپێکردنی ناوەندی، یەکەی چارەسەرکردنی ناوەندی، یەکەی کارپێکردنی کۆمپیوتەرە

Channel, communications

کەناڵی پەیوەندییەکان، کەناڵی گەیاندن.

Channel, DMA (direct memory access)

کەناڵی گەیاندنی ڕاستەوخۆ بۆ یادگە.

Channel, voice-band

کەناڵی تەنها دەنگی.

Character

هێما، ڕەمز، پیت، ژمارە یان هێمای ژمارە بەندییە بۆ ڕێکخستنی یان ناڕاستەکردنی یان نواندنی زانیاری.

Charles Babbage Institute

پەیمانگای چارلز باباج.

Chart

وێنەی بەیانی هێڵکاری.

Chat

چات، گۆفتوگۆکردن، قسەکردن لەگەڵ کەسیتر، دەمەتەقێ، ناردن و وەرگرتنی نامە و پەیامە لەکاتێکی

CGT (Computer Graphic Interface)

ڕووکاری وێنەی کۆمپیوتەر.

Chain

زنجیرە.

Chain, binary

زنجیرەی دووانی.

Change

گۆڕین، بەزۆری بەشێوەی دووگمەیەك دەبینرێ لە بەرنامەکانی کۆمپیوتەردا، کە بۆ گۆڕینی شتێك بەشتێکی تر بەکاردێت، وەکو check spelling لەبەشی دا هەیە لەبەرنامەکانی مایکرۆسۆفتدا و بۆ گۆڕینی ووشەی هەڵە بەووشەی ڕاست بەکاردێت.

Change-over switch

کلیلی گۆڕین.

Changer, sign

گۆڕەری هێما.

Channel

کەناڵ، فەنات.

Checking program

بەرنامەی ووردبینی، بەرنامەی پشکنین و هەڵسەنگاندن.

Check, limit

پشکنینی سنوور.

Check symbol

هێمای ووردبینی، هێمای هەڵسەنگاندن و پشکنین.

Check, system

پشکنینی توانای نەزم.

Chip

چپ.

Chip technology

تەکنەلۆژیای چپ.

Choice, logical

هەڵبژاردنی ژیربێژی.

Choose

هەڵبژاردن، پەسەندکردن.

Circuit, AND

سوڕ، ئاند، سوڕی (و).

Circuit, computer

سوڕی کۆمپیوتەر.

Circuit, integrated (IC)

تەواو و ڕاستدا، بەشێوەیەکی یەك بەدوایەکدا بەناردنی نامە و وەرگرتنی نامە و پەیامی وەڵام، بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ، لەنێوان بەشداربووانی ئینتەرنێتدا بەهۆی بەرنامە و ماڵپەڕەکانی چاتەوە بەبەکارهێنانی کۆمپیوتەر یان ئامێری تر.

ووشەی چات (chat) کورتکراوەی ووشەکانی:

Conservation hyper text access technology.

Chat history

مێژووی چات، بەرواری چات.

Chat room

ژووری چات، ژووری گفتوگۆ.

Check

دەپشکنێت، پشکنین، هەڵسەنگاندن، ڕێکخستن، وەکو check error کە پشکنین و گەڕانە بەدوای هەڵەدا.

(numeric key pad) دایە، واتە: لای ڕاستی هەندێك کیبۆرد.

Click

کلیك، کرتە – تەقە، قرتە، پەنجەنانە بەکلیلی چەپی ماوسەکەدا بۆ یەکجار، ئەویش دووای ئەوەی سەهمی ماوسەکە دەبەینەر سەر شتێك (دووگمە، ئایکۆن، فۆڵدەر، ...) کە لەکلیکێك چالاك ببێ و کارەکەمان بەئەنجام بگات.

Clickable map

نەخشەیەکە کە گونجاوە بۆ کلیك لەسەر کردن.

Click speed

خێرایی کرتە، خێرایی کلیك.

Clip

کلیپ.

Clip art

کلیپ ئارت، کۆمەڵێك وێنە و پێکهاتەیە و پەیوەستە بە بووارێکی دیاریکراو یان بابەتی گشتی.

سوڕی تەواو.

Circuit, logic

سوڕی زیربێژی، یەکێکە لەجۆرەکانی (switching circuit) وەکو (AND, OR, ...) کە کاری زیربێژی جێبەجێ دەکەن.

CIS (Computer Information System)

نەزمی زانیارییەکانی کۆمپیوتەر.

Classic

کۆن، تەقلیدی

Classification

پۆلێن کردن، ڕێکخستنی زانیارییەکانە لەگروپ و کۆمەڵەکاندا.

Clear

پاککردنەوە، سڕینەوە.

Clear key

کلیلی پاککردنەوە، دووگمەیەکە لە سوچی سەرەوەی لای چەپی دووگمەی ژمارەکان

Clipboard

یادگەی خەزنکراوی کاتی.

Clipper (Compiler)

وەرگێڕ.

CLK (C/K)

هێمای سەعاتە clocks، کورتکراوەی وشەی سەعاتە .clock

Clock

سەعات، کاتژمێر.

Clock tick

دیقەی کاتژمێر، سوڕی سی پی یو .cpu cycle

Close

داخستن، زۆرکات بەشێوەی دووگمەیەك دەیبینین کە هێماکەی زەربێکە X

COBOL

کۆبۆڵ، زمانێکی بەرنامەسازی باڵای تایبەتە بە چارەسەرکردنی کاروباری بازرگانی.

Collator

کۆکەرەوە، ئامێری کۆکردنەوە، بەیەککردنی زانیارییەکان.

Collection, data

کۆکردنەوەی زانیاری.

Color

ڕەنگ.

Colors

ڕەنگەکان،

Column

ستوونی، ڕیزێك خانەیە لەباری ستوونیدا یەك بەدوای یەك دێن.

Comm.

کورتکراوەی گەیاندن/پەیوەندییەکان .communication

Command

فرمان، ئەمر.

Command key

کلیلی/دووگمەی ئەمر.

Comment

سەرنج، تێبینی، تەعلیق.

Commence net

ئەنجومەنی ئەمریکایی، لەساڵی 1994دا دامەزرا.

Commercial (.com)

بازرگانی، کورتکراوەکەی (.com) وەکو پاشگر بەکاردێت بۆ پاشگری ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێت بەشێوەیەکی گشتی و ماڵپەڕە بازرگانیەکان بەشێوەیەکی تایبەتی.

ئەم پاشگرە هێمایە بۆ بازرگانی بوونی ماڵپەڕەکە، بەڵام هەموو کاتێك لەسەدا سەد وانیە.

Common

کۆمۆن، باو، شتێکی بڵاوە لەناوخەڵکدا کەزۆرە و زۆریش بەکاردێت.

Communication

پەیوەندییەکان، گەیاندن، کرداری گواستنەوەی زانیارییەکانە لەشوێنێکەوە (کەس، ئامێر) بۆ شوێنێکی تر.

Comp

.

شێوەی کۆتایی.

Compact disk (CD)

سیدی، دیسکی گوشراو، دیسکی پەستێنراو، دیسکی لەیزەری.

Compact disk player

کارپێکەری سیدی، ئیشپێکەری سیدی.

Compare

بەراورد.

Compiler

بەرنامەی وەرگێڕان، بەرنامەیەکە، کەزمانی ئاست بەرز high level language وەردەگێڕێت یان ئاڵوگۆڕ دەکات بۆ زمانی ئاست نزم low level language.

Compress

پەستانەوە، پەستان خستنەسەر، کرداری بچووککردنەوە.

Compressor

پەستێنەر.

Computer

کۆمپیوتەر، ڕایانە، ئامێری کۆمپیوتەری ئەلکترۆنی، کۆمپیوتەری ئالی، حاسوب.

Computer accessory
پاشکۆی کۆمپیوتەر.

Computer addiction
ئالوودە بوون بەکۆمپیوتەر، ئالوودە بوونی کۆمپیوتەر.

Computer –aided design (CAD)
نەخشەسازی بەکۆمپیوتەر، بڕوانە CAD.

Computer –aided instruction (CAI)
فێرکردن بەهۆی کۆمپیوتەرەوە، پەروەردە بەهۆی کۆمپیوتەرەوە.

Computer –aided testing (CAT)
پشکنین بەهۆی کۆمپیوتەرەوە.

Computer, analog
کۆمپیوتەری قیاسی، کۆمپیوتەری پێوانەیی، کۆمپیوتەری ئەنەلۆگ، ئەنەلۆگ، کۆمپیوتەری ئاژمارەیی.

Computer animation
وێنەی جوڵاوی کۆمپیوتەری.

Computer center
ناوەندی چارەسەرکردنی زانیاری بەشێوەیەکی ئەلکترۆنی.

Computer center manager
بەڕێوبەری سەنتەری کۆمپیوتەر.

Computer circuits
سوڕەکانی کۆمپیوتەر.

Computer engineering
ئەندازیاری کۆمپیوتەری.

Computer expert
خەبیری کۆمپیوتەر، کەسێکە کەزانستی کۆمپیوتەری خوێندبێت یان بەهەوڵ و ماندوو بوونی خۆی لەکۆمپیوتەردا قاڵبووبێتەوە و

شارەزایی تەواوی تیایدا هەبێت.

Computer hang

وەستانی لەپڕی کۆمپیوتەر لەکارکردن، لەکارکەوتنی کتوپڕی ئامێری کۆمپیوتەر.

Computerize

کۆمپیوتەرایز، بەکۆمپیوتەرکردن.

Computer language

زمانی کۆمپیوتەر، زمانی بەرنامەسازی، زمانی بەرنامەنووسی.

Computer logic

ژیربێژی کۆمپیوتەر.

Computer memory

یادگەی کۆمپیوتەر، بیری کۆمپیوتەر، شوێنی خەزنکردن و هەڵگرتن و پرۆسێسی زانیارییەکان لەناو ئامێری کۆمپیوتەردا.

Computer name

ناوی کۆمپیوتەر، ناوێکە بەکاردێت لەتۆڕی کۆمپیوتەریدا بۆ جیاکردنەوەی کۆمپیوتەرەکانی تۆڕەکە لەیەکتری.

Computer network

تۆڕی کۆمپیوتەر، تۆڕێکە ژمارەیەك کۆمپیوتەر پێکەوە گرێدەدات و پێکەوەیان دەبەستێت.

Computer process control system

خەزمی دەست بەسەراگرتنی کردار و چارەسەرکردنی کۆمپیوتەر

Computer processing cycle

سووڕی چارەسەرکردنی کۆمپیوتەر.

Computer program

بەرنامەی ئامێری کۆمپیوتەر.

Computer programmer

بەرنامەساز، بەرنامەنووس، پرۆگرامسازی کۆمپیوتەر،

کەسێکە، خاوەنی توانا و لێهاتوویییە لەئامادەکردن و دروستکردنی بەرنامەی کۆمپیوتەر دا و پسپۆڕی نەخشەسازی و بەکۆدکردنە.

Computer programming language

زمانی بەرنامەسازی کۆمپیوتەر.

Computer room

ژووری کۆمپیوتەر.

Computer run

جێبەجێکردنی کۆمپیوتەر .

Computer science

زانستی کۆمپیوتەر .

Computer security

ئاسایشی کۆمپیوتەر، دڵنیایی کۆمپیوتەر .

Computer, serial

ئامێری کۆمپیوتەری زنجیرەیی.

Computer site

شوێنی کۆمپیوتەر، ناوەندی کۆمپیوتەر، ئەو شوێنەیە کە کۆمپیوتەری لێدانراوە.

Computer, slave

ئامێری کۆمپیوتەری پەدەگ، کۆمپیوتەری دووەمییە و لەکاتێکدا بەکاردێت و سوودی لێوەردەگیرێت کە کۆمپیوتەری سەرەکی دەوەستێ و گرفتی بۆ دروست دەبێت.

Computer storage

یادگەی کۆمپیوتەر، بیری کۆمپیوتەر.

Computer system

نەزمی کۆمپیوتەر، سیستەمی کۆمپیوتەر، نیزامی کۆمپیوتەر.

Computer virus

ڤایرۆسی کۆمپیوتەر.

Computer word

ووشەی کۆمپیوتەر.

Concatenated data set

سێتی زانیاری زنجیرکراو، کۆمەڵەی زانیاری بەزنجیرکراو.

Concatenation

بەیەککردن، گرێدان پێکەوە، بەیەکەوە بەستن و گرێدانی چەند شتێك بەشێوەی یەك بەدوای یەکی و پێکەوەیی.

Condition

مەرج.

Conditional formatting

ڕێکخستنی مەرجی.

Configuration

کۆنفیگرەیشن، کۆمەڵێك ئامێری گرێدراو بەرنامەسازی بۆ کراوە بۆ کارکردن وەکو نەزمێکی تەواو. بەچاککردن و ئەنجامدانی ڕێکخستن لەسیستەمدا دەوترێت و ئەم کردارە لەنەزمی کارپێکردنی ویندۆزدا لەبەشی (control panel)دوە ئەنجامدەدرێت.

Conjunction

کرداری (و)، کرداری زیربێژییە بەبەکارهێنانی کرداری (و) AND.

Connect

گرێدان، بەیەکەوە بەستن، بەیەکگەیاندن و بەیەکەوە بەستنی دوو شت یان زیاتر.

Connection

گەیاندن، بەهەر جۆرێکی گەیاندنی کۆمپیوتەر بەکۆمپیوتەری دیکەوە لەڕێگەی تۆڕ یان هەر جۆرێکی دیکەی گەیاندن، دەڵێن connection. گەیاندنی فیزیاییە بەهۆی وایەرەوە، یان شەپۆلی ڕادیۆییەوە، یان ....، لەنێوان دوو ئامێری کۆمپیوتەر، یان زیاتردا، یان ئامێری پەیوەندییەکان.

Connector

گەیەنەر.

Connector, common

گەیەنەری گشتی.

Connector, fixed

گەیەنەری جێگیر.

Connector symbol

هێمای گەیاندن.

Connect time

کاتی گەیاندن.

Connect to

گرێدراو بە، گەیەنراو بە، پەیوەند بە.

Console, visual display

شاشەی پیشاندانی زانیارییەکان.

Constants

جێگر، نەگۆڕ.

Contact area

ناوچەی پەیوەندی، ناوچەی گەیاندن.

Content

پێکهاتە، ناوەڕۆك، کۆمەڵێك خەت و نووسین، تەسوویر و دەنگ و ڤیدیۆ و گرافیك لەسەر ڕووی لاپەڕەی وێب.

Context

بەگوێرەی زمانەکە.

Continue

بەردەوام، بەردەوام بە، بەردەوامبوون.

Continuous processing

چارەسەرکردنی بەردەوام.

Continuous signal

هێمای بەردەوام، سیگناڵی بەردەوام.

Control

دەست بەسەراگرتن، ڕێکخستن.

Control area

ناوچەی ڕێکخستن.

Control buttons

دووگمەی دەست بەسەراگرتن و ڕێکخستن.

Control board

لەوحەی دەست بەسەراگرتن، لەوحەی ڕێکخستن، بڕوانە: .control panel

Control bus

هێڵی دەست بەسەراگرتن، یان گەیەنەری گشتی بۆ دەست بەسەراگرتنی کردارەکانی نەزمی کۆمپیوتەر.

Conventional machine

ئامێرە تەقلیدیەکان.

Conversion

گۆڕین، ئالۆگۆڕ پێکردن .convert

Cookie

کوکی، فایلێکی بچووکە کە لەناوەندی ماڵپەڕی ئینتەرنێتی جیاوازەوە دادەبەزێتە سەر کۆمپیوتەری بەکارهێنەر و لەسەری هەڵدەگیرێت.

Copy

لەبەرگرتنەوە، کۆپی، ئیستنساخ، لەزۆربەی بەرنامەکاندا بەشێوەی دووگمەیەك هەیە و بۆ لەبەرگرتنەوەی بەشێکی (وێنە، نووسین، شێوەی خۆی، ...) بەکاردێت، هەتاوەکو لەپاشدا لەشوێنێکی دیکە سوودی لێوەربگرین و دای بنێینەوە.

Control card

کارتی ڕێکخستن و دەست بەسەراگرتن.

Control direct

دەست بەسەراگرتنی ڕاستەوخۆ، ڕێکخستنی ڕاستەوخۆ.

Controller

ڕێکخەر/چاودێریکەر.

Control, line

ڕێکخستنی هێڵ، دەست بەسەراگرتنی هێڵ.

Control logic

ژیربێژی دەست بەسەراگرتن، ژیربێژی ڕێکخستن.

Control panel

لەوحەی دەست بەسەراگرتن، بەرنامە و بەشێکی زۆر زۆر گرنگ و تایبەتە لەویندۆزدا کە بۆ دەست بەسەراگرتنی تایبەتمەندییەکانی سیستەم و ئامێرە پاشکۆکان بەکاردێت.

Corel draw

بەرنامەی وێنە، کۆرەڵ درەو.

Counter

ژمێرەر.

CP (Central Processing)

چارەسەرکردنی ناوەندی.

CPE (Central Processing Element)

دانەی چارەسەرکردنی ناوەندی، پێکهاتەی چارەسەرکردنی ناوەندی.

CPI (Character Per Inch)

ژمارەی هێماکان لەئینجێکدا.

CPIM (Control Program/microcomputer)

بەرنامەی دەست بەسەراگرتن و ڕێکخستن بۆ ئامێری کۆمپیوتەر.

CPU (Central Processing Unit)

یەکەی چارەسەر کردنی ناوەندی، یەکەی ئیشپێکردنی ناوەندی و بنچینەیی، یەکەی جێبەجێکردن و چارەسەرکردنی ناوەندی کۆمپیوتەر لەم پارەچە ڕەقە Hard ware دا بەئەنجام دەگات، کۆمپانیاکانی Intel و IBM پشکی گەورەیان بەردەکەوێت لەبەرهەم هێنانی ئەم پارچە ڕەقە Hard ware دا.

CPU cycle

دەورەی سی پی یو، سوڕی CPU، خولی CPU.

Crash

وەستان.

Cracker

کراکەر.

Crawler

کراولەر، بگەڕی وێبە، سپایدەر.

Create

دروست کردن.

Create shortcut

بەبــــەکارهێنانی کــــرداری گۆڕینی نهێنـی کە نـەتوانرێت بگۆڕدرێتــەوە پـێش ئــەوەی بگات بەدەستی بەرامبەر.

Currency

دراو، پارە.

Currency symbol

هێمــای دراو، هێمــای پــارە، بەنموونـــە هێمـــای دۆلاری ئەمریکی ($)

Curser

کارســەر، شــوێن دیاریکــەر، هێمای سەهمی ماوس، هۆیەکی دیاریکـــەرە لەســـەر ڕووی شاشــەکە، بەهۆیــەوە شــوێنی پێویـست دیـاری دەکـەین، تـا بەماوسـەکە فرمانەکـە ئـەنجام بـدەین، و بەشـێوەیەکی گـشتی لەشێوەی سەهمێکدا.

Customize

تایبەتکردن، تەخسیس.

Cut

بڕین، وەکو copy وایە، بـەلام جیاوازیەکـەی ئەوەیـە کـە لـە دروست کردنی شۆرت کەت.

Criteria

مەرج، شەرت.

Crop

کــــروپ، کەمکردنــــەوە و لابردنـــــی چوارچــــێوەی وێنەیەکــــە بــــەلابردن و قرتانــــــدنی بەشــــــێك لەوێنەیــەك لەبەرنامــەکانی کۆمپیوتــەردا، کـە بەهۆیــەوە وێنەکـە بـچووك دەبێتـەوە، دەڵـێن: crop، بـۆ نموونـە لەبەرنامــەی مایکرۆســۆفت ۆرددا بەسـوود وەرگـرتن لـە دووگمــــەی کــــاری crop بەئەنجام دەگات.

Cryptography, crypto

کریپتـــــۆگرافی، گریپتــــۆ، بــــەکۆدکردن، نووســــینی تایبەتییــــە لەڕێگــــەی بــەکۆدکردن و شــاردنەوەی نـاوەڕۆکی نامـە و پەملکەوە،

copyدا بەشە لەبەرگیراوەکە لەشوێنی خۆیدا دەمێنێتەوە و دەشتوانین دانەو وێنەشی لێدابنێینەوە و لەشوێنی تردا بەکاری بەرین، بەڵام لە cutدا بەشە بڕاوەکە لەشوێنی خۆیدا نامێنێ، بەڵکو دەچێتە ئەو شوێنەی کە تێیدا دایدەنێینەوە وە دەیلکێنین paste.

Cyber cafe

کۆفی نێت، کافی نێت، دووکانی کۆفی یان چێشتخانەیە کە خزمەتگوزاری ئینتەرنێت پێشکەش بەکڕیار و مشتەریەکانی دەکات.

Cyber chat

گفتوگۆی ئینتەرنێتی، گفتوگۆی ئەلکترۆنی.

Cyber cope

پۆلیسی ئەلکترۆنی، کەسێکە کە هەڵدەستێت بەبەدوادا چوون و لێکۆڵینەوە لە تاوانە ئەلکترۆنیەکان کە ئەم بۆتەهۆی دزین و خراپەکاری وێزارکردن، واتە: لێکۆڵیاری تاوانی ئەلکترۆنی.

Cyber dog

سەگی ئەلکترۆنی.

Cyber mail

پۆستی ئەلکترۆنی، ئیمەیڵ.

Cyber phobia

ترسی ئەلکترۆنی، ترسان لە کۆمپیوتەر.

Cyber sex

سێکسی ئەلکترۆنی، سێکسی ئینتەرنێتی، جۆرێك چالاکی سێکسیە لەئینتەرنێتدا.

Cyber space

بۆشایی ئەلکترۆنی، بۆشایی ئینتەرنێت، بۆشای مەجازی.

Cyber speak

قسەی ئەلکترۆنی، زاراوە و زمان و ووشەی کورتکراوەی

پەیوەندیـــدار بەژینگـــەی ئینتـــەرنێت (بۆشـــایی ئینتەرنێتی)

Cycle

دەورە، سوڕ، خول.

D

D

ئەم پیتە هێمایەکە بەرامبەر بەژمارە (13)یە لەنەژمی شانزەییدا Hexadecimal.

D/A

ژمارەیی/پێوانەیی.

DAA (Data Access Arrangement)

رێکخستنی گەیاندنی زانیارییەکان، ئامێری گەیاندنی زانیارییەکان.

DAT (Dynamic Address Translation)

وەرگێڕانی ناونیشانەکان بەشێوەیەکی دینامیکی.

Data

داتا، زانیاری، هەرجۆرێکی زانیارییە کە لە کۆمپیوتەردا هەڵدەگیرێت و دەپارێزرێت (save) یان بەکاردەهێنرێت و سوودی لێوەردەگیرێت، زاراوەیەکی گشتیە بۆ هەموو راستیەکان، و ژمارەکان و هێماکان و پیتەکان و ... کە گونجاوە بۆئەوەی دەستکاری بکرێن و رێکبخرێن و چارەسەر بکرێن و گۆڕانکاریان تێدابکرێت بەهۆی کۆمپیوتەرەوە.

Data administrator

مدیری زانیارییەکان، بەرێوبەری زانیارییەکان.

Data area

ناوچەی زانیارییەکان، رووبەری زانیارییەکان.

Data base

داتابەیس، بنکەی زانیاری، هەرجۆرە زانیارییەك کە بەشێوەی تایبەت و بەرنامە بۆ دارێژراو رێکبخرێت و خەزن بکرێت و سوودی لێوەربگیرێت

بەهۆی بەرنامەیەکی دروست کردنی بنکەی زانیارییەکانەوە دەبێتە بنکەی زانیاری و ئەم بنکەی زانیارییانە قابیلی گۆڕان و پیشاندان و سڕینەوە و خستنەسەری زانیاری نوێ و دەشتوانرێت دەستکاری بکرێت.

Data base administrator

بەڕێوبەری بنکەی زانیارییەکان.

Data base engine

بزوێنەری بنکەی زانیارییەکان، ئیشپێکەری بنکەی زانیارییەکان

Data base machine

ئامێری بنکەی زانیارییەکان.

Data base management

بەڕێوبەرێتی بنکەی زانیارییەکان، بەڕێوبەری بنکەی زانیارییەکان.

Data base management system

نەزمی بەڕێوەبردنی بنکەی زانیارییەکان، نەزمی بەڕێوەبردنی بنکەی زانیارییەکان.

Data base manager

بەڕێوەبەری بنکەی زانیارییەکان، مدیری داتابەیس.

Data base software

بەرنامەی بنکەی زانیارییەکان.

Data base structure

پێکهاتەی بنکەی زانیارییەکان، شێوەی ڕێکخستن و پێکهێنانی بنکەی زانیارییەکان.

Data communication monitor

چاودێری گەیاندنی زانیارییەکان.

Data control

ڕێکخستنی زانیارییەکان.

Data delay

دوواکەوتنی زانیارییەکان.

Data Design

نەخشەسازی یان هێڵکاری زانیارییەکان، نەخشەسازی خەزن کردنی زانیارییەکان

Data dictionary

فەرهەنگی زانیارییەکان.

Data directly/dictionary

فەرهەنگی/ڕێبەری زانیارییەکان.

Data display unit

یەکەی پیشاندانی زانیارییەکان.

Data element

دانەی زانیارییەکان، پێکهاتەی زانیارییەکان.

Data entry device

ئامێری داغڵکردنی زانیارییەکان.

Data keyboard

تەختە کلیلی داغڵکردنی زانیارییەکان.

Data error

زانیاری هەڵە یان ناڕاست.

Data evaluation

هەڵسەنگاندنی زانیارییەکان.

Data exchange system

نەزمی ئاڵوگۆڕی زانیارییەکان.

Data internal

زانیاری ناوەکی.

Data Level

ئاستی زانیارییەکان.

Data Location

ناونیشان/شوێنی زانیارییەکان.

Data Management

بەڕێوەبردنی زانیارییەکان.

Data Management system

نەزمی بەڕێوەبردنی زانیارییەکان.

Data manipulating language

زمانی چارەسەرکردنی زانیارییەکان.

Data manipulation

چارەسەرکردنی زانیارییەکان.

Data net

تۆڕی زانیارییەکان.

Data network

تۆڕی زانیارییەکان.

Data organization

ڕێکخستنی زانیارییەکان.

Data path

ڕێڕەوی زانیارییەکان.

Data plotter

ئامێری هێڵکاری بەیانی.

Data processing

چارەسەرکردنی زانیاری، کارپێکردنی زانیاری.

Data transfer

گواستنەوەی زانیارییەكان.

Data transfer time

كاتی گواستنەوەی زانیارییەكان.

Data unit

یەكەی زانیارییەكان.

Date

ڕۆژ، بەروارد.

DAV connector

گەیەنەری ژمارەی دەنگی/بینینی.

DB data base

بنكەی زانیارییەكان.

DBA Data base administer

بەڕێوبەری بنكەی زانیارییەكان.

D-bus

گویزەرەوەی زانیارییەكان.

DC

گۆڕینی (ئالوگۆڕی) زانیارییەكان .data conversion

گۆڕانكاری

لەنەخشەسازیدا design

.change

كۆمپیوتەری ژمارەیی digital

.computer

Data processing center

ناوەنـــــدی چارەســــەركردنی زانیارییەكان.

Data processing system

نـــــەزمی چارەســــەركردنی زانیارییەكان.

Data processing technology

تەكنـــەلۆژیای چارەســـەركردنی زانیارییەكان.

Data processor

چارەســـەركەر یـــان كارپێكـــەری زانیارییەكان.

Data, secondary

زانیاری دووەمی.

Data signal

هێمای زانیارییەكان.

Data source

سەرچاوەی زانیارییەكان.

Data station

وێستگەی زانیارییەكان.

Data storage device

ئـــــامێری خـــــەزنكردنی زانیارییەكان.

DDL (Data Desperation Language)

زمانی وەسفی زانیارییەکان.

Debug

دیباگ، چارەسەرکردن، ڕاستکردنەوە، کرداری دۆزینەوە و پێداچوونەوە و چاککردنەوەی هەڵەیە لەبەرنامەی کۆمپیوتەردا یان نەزمی کۆمپیوتەردا، لابردنی گرفتەکانی پارچە ڕەقەکان Hard ware و بەرنامەکان.

Decimal

دەیی، نەزمی دەیی، نەزمی دەیی کە بنچینەکەی (10)یە.

Decimal number system

نەزمی ژمارەی دەیی.

Decimal-to-binary conversion

گۆڕین لەنەزمی دەییەوە بۆ نەزمی دووانی.

Decimal-to-hexadecimal conversion

گۆڕین لەنەزمی دەییەوە بۆ نەزمی شانزەیی.

Decimal-to-octal conversion

گۆڕین لەنەزمی دەییەوە بۆ نەزمی هەشتی.

Default

نرخی سەپاو، بنچینەیی، هەمیشەیی.

Defect

خەلەل.

Degree

پلە، دەرەجە، ئاست.

Delete

سڕینەوە، لابردن، کرداری سڕینەوە و لابردنی زانیارییەك یان پێکهاتە و دەقێکی دیاری کراو لەبەرنامەکانی کۆمپیوتەردا.

Delete key (Del key)

دووگمەی سڕینەوە، کلیلی سڕینەوە، دووگمەیەکی تایبەتە لەسەر ڕووی تەختەکلیل

keyboard کە بۆسڕینەوە سوودی لێوەردەگیرێت و بەکاردێت.

Desktop

دیسك تۆپ، ڕوومێزی، بەو کۆمپیوتەرانە دەوترێت کە بەشێوەیەکی گشتی لە کەیس case و مۆنیتەر monitor و تەختەکلیل keyboard و ماوس mouse پێکهاتووە و لەسەر ڕووی مێز دادەنرێت، بۆیە پێی دەڵێن: کۆمپیوتەری ڕوومێزی، جۆرێکی کۆمپیوتەری کەسییە.

بەلاپەڕەی بنچینەیی نەزمی کارپێکەری کۆمپیوتەریش دەڵێن: دیسك تۆپ Desktop کە کۆمەڵێك هێما و دووگمە و وێنەی لەسەرە.

Device

ئامێر.

Device driver

یەکەی (ئامێر) بەرنامەسازییە کە نەخشە کێشراوە بۆ کرداری دەست بەسەراگرتن لەکارپێکردنی ئامێردا.

Device input-output

ئامێری داغڵکردن و وەرگرتنەوە (دەرهێنان).

Device name

ناوی ئامێر، ناوێکی گشتییە بۆ جۆرێکی ئامێر.

Device number

ژمارەی ئامێر، ژمارەیەکی تایبەتییە بۆ ئامێری دەرەکی.

Diagram

دایەگرام، هێڵکاری بەیانی، شێوەی بەیانی.

Dialup

گەیاندنی تەلەفۆن بەکۆمپیوتەر یان لەنێوان دوو وێستگەدا.

Dial-up

پەیوەندی بەتۆڕی ئینتەرنێتەوە یان هەر تۆڕێکی دیکەوە دەگرێتەوە، بەسوود وەرگرتن و

بەکارهێنانی هێڵی تەلەفۆن و مۆدێم modem.

Dictionary

فەرهەنگ، قاموس، موعجەم.

Dictionary, automatic

فەرهەنگی خودکار، فەرهەنگی ئۆتۆماتیکی.

Dielectric

مادەی نەگەیەنەر.

Difference

جیاواز، جیاوازی.

Digit

ژمارە، دیجیت، هێمایەکە لەنەزمی ژمارەدا، (....,3,2,1,0).

Digital

ژمارەیی، دیجیتاڵ.

Digital adder

کۆکردنەوەی ژمارەیی.

Digital-analog decoder

گۆڕەری ژمارەیی پێوانەیی.

Digital audio disc

دیسکی دەنگی ژمارەیی.

Digital audio tape

شریتی دەنگی ژمارەیی.

Digital camera

کامێری دیجیتاڵی.

Digital clock

سەعاتی ژمارەیی.

Digital communication

گەیاندنی ژمارەیی، پەیوەندی ژمارەیی.

Digital computer

کۆمپیوتەری ژمارەیی.

Digital converter

گۆڕەری ژمارەیی.

Digital data

زانیاری ژمارەیی.

Digital design = logic design

نەخشەسازی ژمارەیی، نەخشەسازی ژیربێژی.

Digital display (DD)

پیشاندانی ژمارەیی.

Digital image processing

چارەسەرکردنی وێنەی ژمارەیی.

Digital line

هێڵی ژمارەیی.

Digital signal

شوێنی ژمارە.

Digit time

کاتی ژمارە.

Dir

فەرمانی Dir، یەکێکە لەفرمانە ناسراوەکانی نەزمی کارپێکەری MS-DOS.

Direct

ڕاستەوخۆ.

Direct access device

ئامێری گەیاندنی ڕاستەوخۆ.

Direct access unit

یەکەی گەیاندنی ڕاستەوخۆ.

Direct address

ناونیشانی ڕاستەوخۆ.

Direct data entry (DDE)

داغڵکردنی زانیاری ڕاستەوخۆ.

Direct display

پیشاندانی ڕاستەوخۆ.

Directory

دایرێکتۆری، ڕابەر، ڕێبەر، ناوەڕۆکی هاوبەش، فەهرەسی هاوبەش، پێڕستی هاوبەش.

Disable

سیگناڵی ژمارەیی، هێمای ژمارەیی.

Digital signature

ئیمزای ئەلکترۆنی، ئەم ئیمزایە بەزۆری لەگەڵ نامەی ئەلکترۆنی (E-mail) دا بەکاردێت.

Digital sorting

ڕێکخستنی ژمارەیی، پۆلێنکردنی ژمارەیی.

Digital system

نەزمی ژمارەیی.

Digital video disc (DVD)

دیسکی ڤیدیۆی ژمارەیی.

Digit, binary

ژمارەی دووانی.

Digit bit

بتی دووانی.

Digit, decimal

ژمارەی نەزمی دەیی، (9,.....,1,0)

Digit, octal

ژمارەی نەزمی هەشتی، (0 – 7)

Digit place

وەستێنراو، ناچاککراو، لەکارخستن.

Disc, disk

دیسك، ئامێرێك یان هۆیەکی پارێزەرییە کە بۆهەڵگرتن و پاراستنی زانیاری سوودی لێوەردەگیرێت، دیسك هەمیشە لەگەڵ یەك دیسك درایڤەردا Disc driver بەکاردێ، و هەندێك دیسك تەنها بۆ یەك جار بەرکادێت و هەندێك دیسکی دیکە بەردەوام شتی لەسەر خەزن دەکەین و ئەوانەی پێویست نین دەیان سڕینەوە تاجێگەی زانیاری زیاتر ببێتەوە، نابێت ئەوەشمان لەبیربچێت کە جۆری دیسکەکان گرنگن و بەگوێرەی جۆرەکانیان توانای خەزنکردنیان و بەکارهێنانیان دەگۆڕێت.

Disc cleanup

پاککردنەوەی دیسك.

Disc defragmenter

ڕێکخستنی دیسك، ڕێکخستنەوەی دیسك.

Disconnect

پچڕانی پەیوەندی، دیسکۆنێکت، پچڕانی پەیوەندی لە تۆڕی کۆمپیوتەریدا، پچڕاندنی گەیاندنی پەیوەندی ئامادە.

Disc operating system (DOS)

نەزمی کارپێکردن بەدیسك.

Discuss

باسکردن دەربارەی، گفتوگۆکردن دەربارەی، گفتوگۆکردن.

Disk partition

بەش بەشکردنی دیسك.

Display

پیشاندان.

Display frame

چوارچێوەی پیشاندان.

Display device

ئامێری پیشاندان.

Display, digital

شاشەی پیشاندانی ژمارەیی.

Display window

کە ئەم کاری گۆڕینە ئەنجام دەدات.

Document

دۆکیومێنت، بەڵگەنامە.

Document map

نەخشەی دۆکیومێنت.

DOS (Disk Operating System)

دۆس، نەزمی کارپێکەری دیسك، ناسراوترین نەزمی کارپێکەی پێش ویندۆزە کە کۆمپانیای مایکرۆسۆفت بەرهەمی هێناوە و دروستی کرد.

Dot matrix printer

چاپکەری ڕیزکراوی نوقتەیی.

Dots per inch

نوقتەکان (خاڵەکان) لەئینجێکدا.

Double click

جووت کرتە، دووانە کرتە، دووانە کلیك، دووجار پەنجەنانە لە دووگمەی (کلیلی) چەپی ماوسەکەدا، بەبێ بوونی ماوە لەنێوان دوو جارەکەدا.

Download

ویندۆزی پیشاندان، پەنجەرەی پیشاندان.

DIV

زانیاری دەنگی، زانیارییە دەنگییەکان.

DLL

کتێبخانەی گەیاندنی داینەمیکی (Dynamic Link Library)

DMA (direct Memory Access)

گەیاندنی ڕاستەوخۆ بۆ بیری (یادگە) کۆمپیوتەر، بەبێ هاوەڵی و بەشداربوونی یان کارپێکردنی یەکەی چارەسەرکردنی ناوەندی .CPU

DNS (Domain Name System)

نەزمێکە (سیستەمێکە) کە دۆمینەکانی ئینتەرنێت دەکات بە IP Address و وەری دەگێڕێت بۆی، DNS serverیش خزمەتگوزارییەکە،

داونلۆد، دابەزاندن و وەرگرتنی بەرنامە و بابەت و ... لە ماڵپەڕێکی ئینتەرنێتەوە بۆ ناو کۆمپیوتەری بەکارهێنەر، جا بۆ خوێندنەوە و بەکارهێنانی کاتی بێن یان بۆ سەیف کردن و بەکارهێنانی بەردەوام.

گواستنەوەی زانیارییەکان، یان بەرنامە بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ لەئامێری کۆمپیوتەری دوورەوە بۆ ئامێری کۆمپیوتەری بەکارهێنەر.

DP (Data Processing)

چارەسەرکردنی زانیارییەکان.

DPI (dot Per Inch)

پنت لەهەر ئینجێکدا، خاڵ لەهەر ئینجێکدا.

DPM (Data-Processing manager)

بەڕێوەبەری چارەسەرکردنی زانیارییەکان.

Drag

ڕاکێشان.

Drag and drop

کردارێکە بۆ گواستنەوە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر بەکاردێت، دووای ئەوەی سەهمی ماوسەکە دەبەینە سەر بەشێك یان شتێکی دیاریکراو پەنجە لەسەر دووگمەی چەپی ماوسەکە دادەگرین و ئەو بەشە یان شتە ڕادەکێشین بۆ ئەو شوێنەی کەدەمانەوێت و دوای ئەوەی گواستمانەوە بۆ ئەوشوێنەی ویستمان پەنجە لەسەر کلیك لادەبەین و بەمەش ئەو بەشە یان دووگمە و ئایکۆنەی کارەکەمان لەسەر ئەنجامدا گوێزرایەوە.

DRAM (Dynamic RAM)

ڕامی داینەمیکی، یادگەی گەیاندنی هەڕەمەکی داینەمیکی.

Draw

وێنەکردن.

DRAW (Direct Read after Write)

خوێندنەوەی ڕاستەوخۆ دوای نووسین.

Drive

درایڤ، بزوێنەر، جوڵێنەر، کارپێکەر، ئیشپێکەر. درایڤ، بزوێنەر، جوڵێنەر، کارپێکەر، ئیشپێکەر.

Driver

کارپێکەر، بزوێنەر.

DSL (Digital Subscriber Line)

هێڵی بەشداربوونی ژمارەیی، جۆرێکی گەیاندن و پەیوەندییە بەئینتەرنێتەوە کە بەخێراییەکی زۆر و بەرز و بەبێ مەشغوڵ کردنی هێڵی تەلەفۆن بەدەست دێت.

DSP (Digital Signal Processing)

چارەسەرکردنی هێمای ژمارەیی.

D to A center

گۆڕەری ژمارەیی ئەنەلۆگی (پێوانەیی).

Dummy

وەهمی.

DVD digital Video disc

دیسکی ڤیدیۆیی ژمارەیی، دیڤیدی، دیسکی ڤیدیۆی دیجیتاڵی.

Dyadic

دووانی.

Dynamic link

گرێدانی داینەمیکی، لینکی داینەمیکی.

Dynamic

داینەمیکی، ئالی، خودکاری، خۆکار.

Dynamic analysis

شیکاری داینەمیکی.

Dynamic data exchange (DDE)

ئاڵوگۆڕی زانیاری بەشێوەیەکی داینەمیکی.

Dynamic RAM

ڕامی داینەمیکی.

Dynamic response

وەڵامی داینەمیکی، ڕەدی داینەمیکی.

Dynamic SLIP (Serial Line Internet Protocol)

پرۆتۆکۆلی ئینتەرنێتی تایبەت بەهێڵی زنجیرەیی داینەمیکی.

Dynamic storage

یادگەی داینەمیکی.

E

EAM (Electrical Accounting machine)

ئـامێری ژمێریـاری (ژمێرمیـی) کارەبایی.

E-bomb, E-mail bomb

بۆمبی ئەلکترۆنی، بۆمبی نامەی ئـەلکترۆنی، قومبەلـەی پـەیامی ئەلکترۆنی.

E-cash E-money

پـارەی ئـەلکترۆنی، نەقـدی ئـەلکترۆنی، کـە بەهۆیـەوە دەتوانرێـت لـەبارزگانی ئـەلکترۆنی (E-commerce) دا بەشـداری بکرێـت و کـڕین و فرۆشـی ئـەلکترۆنیش ئـەنجام بدرێت.

Echo

ئیکـۆ، زرگانـەوە، لەپەیوەندییەکانـدا گەڕانـەوەی هێمای نێردراوە بۆلای نێرەرەکەی بەشێوەی جیاواز لـە شێوەی هێما بنچینەییەکە.

E-commerce Electronic Commerce

بازرگـانی ئـەلکترۆنی، بازرگـانی ئـەلکترۆنیکی، کـڕین و فرۆشـتن بەشێوەی ئۆن لاین On line یان ئینتەرنێتی.

EDI (Electronic Data Interchange)

ئـاڵوگۆڕی زانیـاری بەشـێوەیەکی ئەلکترۆنی.

Edit

ئیدێت، چاککردن، ڕێککردنەوە، ڕاستکردنەوە و چاککردن و ڕێککردنی شێوە و پێکهاتەی زانیارییەکانە بە سڕینەوە یان زیاد کردن بۆی یان هەرگۆڕانکارییەکی دیکە.

ئامـادەکردن بـۆ بڵاوکردنـەوە بـەدانانی ژمـارەی لاپـەڕە و

Drive

درایڤ، بزوێنەر، جولێنەر، کارپێکەر، ئیشپێکەر. درایڤ، بزوێنەر، جولێنەر، کارپێکەر، ئیشپێکەر.

Driver

کارپێکەر، بزوێنەر.

DSL (Digital Subscriber Line)

هێڵی بەشداربوونی ژمارەیی، جۆرێکی گەیاندن و پەیوەندییە بەئینتەرنێتەوە کە بەخێراییەکی زۆر و بەرز و بەبێ مەشغوڵ کردنی هێڵی تەلەفۆن بەدەست دێت.

DSP (Digital Signal Processing)

چارەسەرکردنی هێمای ژمارەیی.

D to A center

گۆڕەری ژمارەیی ئەلۆگی (پێوانەیی).

Dummy

وەهمی.

DVD digital Video disc

دیسکی ڤیدیۆیی ژمارەیی، دیڤیدی، دیسکی ڤیدیۆی دیجیتاڵی.

Dyadic

دووانی.

Dynamic link

گرێدانی داینەمیکی، لینکی داینەمیکی.

Dynamic

داینەمیکی، ئالی، خودکاری، خۆکار.

Dynamic analysis

شیکاری داینەمیکی.

Dynamic data exchange (DDE)

ئالوگۆڕی زانیاری بەشێوەیەکی داینەمیکی.

Dynamic RAM

ڕامی داینەمیکی.

Dynamic response

وەلامی داینەمیکی، ڕەدی داینەمیکی.

Dynamic SLIP (Serial Line Internet Protocol)

پرۆتۆکۆلی ئینتەرنێتی تایبەت بەهێڵی زنجیرەیی داینەمیکی.

Dynamic storage

یادگەی داینەمیکی.

E

EAM (Electrical Accounting machine)

ئـامێری ژمێریـاری (ژمێرەیـی) کارەبایی.

E-bomb, E-mail bomb

بۆمبی ئەلکترۆنی، بۆمبی نامەی ئـەلکترۆنی، قومبەلـەی پـەیامی ئەلکترۆنی.

E-cash E-money

پـارەی ئـەلکترۆنی، نەقـدی ئـەلکترۆنی، کـە بەهۆیـەوە دەتوانرێـت لـەبازرگانی ئـەلکترۆنی (E-commerce) دا بەشـداری بکرێـت و کـڕین و فرۆشـی ئـەلکترۆنیش ئـەنجام بدرێت.

Echo

ئیکـۆ، زرنگانـەوە، لەپەیوەندییەکانـدا گەڕانـەوەی هێمای نێردراوە بۆلای نێرەرەکەی بەشێوەی جیاواز لـە شێوەی هێما بنچینەییەکە.

E-commerce Electronic Commerce

بازرگـانی ئـەلکترۆنی، بازرگـانی ئـەلکترۆنیکی، کـڕین و فرۆشـتن بەشێوەی ئۆن لاین On line یان ئینتەرنێتی.

EDI (Electronic Data Interchange)

ئـاڵوگۆڕی زانیـاری بەشـێوەیەکی ئەلکترۆنی.

Edit

ئیدێت، چاککردن، ڕێککردنەوە، ڕاستکردنەوە و چاککردن و ڕێککردنی شێوە و پێکهاتەی زانیارییەکانە بە سڕینەوە یان زیاد کردن بۆی یان هەرگۆڕانکارییەکی دیکە.

ئامـادەکردن بـۆ بڵاوکردنـەوە بـەدانانی ژمـارەی لاپـەڕە و

چوارچێوە و ڕەنگکردن و ... کەپێویست بێت ئەنجام بدرێت پێش بڵاو کردنەوە.

EDL (End-of-Line)

کۆتایی دێڕ، کۆتایی هێڵ.

EDLIN

بەرنامەی ئیدلین.

EDP (Electronic Data Processing)

چارەسەر کردنی زانیاری بەشێوەیەکی ئەلکترۆنی.

EDSAC

یەکەم کۆمپیوتەری ئەلکترۆنی ژمارەیی، ئیدساك.

EDVAC

ئیدڤاك، ئامێری کۆمپیوتەر لەنەوەی یەکەم.

Effect

کاریگەری، کاریگەرییەکان، مەبەست لەو گۆڕانانەیە کەبەسەر شێوە و نووسینەکاندا دێت، وەکو سێبەردانان بۆ نوسین یان خەت هێنان بەناوەڕاستی نوسیندا یان ...

Effective address

ناونیشانی چالاك، ناونیشانی ڕاستی.

E-form

فۆڕمی ئەلکترۆنی، بیتاقەی ئەلکترۆنی.

E-Journal (Electronic Journal)

ڕۆژنامە ئەلکترۆنی، بڵاوکراوەی ئەلکترۆنیکییە کە دەتوانرێت لە ڕێگەی ئینتەرنێتەوە بخرێتە بەردەست.

Electronically accounting machine (EAM)

ئامێر ژمێریاری (ژمێرەیی) کارەبایی.

Electrical communications

ڕێگەی گەیاندنی کارەبایی.

Electronic Journal

ڕۆژنامەی ئەلکترۆنی.

Electronic mail

پەیامی ئەلکترۆنی، نامەی ئەلکترۆنی، پۆستی ئەلکترۆنی.

... خۆشەویستی ...) دەکات و لەگفتوگۆی ئینتەرنێتی chat و نامەی ئەلکترۆنی E-mailدا سوودی لێوەردەگیرێت و لەنێوان کەسەکاندا (نێرەر و وەرگر) بەکاردێت بۆ گوزارشت کردن لەشتێکی تایبەت بەو ئیمەیڵە یان گفتوگۆیە chatدا.

Empty

بەتاڵ، بۆش، بەتاڵە، هیچی تیانیە.

EM space

بۆشایی گەورە.

Enabled

ڕێگەپێدراوە، گونجاوە، کاردەکات.

Encryption

بەکۆدکردن، گۆڕینی زانیارییە بۆشێوە و هێمای ناڕوون بەبێ بوونی کلیلێك بۆ حەل هێماکان.

End

کۆتایی.

End key

کلیلی ئێند.

End mark

Electronic mail box

سندوقی بەریدی ئەلکترۆنی.

Electronic pen

قەڵەمی ئەلکترۆنی.

Electronic text

دەقی ئەلکترۆنی.

Element

دانە، پێکهاتە.

Else, or

گەیتی – OR – ی ژیربێژی.

E-mail

ئیمەیڵ، بەریدی ئەلکترۆنی، پۆستی ئەلکترۆنی، نامەی ئەلکترۆنی، پەیامی ئەلکترۆنی، گواستنەوە و ناردنی نامە و پەیامە بەبەکارهێنانی نەرمی چارەسەر کردن و هۆی پەیوەندییەکان لەدوورەوە.

Emboss

دیار، ئاشکرا، دیار و ڕوون.

Emotion

کۆمەڵێك هێما و ئایکۆنە کە هەریەکەیان گوزارشت لە بارێکی دیاریکراو (پێکەنین ... دڵتەنگی

زەرفەکان، زەرفی نامە.

EOF end-of file

کۆتایی فایل.

EOJ end-of job

کۆتایی کار، کۆتایی ئیش.

EOL end-of line

کۆتایی دێڕ، کۆتایی هێڵ.

EOR end-of record

کۆتایی تۆمار.

Equation

هاوکێشەی بیرکاری.

Ergonomic

زانستی سەلامەتی تەندروستی.

Error

هەڵە.

Error checking

پشکنین بۆ دیاریکردن و دۆزینەوەی هەڵە.

ESS

نەزمی گۆڕینی ئەلکترۆنی.

E-text

دەقی ئەلکترۆنی.

Ether net

تۆڕی ئیسەنرێت، شێوە گشتییەکەی تۆڕی

هێما و نیشانەی کۆتایی.

End note

تێبینی کۆتایی، سەرنجی لاپەڕەی کۆتایی، ئەو سەرنج و تێبینیانەیە کە لەکۆتایی دۆکیومێنتەکاندا دەنووسرێت.

Endpoint

خاڵی کۆتایی.

End user

بەکارهێنەری کۆتایی.

Engine

بزوێنەر، کارپێکەر، جوڵێنەر.

ENIAC

ئینیاك، یەکەمین کۆمپیوتەری ژمارەیی ئەلکترۆنییە و لەجیلی یەکەمی کۆمپیوتەری ژمارەییە.

En space

بۆشایی بچووك.

Enter

داغڵبوون، داغڵکردن، گواستنەوەی زانیاری لەئامێری داغڵکردنی زانیارییەوە بۆ کۆمپیوتەر.

Envelops

دەرچوون، چوونەدەر، دەرچوون لەبەرنامـــــە و داخـــــستنەوەی بەرنامەكە.

Expansion

فراوانكردن، فراوان بوون.

Expansion slot

شوێن و كەلێنی فراوانكەر.

Explore, Internet Explore

دۆزەرەوەی ئیكـسپلۆرەر، یەكێكـە لەبەرنامـــــە ناســـــراوەكانی كۆمپیانیـای مایكرۆسـۆفت كـە بـۆ كردنـــــەوەی ماڵپـــــەڕەكانی ئینتـــەرنێت و كـاركردن تیایــدا بەڕادەیـــەكی كـــەم (ســـەیف..) بەكاردێت.

Extinction

پاشـــــگر، پاشـــــكۆ، پاشـــــبەند، درێژكردنەوە.

E-zine

گۆڤـاری ئـەلكترۆنی كـە توانـای پیـشاندان و دەسـتكاری كـردن و نوێ كردنوەی هەیە بەهۆی تـۆڕی ئینتەنرێتەوە.

كۆمپیوتەرەكانــە لەیــەك تــۆڕی ناوچەیی (LAN)دا.

Even

جوت، ژمارەی جـووت، واتـە دوو دوو زیـاد بكـات یـان چـوار چوار یـــــان ... (2،4،6،8،10،...) (4،8،12،16،...) (8،16،24،32،...)

Event

ڕووداو.

Exabyte

ئێكسابایت، بلیون بلیون بایت.

Exchange

ئاڵوگۆڕ.

Exchange system

نەزمی ئاڵوگۆڕ.

Execute

جێبـــەجێكردن، ئیـــشپێكردنی بەرنامە لەسـەر كۆمپیوتـەر یـان جێبـەجێكردنی فێركـاری، هـاو واتـــــای (ئیـــــشپێكردن، خستنەگەڕ)ە.

Exit

F

Face

ڕوو.

Face-to-face

ڕووبەڕوو.

FAM (Fast Access Memory)

یادگەی (بیری) گەیاندنی خێرا.

Family

خێزان.

ساردکەرەوە، پانکە.

FAQ (Frequently Asked Question)

پرسیاری زۆر خستنەڕوو، پرسیارە زۆر بەکارهاتوو کارپێکراوەکان، بەشێکی تایبەتە لە ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێتدا کە وەڵامدانەوەی پرسیارەکانی بەکارهێنەران و بەکاربەرانی خزمەتگوزاری ماڵپەڕ یا بەرهەمەکانی کۆمپانیای پەیوەندیدارە، مەبەست لەم بەشە دەست بەسەراگرتنی وەڵامدانەوەی ئەو پرسیارانەن کە دووبارە و چەندبارەن.

Fast

خێرا، سەریع. خێرا، سەریع.

Favorites

لیستی پەیوەندیدار بەخۆت، لیستی ئەو ماڵپەڕانەیە کە بەکارهێنەر هەڵی گرتوون و خستوونیە بەشی (favorite) لە بگەری (browser) وێبدا، هیوایەت، حەز.

FDOS (Floppy Disk Operating System)

نەزمی کارپێکردنی فلۆپی دیسك.

Field

کێڵگەی زانیارییەکان.

File

فایل، زانیاری کۆکراوەی ڕێکخراوە بۆ مەبەستێکی دیاریکراو، هەر فایلێك لەناوێك و پاشگرێك پێکهاتووە، بۆ نموونە ئەگەر فایلێکی بەرنامەی مایکرۆسۆفت ۆرد بەناوی خۆمانەوە خەزن بکەین، ئەوا دەبینین لەدوو بەش پێکدێت و بەشی یەکەم ناوی خۆتە (Hemn) و بەشی دووەم پاشگری فایلەکەیە (.doc) و ناوەکە بەم جۆرە دەردەکەوێت.

Hemn.doc

File conversion

گۆڕین و گواستنەوەی فایلەکان.

File label

ناونیشانی فایل، کارتی فایل.

File logical

فایلی ژیربێژی.

File name

ناوی فایل، ئەو ناوەیە کە دایدەنێین بۆ فایلێك لەکاتی دروست کردنیدا یان لەکاتی خەزن کردن یان لەکاتی گۆڕینی ناوێك بەناوێکی تر.

File section

بەشی فایلەکان.

File security

ئاسایشی فایل، سەلامەتی فایل.

File separator

جیاکەرەوەی فایلەکان.

File size

قەبارە و حەجمی فایل.

File transfer

گواستنەوەی فایل، گواستنەوەی فایل لەئامێرێکی کۆمپیوتەرەوە بۆ ئامێرێکی تر لەتۆڕی پەیوەندییەکاندا.

File type

جۆری فایل، دەتوانرێت فایلەکان بەچەندین فۆرمات و جۆری تایبەت خەزن بکرێت و هەڵبگیرێت، کە بەگوێرەی جۆری بەرنامەکان جۆری فایلەکانیش دەگۆڕێت، وەکو (وەیف، دۆکیومێنت، جەی پی جەی، بی ئێم پی، ...)

File updating

نوێکردنـــــــەوەی فایـــــــل، تازەکردنەوەی فایل.

Film frame

چوارچێوەی فیلم.

Find

دۆزینەوە، گەڕان بۆ ...

Finish

تـەواو بـوون، کۆتـایی پێهـاتن، تـەواو بـوون، دووای هـەنگاوی دابەزاندنی بەرنامە یان کارێکی هەنگاو بەهەنگاو.

First level address

ناونیـشانی ڕاسـتەوخۆ لەئاسـتی یەکەم.

F key

کلیلـــەکانی ئێـــف، کلیلـــی فرمانەکانی ئێف.

Flog

ئاڵا، هێما، نیشانە.

Floppy disk

فلۆپی، دیـسکی نـەرم، دیـسکێکی موگناتیسییە کە دەورە دراوە بـە چـــینێکی موگناتیـــسی بـــۆ هەڵگرتن و پاراستنی زانیارییەکان بـەکار دەهـات و بـەزۆری لەگـەڵ ئـامێری کۆمپیوتـەری بـچووکدا سوودی لێوەردەگیرا.

Floppy disk controller

کۆنترۆڵەری فلۆپی دیسك.

Floppy disk driver

کارپێکـەری (بزوێنـەری) دیـسکی نەرم.

Floppy disk driver
Floppy disk operating system (FDOS)

نەزمی کارپێکردنی دیسکی نەرم.

Floppy disk tracks

تراکەکانی دیسکی نەرم.

Floppy disk unit

یەکەی دیسکی نەرم.

Fluid

شل.

Folder

فۆڵدەر، وەکو جانتایـەك وایـە بـۆ هـەڵگرتنی یـان لـەناودانانی فایـل بەکاردێت، بۆ مەبەستی کارئاسانی

Format

فۆرمات، جۆرە جیاوازەکانی زانیارییە لە هەرفایلێکدا، بۆ نموونە (VHS, UHS,...) فۆرماتی ڤیدیۆییە، واتە جۆری جیاوازی فایلی ڤیدیۆییە کە دەتوانرێت بگۆڕدرێن بەیەك و ئاڵوگۆڕ لەنێوانیاندا بکرێت، بێگوومان بەسەدان فۆرماتی جیاواز لە جیهانی کۆمپیوتەردا دەکەوێتە بەرچاو، ئەم فۆرماتانەش بەگوێرەی جۆری بەرنامەکان دەگۆڕێت، وەکو فۆرماتەکانی (نوسین، دەنگ، وێنە، وێنەی جوڵاو).

هاوکات بەکرداری فۆرماتکردنیش دەوترێت کە ئامادەسازی دیسکە بۆ کۆپی و دابەزاندنی زانیاری نوێ لەسەری، کە لەم کاتەدا هەموو فایلە کۆنەکان پاك دەکرێنەوە و لادەبرێن.

Format bar

و جیاکردنەوەی جۆری فایلە تایبەتەکان لەیەکتری.

Font

فۆنت، خەت.

Font color

ڕەنگی نووسین، ڕەنگی خەت.

Font editor

بەرنامەیەکی خزمەتگوزارییە کە بەکارهێنەر دەتوانێت بەهۆیەوە فۆنتی ئەو دەقە بگۆڕێت کە نووسیویەتی یان دەقێکی نوێ بنووسێت یان هەر گۆڕانێك بکات کە خۆی بیەوێت.

Font family

خێزانی فۆنت، خێزانی خەت.

Font number

ژمارەی فۆنت.

Font size

حەجمی فۆنت، قەبارەی فۆنت.

Footer

فوتەر، ئەو ناونیشانەیە کە لەکۆتایی لاپەڕەکاندا دەینوسین.

Form

فۆرم.

Frames

چوارچێوەکان.

Free mail

ئیمەیلی بەلاش و بێبەرامبەر، پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری نامەی ئەلکترۆنیە لەلایەن هەندێك ماڵپەڕەوە بێبەرامبەر و بەلاش.

Free software

بەرنامەی بەلاش و بێبەرامبەر.

Free space

ناوچەیەکی بەتاڵ، بەشی ماوە و بەکارنەهاتووی میمۆریەك.

Freeware

بەرنامەی بەلاش و بێبەرامبەر.

Frequency

تەرەدوود.دووبارە بوونەوە.

From

لە، لەنامی لەکترۆنن و زۆر بەرنامە و شوێنی دیکەشدا بەکاردێت و بەمانانی (لە)یە، کاتێك دەبینی دەنوسرێت (from) واتە: ئەو ئیمەیلە لەو شریتی ئامرازەکانی ڕێکخستن و گونجاندن.

Format painter

ئامرازێکە (فلچە) بەکاردێت بۆ گواستنەوەی تەنسیق و تایبەتمەندی نووسین و دەقێك بۆ نووسین و دەقێکی تر.

Formula

شێواز، هاوکێشە بیرکارییەکان.

FORTRAN

فۆرتران، زمانی فۆرتران، بەرنامەی فۆرتران.

Forward

پێشەوە، سەرەتا، بۆپێشەوە، بۆ سەرەتا.

FPD (Full Page Display)

پیشاندانی لاپەڕە بەتەواوی و پڕاوپڕی.

Frame

چوارچێوە، دابەشکردنی ڕووی لاپەڕەی وێب کە لە دوو یان چەند پارچەی سەربەخۆی (HTML) پێك دێت.

کەسەوە هاتووە کە زانیاری لەبارەیەوە نووسراوە.

Font page

فرۆنت پەیج، یەکێك بوو لەبەرنامە سادە و ساکارەکانی نەخشەسازی ماڵپەڕی ئنتەرنێتی، کە لەکۆمەڵەی (office) بوو، کۆمپانیای مایکرۆسۆفت بەرهەمی هێنابوو.

FTP (File Transfer Protocol)

پرۆتۆکۆلی گواستنەوەی زانیارییەکان.

Full duplex

دووانەی ناردن و وەرگرتنەوە (پێشوازی)، ناردن و وەرگرتنەوەی زانیارییە لەیەك کەناڵەوە یان چەند کەناڵێکەوە لەیەك کاتدا.

Full keyboard

تەختە کلیلی تەواو.

Full name

ناوی تەواو.

Full path

ڕێڕەوی تەواو.

Full screen

پڕاوپڕی شاشە، پیشاندان بەپڕاوپڕی شاشە.

Function key

فەنکشن کیز، بەدووگمە وکلیلەکانی سەر ڕووی تەختە کلیل (کیبۆرد) دەوترێت، کە بەگوێرەی بەرنامەکان کار و فرمانی تایبەتی ئەنجام دەدەن، بەمانای دووگمەی فرمانەکان دێت و ئەم دووگمانە بەدووگمەی ئێفەکان (F) ناسراون، کە بە (F1) دەست پێدەکات و بە (F12) کۆتایی دێت.

G

G Giga

گێگا.

Game

یاری.

Games

یارییەکان.

Gap

ماوەیەکی بچووك و نزیك یان ماوەیەکی کاتی کەم.

Gate

دەرگا، دەروازە.

GB, gb (gigabyte)

گێگابایت، لە 1024 مێگابایت پێك هاتووە و بە (یەك گێگا بایت) ناودەهێنرێت و بەزۆری بە (1000 مێگا بایت) دەنووسرێت، بەلاّم ڕاستەقینە و تەواوی (1024)ە.

Gbps (Gigabyte per Second)

گێگابایت لەچرکەیەکدا.

General

گشتی.

GIF (Geographic Interchange format)

جۆری ئالوگۆڕ و ڕێکخستنی بەیانی، جۆرێکە بۆهەلگرتن و پاراستنی فایلە بەیانییەکان بەکاردێت بۆ گواستنەوەی وێنە لەسەر ئینتەرنێت و لەساڵی 1980ز دا داهێنێرا، بەزۆری سوود وەدەگیرێت لەم فۆرماتانە بۆ وێنەی جولاّوەکانی لاپەڕەی ئینتەرنێت.

Giga

گێگا، پارچەی یەکەم مەبەست یەك بلیۆنە، لەهەڵگرتن و پاراستنی زانیارییەکاندا هێمایە بۆ (2^{30}).

Giga byte

گێگابایت.

GIS (Graphic Information system)

نەزمی زانیارییە جوگرافیەکان.

Global address

ناونیشانی گشتی.

Google

گوگڵ، یەکێکە لەبەهێزترین و بەتواناترین مۆتۆڕەکانی گەڕان لەجیهانی ئنتەرنێتدا و هەندێ کە خزمەتگوزاری دیکەی وەکو (چات، دروستکردنی سایت، وێبلۆگ،...) پێشکەش بە بەکارهێنەرانی دەکات، ئەمەش ناونیشانی ماڵپەڕی گەڕانی گۆگڵە:

www.google.com

Go to

بڕۆ بۆ ....، گواستنەوەی هێمای ماوسەکەیە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر.

Grammar

ڕێزمان.

Graph

وێنە، هێڵکاری، پلاندانان.

Graphic

وێنە و نەخشە.

Graphic image

وێنە، هێڵکاری، هێڵکار.

Grid line

هێڵی شێوە شەبەکەیی.

Group

گروپ، گروە، کۆمەڵە، کۆمەڵەبوون.

Grouping

بەگروپ کردن، بەگرووهکردن، بەکۆمەڵکردن.

GSM

نەزمی تەواو بۆ پەیوەندییەکانی مۆبایل.

GUI (Graphic User Interface

ڕووکاری بەکارهێنەری هێڵکاری بەیانی.

Guru

پسپۆڕی تەنکەلۆژیا، پسپۆڕی تەکنیکی، کەسێکی، کەخاوەنی شارەزاییەکی فراوانە لەبواری تەکنەلۆژیادا.

H

Hack

هاك، چەتەی ئینتەرنێتی، کاری چوونە ناو ماڵپەڕی کەسی بەرامبەر، یان سێرڤەری هێڵەکانی مۆبایل، یان ....، بەبێ ئاگاداری کەسی بەرامبەر بەمەبەستی تێکدان و دەست بەسەراگرتنی زانیارییەکان.

Hacker

هاکەرز، کەسێکە کەبتوانێت ئاسایشی سیستەمی کۆمپیوتەر بشکێنێ و زانیارییەکانی وەدەست بخات.

Half-duplex

کەناڵەکانی زانیاری یەك لایی، هێڵەکانی گەیاندن کە بەکاردێت بۆ گواستنەوەی لەئاراستەیەکی دیاریکراوە و لەکاتێکی دیاریکراودا، پاشان گواستنەوەی هێماکانی دیکە لەئاراستەی پێچەوانەوە و لەکاتێکی تردا، ناردنی سەربەخۆ، پێچەوانەی دووانی.

Halt

وەستان.

Hand-held computer

کۆمپیوتەری دەستی، کۆمپیوتەرێکی بچووك کە بەئاسانی هەڵبگیرێت و بەپاتری کاردەکات.

Hand shake

جۆرێکی پرۆتۆکۆلە بۆ دابینکردنی پەیوەندی نێوان دوو کۆمپیوتەر، ئاڵوگۆڕی زانیاری لەنێوان ئامێری نێرەر و وەرگر، ئاڵوگۆڕی زنجیرەیەك هێما و نیشانەی دەست بەسەراگرتنە لەنێوان دوو ئامێردا، بۆ بەردەوامی و مانەوەی پەیوەندی نێوانیان.

Hanging

هەڵواسین.

Hang-up

وەستانی کتوپڕی، وەستانی چاوەڕواننەکراو.

Hard

ڕەق.

Hard card

کارتی ڕەق.

Hard copy

نوسخەی چاپکراو، دانەی چاپکراو.

Hard disk

دیسکی موگناتیسی ڕەق، یەکێکە لەهۆکارەکانی خەزن کردنی زانیاری

Hard disk drive (HDD)

بزوێنەری هارد، جوڵێنەری هارد، دیسکی موگناتیسی ڕەق کە لەناوەوەی یان دەرەوەی کەیس case دادەنرێت و یەکێکە لەهۆیەکانی هەڵگرتن و پاراستنی زانیاری بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ.

Hardware

ئامێرەکان، پارچە ڕەقەکان، پێکهاتەکانی کۆمپیوتەری کەسی و یەکەکانی و بەشەکانی دەگرێتەوە، وەکو: (شاشە Monitor و تەختەکلیل keyboard و چاپکەر printer و مشك Mouse و کارتی گرافیك VGA، کەیس و پێکهاتەکانی ناوی)

Hardware, common

پێکهاتە گشتییەکانی کۆمپیوتەر.

Hardware failer

دروست بوونی گرفت و خەلەل لەپارچە ڕەقەکان و ئامێرەکان.

Hayes command set

کۆمەڵە فرمانی هێز.

HD (High Density)

چڕی بەرز.

HDBMS

نەزمی بەڕێوەبردنی بنکەی زانیاری هەرەمی.

HDF

فۆرماتی زانیاری هەرەمی.

Head

سەر، ئامێرێکە هەڵدەستێت بەخوێندنەوە یان تۆمارکردن لەسەر ناوەندی خەزنکردنی موگناتیسی وەکو دیسك یان شریت یان ...

Header

Help key

بەرنامەی پارمەتی، کلیلی پارمەتی.

Hertz

هێرتز، یەکەی لەرەلەر.

Hex

شانزەیی، بڕوانە .Hexadecimal

Hexadecimal cod

کۆی شانزەیی.

Hexadecimal digit

ژمارەی شانزەیی، ژمارەی نەزمی شانزەیی لەبواری ژیربێژیدا لە ژمارە (0 – 9) و (A تا F).

Hexadecimal numbering system

نەزمی ژمارەیی شانزەیی.

HF

کورتکراوەی: تەرەددودی بەرز .high frequency

HFS (Hierarchical file system)

نەزمی فایلی هەرەمی.

Hidden

شاردراوە، شاراوە.

Hidden file

هێدەر، ناونیشان، سەری لاپەڕە، سەری پەیام، بەشێکە لە سەرەتای نامە و پەیام و کتێب و ... دا و زانیارییە پێویستەکان لەخۆ دەگرێت، وەکو لەنامەی ئەلکترۆنیدا (ناو، بەروار، نێرەر، بۆنێرراو، ..) یان لەنامیلکە کتێب و پەیامەکاندا.

Heading

ناونیشان، ناونیشانی نامە و پەیام، ناونیشانی ڕاپۆرت.

Head sink

حەوزمی گەرمی، ئامێرێکە گرنگی بە هەڵمژینی گەرمی وسارد کردنەوەی گەرمی پەیدابوو لەپێکهاتە کارەباییەکانی وەکو سورە تەواوەکان دەدات و ڕێگری لەبەرز بوونەوەی پلەی گەرمی دەکات بەمەش ئەو زیانانەی بەهۆی پلەی گەری بەرزەوە دروست دەبن نامێنن.

Help

یارمەتی، پارمەتیدان.

Help and support

پارمەتی و پشتگیری و پشتیوان.

کلیلی هۆم، دووگمەی هۆم لەسەر ڕووی تەختەکلیل.

Home page

ماڵەوە، لاپەڕەی ماڵەوە، یەکەمین لاپەڕەی هەر ماڵپەڕێکی ئینتەرنێتی، لاپەڕەی سەرەتا، لاپەڕەی سەرەکی ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێتە و تیایدا بەش و بابەت گرێدراوە (لینککراوە) بەکلیك کردن لەسەریان چالاك دەبن و دەردەکەون و دەچنە ناو ئەو بەشانەوە.

Horizontal

ئاسۆیی.

Horizontal display

پیشاندانی ئاسۆیی.

Host

هۆست، کۆمپیوتەری سەرەکییە لەنەزمی کۆمپیوتەرەکان، یان تێرمیناڵەکانی گەیاندن بەلینکەکانی پەیوەندییەکان.

Hotmail

هۆت مەیڵ، ماڵپەڕێکی ناسراوی کۆمپانیای مایکرۆسۆفتە و یەکێکە لەو ماڵپەڕانەی کەخزمەتگوزاری ئیمەیڵ بەبێ بەرامبەر و

فایلی شاردراوە.

Hide

شاردنەوە، نادیار.

Hierarchical computer network

تۆڕی کۆمپیوتەری هەرەمی.

Hierarchical database

بنکەی زانیاری هەرەمی.

Hierarchical database management system

نەزمی بەڕێوەبردنی بنکەی زانیاری هەرەمی.

High density tape

شریتی چڕی بەرز.

High level language

زمانی بەرنامەنووسی ئاست بەرز.

Histogram

هستۆگرام، هێڵکاری.

Home

سەرەتا، لاپەڕەی سەرەتا، ماڵەوە.

Home directory

پێڕستی بنچینەیی، پێڕستی سەرەکی.

Home key

Human-machine interface

ڕووکاری نێوان مرۆڤ و ئامێر.

Hyperlink

هایپەرلینك، لینك، پەیوەندکردن و گرێدان، سەروپەیوەند، بەبوونی پەیوەندییەکانی نێوان لاپەڕەکانی وێب یان بەرنامەکان دەوترێت.

Hyphen

هێمای (-).

Hz hertz

هێرتز، یەکەی زەبرە، ژمارەی خولەکان لە چرکەیەکدا.

بەخۆڕایی پێشکەش دەکات و بەمەش ژمارەیەکی زۆر بەشداربووی هەیە، ئەمەش ناونیشانی ماڵپەڕەکەیە:

www.hotmail.com

HP (Hewlett Packard)

ئێچ پی، کۆمپانیایەکی گەورەی کۆمپیوتەری کالیفۆڕنیایە کە کۆمپیوتەری ئەلکترۆنی تەواو ئامێرەکانی دیکەی وەکو پرنتەر و سکانەر و .... بەرهەم دەهێنێت.

HPC

کۆمپیوتەری کەسی دەستی، کۆمپیوتەری کەسییە کە بەدەست هەڵدەگیرێت.

HTTP (Hyper Text Transfer Protocol)

پرۆتۆکۆلی گواستنەوەی دەق، پرۆتۆکۆلێکی خزمەتگوزارییە و بەکاردێت بۆگەیاندنی زانیارییەکان لەتۆڕی وێبدا.

Hub

هەب، گەیەنی ناوەندی.

I

IAD

جۆرێکە لەجۆرەکانی شاشەی پیشاندانی تەلەفزیۆن.

IAL (Internal Algebraic Language)

زمانی جەبری جیهانی.

IAS (Immediate Access Store)

یادگەی گەیاندنی خێرا.

IBM (International Business Machines)

کۆمپانیای ئای بی ئێم، یەکێکە لە کۆمپانیا ناسراو لەمێژینەییەکانی کۆمپیوتەر.

کۆمپانیایەکی جیهانییە بۆ بەرهەم هێنان و دروست کردنی کۆمپیوتەر.

IBM PC

کۆمپیوتەری کەسی ئای بی ئێم.

IBM PC/IT

کۆمپیوتەری کەسی لەجۆری .PC/XT

IC (Integrated Circuit)

سوڕی تەواو.

ICC (International Computation Center)

ناوەندی چارەسەرکردنی نێودەوڵەتییە کە سەرپەرشتی دەکرێت لەلایەن یونسکۆوە لەرۆما.

ICIP (international Conference on Information)

کۆنگرەی نێودەوڵەتی بۆچارەسەر کردنی زانیارییەکان.

Icon

ئایکۆن، هێما، ڕەمز، وێنەیەکی بچووکە لەشێوەی دووگمەیەکدا کە

بەکلیك کردن لەسەری یان بەدووانە کلیك، بەرنامە گرێدراو پەیوەندپێیەوە دەکرێتەوە.
هێمایەکی وێنەییە لەسەر شاشەی بەکارهێنانی کۆمپیوتەر دەردەکەوێت لەکاتی جێبەجێکردن و کارکردن لەسەر بەرنامەکان یان ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێتدا، وەکو ئایکۆنەکانی (My computer, My document,...)، لەسەر ڕووی شاشە Desktop.

IDSL

هێڵی بەشداربوونی ژمارەی لەسەر تۆڕی ئینتەرنێت.

Ignore

ئیهمال کردن، فەرامۆشکردن.

Illegal

ناشەرعی، نایاسایی، ناقانوونی.

Image

وێنە، سورە.

Image editor

پیشاندانی وێنە.

IMAP (Internet Message Access protocol)

پرۆتۆکۆلی گەیاندن بۆ نامە و پەیمانی ئینتەرنێت.

IMS (Information management system)

سیستەمی (نەزمی) بەڕێوەبردنی زانیارییەکان.

Inactive

ناچالاك.

Inactive window

فایلی ناچالاك.

Inbox

پەنجەرەی ناچالاك.

Index

ئینبۆکس، سندوقی ناوەوە، قوتوی ناوەوە، لەئیمەیڵ و نامەی ئەلکترۆنیدا، ئەو نامانە لەخۆ دەگرێت کە هاتووە بۆ خاوەن ئیمەیڵ.

Index address

ناونیشانی پێرستی.

INET

ئینتەرنێت، کورتکراوەی ووشەی ئینتەرنێتە.

Infection

تووشبوونی کۆمپیوتەرە بەڤایرۆس و ترۆجان و جۆرەکانی دیکە ڤایرۆس و بەرنامە زیان بەخشەکان کە زیان بەئامێرەکە دەگەیەنن.

INFO (information management)

نەزمی زانیارییە گشتییەکان Information .Management system

Info

زانیارییەکان، کورتکراوەی ووشەی information، وەکو پاشگری ئەو ماڵپەڕانەی تایبەتی بەزانیارییەکان بەکاردێت.

Informatics

زانستی زانیارییەکان.

Information

زانیارییەکان.

Information channel

کەناڵی زانیارییەکان.

Information management

بەڕێوەبردنی زانیارییەکان.

Information message

نامەی زانیارییەکان، پەیامی زانیارییەکان.

Information processing

چارەسەرکردنی زانیارییەکان.

Information science

زانستی زانیارییەکان.

Information systems

سیستەمی (نەزمی) زانیارییەکان.

Information technology

تەکنەلۆژیای زانیارییەکان.

Information transmission

نەزمی (سیستەمی) گەیاندنی زانیارییەکان.

Ink – Jet

پرژاندنی مرەکەب (حبر)، حبری ئامێری چاپکەر.

Ink-Jet printer

پرنتەری مەرەکەب پرژێن، چاپکەری پرژاندنی حبر، جۆرێکی

ئامێری چاپکردنە کە کاردەکات بەبێ لێخشاندن، لەڕێگەی پرژاندنی مرەکەب لەسەر لاپەڕەکان کاری چاپکردن ئەنجام دەدات.

Input

داغڵکردن، زانیاری پێویستە کە داغڵدەکرێت بۆ بیری ناوەکی کۆمپیوتەر لەڕێگەی ئامێرەکانی وەکو (کارت، شریت، دیسك)ەوە، ئەو ئامێرانەیە کە بەکاردێن بۆ داغڵکردنی زانیاری وەکو (خوێنەرەوەی کارت card reader، ئیشپێکەری شریت tape reader).

Invalid

نائازاد، نامەسموح.

I/O input/output

داغڵکردن/وەرگرتنەوە (دەرهێنان)ی زانیاری لەکۆمپیوتەردا.

IP address (Internet Protocol Process)

ناونیشانی پرۆتۆکۆلی ئینتەرنێت، ئای پی ئەدرێس، ژمارەیەکە، کە لەچوار بەش پێکهاتووە و تایبەتە بەکۆمپیوتەری تۆڕەکان.

IRC (Internet relay Chart)

خزمەتگوزاری گفتوگۆیە لەنێوان کەسە جیاوازەکانی بەکارهێنەری چاتدا، بەشێوەی ڕاستەوخۆ و لەهەمان کاتدا.

ISDN (Integrated Service Digital Network)

تۆڕی ژمارەیی بۆ خزمەتگوزاری تەواو، تۆڕی پەیوەندی ژمارەیی فراوانی سەرەتاییە لەخزمەتگوزاری تەلەفۆنیدا.

ISP (Internet Service Provider)

دابینکەری خزمەتگوزاری ئینتەرنێت، دامەزراو کۆمپانیای تایبەتیە کە هەڵدەستێت بەدابینکردنی خزمەتگوزاری

گەیانـدنی تـۆڕ بـۆ کەسـەکان و ڕێکخراوەکان و ناوەندەکانیتر.

IT (Information Technology)

تەکنەلۆژیای زانیارییەکان.

Italic

لار.

Item

دانە، شت، پێکهاتە.

I-way (Information Superhighway)

ڕێگەی زانیاری خێرا.

کەسانیتر بەئاسانی تێی نەگەن جەگە لەکەسانی ئەو بوارە.

Java

جاڤا، زمانی بەرنامەنووسی جاڤا، زمانێکی بەرنامەسازی بالآیە کەزیاتر پەرەی پێدراوە لەلایەن کۆمپانیای سەن مایکرۆسیستەمەوە.

Java script

زمانی جاڤا سکریپت.

Job

کار، ئیش.

Job control

چاودێری کار.

Joystick

جۆستیك، جۆرێك ئامێرە بۆ داغڵکردنی زانیاری بۆ ناو ئامێری کۆمپیوتەر، کە لەشێوەی دەستێك دایە و لەیارییە کۆمپیوتەرییەکاندا بەکاردێت.

JPEG, JPG

فۆرمێکی تایبەتە بەوێنەکان کە بەزۆری بۆ ئینتەرنێت بەکاردێ و سودی لێوەردەگیرێت.

J

Janet

تۆڕی فێرکاری گرێدراو.

Jar

هێدمە (سەدمە shock)ی بەهێز بۆ ئامێر.

Jargon

زمانی هونەری، زمانی تایبەتی، وشەی هونەری تایبەتە بەجۆرێکی دیاریکراو لەبازرگانی، یان کار، یان پیشە، وەکو زمانی هاکەرز و کراکەر و ....، کە هەموو کەس ناتوانێت بەئاسانی لێیان تێبگات، واتە: زمانێکی چڕ لە وشە و زاراوەی تایبەتە بە پیشەیەك کە

کۆمەڵـــــەی بــــــاوەڕپێکراوی
وێنـەگیری گرێـدراو (پەیوەنـد)،
پێومرێکە بۆ دیاریکردنی ڕێگەی
هـەڵگرتن و پاراسـتنی (سـەیف)
لەفایلێکدا لەسەر دیسك.

Jumper

گەیەنـەر، جـسر، بەیەکگەیـەن،
پلاکێکـی بـچووك یـان وایەرێکـە
کە گونجاوە بـۆ گەیانـدنی نێـوان
دوو خاڵی سورێکی ئەلکترۆنی.

Justify

هاوناســـت کـــردن، ڕێککـــردن،
ڕێکخـستنی شـوێن، ڕێکخـستنی
شوێنی ووشـەکانە بۆچاپکردن و
پڕاوپڕ کردنی نوسـین بەقـەدەر
لاپـەڕەی کـار بـە بەجێهێـشتنی
چـێومیەك بـەبڕێکی دیـاریکراو
بەگوێرەی دەقەکە.

1 kbps = 1024 byte/second

K bit

کیلۆبت.

Kbps (Kilobits Per Second)

کیلۆبت لەچرکەیەکدا.

Kbytes (kilobyte)

کیلۆ بایت.

KC kilocycle

هەزار سوڕ، هەزار خول.

Kerberos

پرۆتۆکۆلی Kerberos.

Kermit

پرۆتۆکۆلی Kermit.

Kerning

بۆشایی نێوان دوو نامە و پەیامە بۆ زیاتر دەرکەوتنیان.

Key

کلیل، دووگمە، ڕێبەر، کۆمەڵێك پیتە بەکاردێت وەك ڕێبەر (دەلیل) بۆ ناساندنی جۆری زانیاری یان شوێنی پێکهاتە، بەدووگمەکانی سەر ڕووی تەختە کلیلیش دەوترێت.

K

K

ك، کیلۆ، کورتکراوەی وشەی کیلۆیە، بە 1024 یەکەی خەزنکردن دادەنرێت.

Karnaugh map

نەخشەی کارنۆف.

KB (Kilobit, Kilobits)

کیلۆبت، کیلۆبتەکان.

KB (Kilobyte)

کیلۆبایت، بەشێوەیەکی گشتی یەکەکان بەم جۆرەیە:

1 kb (kilobit) = 1024 bits

1 kbps = 1024 B/second

1 kb (kilobyte) = 1024 bytes

Keyboard

تەختەکلیل، کیبۆرد، ئامێرێکە بەکاردێت بۆ داغڵکردنی زانیاری بۆ ناو کۆمپیوتەر.

Keyboard, ANSI

تەختەکلیلی ئانسی.

Keyboard, entry

تەختەکلیل (کیبۆرد) بۆ داغڵکردنی زانیارییەکان.

Keyboard labels

ناونیشانەکانی تەختەکلیل.

Key-frame

چوارچێوەی کلیل.

Key pad

تەختەکلیلی ژمارەکان، کۆمەڵێك دووگمە و کلیلی تایبەتە بۆ نووسینی ژمارە و بابەتی پەیوەند بەژماردن و دەکەوێتە لای ڕاستی تەختە کلیلەوە و بەشێوەیەکی سەربەخۆ دەردەکەوێت.

Key secondary

کلیلی دووەمی.

KHz kilohertz

کیلۆ هێرتز.

Kill

کوشتن، وەستاندنی کردارێکە لەبەرنامەیەکدا یان لەنەزمی کارکردندا.

Killer, noise

لابەری تەشویش.

Kilo baud

کیلۆ بود.

Kilobit

کیلۆبت، هەزار یەکەی دووانی.

Kilobit per second

کیلۆبت لە چرکەیەکدا.

Kilobyte

کیلۆبایت، 1024 بایت.

Kilocycle

هەزار سوڕ (خول)، هەزار دەورە، کیلۆ سایکڵ.

Kilohertz

کیلۆ هێرتز، 1000 خول/چرکە.

Kilo mega

کیلۆ مێگا، هەزار ملیۆن یان بلیۆن.

Kilo mega cycle

کیلۆ مێگا سایکڵ، هەزار ملیۆن سورِ.

KOPS (Kilo Operation Pre Second)

هەزار کردار لەچرکەیەکدا.

KW (Kilo Word)

کیلۆ وۆرد، کیلۆ ووشە.

L

Label

ناونیشان، عەلامەت.

LAN (Local Area Network)

تۆڕی ناوچەیی، تۆڕێکی کۆمپیوتەری دیاریکراوە، کە پەیوەستە بە شوێنێکی دیاریکراوەوە، کۆمەڵێك کۆمپیوتەر و ئامێری ترەوە کە لەناوچەیەکی دیاریکراودا دانراون و گرێدراون و بەستراون بەیەکەوە بەهۆی ئامێر و بەرنامەی پەیوەندییەوە، بەمەش کارکردنەکان گرێدراو دەبن بەیەکترەوە بەشێوەی تۆڕ.

Landline

هێڵی پەیوەندییەکان، هێڵی گەیاندن.

Landscape

پیشاندان و ئامادەکردنی لاپەڕەی کار لەباری پانی، وەکو لەبەرنامەی مایکرۆسۆفت وۆردا.

Language

زمانی بەنامە نووسی، زمان، کۆمەڵێك هێما و وشە و یاسایە و بەکاردێن بۆ نووسینی بەرنامەی کۆمپیوتەر.

Language converter

گۆڕەری زمان.

Language machine

زمانی ئامێر.

Language rule

یاساکانی زمان.

Language, symbolic

زمانی ئامازەیی، زمانی ڕەمزی، زمانی هێمایی.

LAN manager

بەڕێوەبەری تۆڕی ناوچەیی.

LAN server

خزمەتگوزار-ی تۆڕی ناوچەیی.

Laptop computer

کۆمپیوتەری کەسی بچوك، کۆمپیوتەری کەسییە کە

حەجمەکەی بچووکە و دەتوانرێت بەئاسانی هەڵبگیرێت و بگوێزرێتەوە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر.

Laser

لەیزەر.

Laser engine

بزوێنەری لەیزەری، کارپێکەری لەیزەر، جوڵێنەری لەیزەری، ئیشپێکەری لەیزەری.

Laser printer

چاپکەری لەیزەری، پرنتەری لەیزەری، چاپکەرێکی گرنگە کە بۆلایەنی چاپکردن سوودی لەتیشکی لەیزەر وەرگرتووە.

Laser scanner

سکانەری لەیزەری.

Laser storage

شاراکردنی (خەزنکردنی) لەیزەری.

Laser writer

تابیعەی لەیزەری.

Latency

کاتی گەیاندن.

Layer

چین.

Layout

پلاندانان، دابەشکردن.

LCD (liquid Crystal Display)

پیشاندانی بلوری، لاپەڕەی پیشاندانی کریستاڵی کە لەزۆر شوێندا بەکاردێ، وەکو لە Notebookدا.

LDAP

پرۆتۆکۆلی گەیاندنی سادە بۆ فەهرەستەکان، بەشێوەی دیاریکردنی گەیاندنی فایلەکان و سەرچاوەکان و پۆلەکانە لەڕێگەی تۆڕی فراوان یان ئینتەرنێتەوە.

Leased line

هێڵی گەیاندنی تایبەتی، سوری پەیوەندی گیراو و پارێزراوە بەشێوەیەکی هەمیشەیی بۆ بەکارهێنانێکی تایبەتی.

Left

چەپ.

Legend

تەعلیق.

Length

درێژی.

Less than

کەمتر لە.

Less than or equal to

کەمتر لە یان یەکسان بە.

Letter

پیتەکانی ئەبجەدی، نامە، پەیام، ڕەسائیل.

Level

ئاست.

Library

کتێبخانە.

Light pen

قەڵەمی ڕووناکی.

Limit

سنوور، حدود.

Line

هێڵ، دێڕ، خەت، هێڵی گەیاندن کە دوو خاڵ یان زیاتر بەیەك دەگەیەنێت.

Linear

هێڵی.

Line between

هێڵی نێوان، هێڵی نێوان ستوونەکان لەکاتێکدا لاپەڕەی ۆرد دەکەین بەچەند ستوونێك یان لەهەر بەرنامە و شوێنێکی تردا.

Link

پەیوەند، لینك، دروستکردنی پەیوەندی نێوان لاپەڕە و پەنجەرەی جیاواز، یان پەیوەندی نێوان ووشەیەك و فایلێك یان ناونیشانێك و ماڵپەڕێك هێڵی پەیوەندی.

بەکلیك کردن لەسەر هەر وشە و دەستەواژەیەکی لینك کراو، لاپەڕە و بەشی پەیوەند بەو لینکە دەکرێتەوە و هەمیشە ئەو وشانەی لینك کراون هێڵێك لەژێریاندایە و کاتێکیش سەهمی ماوسەکەی دەبەینە سەر سەهمەکە دەگۆڕێت بۆ دەستێك یان شێوەیەکیتر و هەمیشەش بۆ کردنەوەی لینکەکان پێویستمان بەتەنها یەك کلیك دەبێت.

Linking

کرداری داغلگردنی بەرنامەیە بۆ بیری سەرەکی ئامێری کۆمپیوتەر لەپێناو ئامادەکردنەکاندا بۆ چارەسەرکردن، یان داونلۆد کردن و وەرگرتنی زانیاری بەرنامەیە لەماڵپەرێکی ئینتەرنێتەوە بۆ ناو ئامێری کۆمپیوتەری بەکارهێنەر.

Local

ناوچەیی، ناوچە.

Local area network

تۆڕی ڕووبەری ناوچەیی، تۆڕی ناوچەیی.

Local bus

گوێزەرەوەی ناوچەیی.

Local channel

چەناڵی / قەناتی ناوچەیی.

Local printer

چاپکەری ناوچەیی.

Locked

داخراو.

Log

لۆگ، لاگ، تۆماری ڕاستییەکان، شریتی زانیارییەکان، تۆمارکردنی زنجیرەیەك ڕووداوی دیاریکراو.

گەیەنراو، لینککراو، گرێدراو.

Linux

لینووکس، نەزمی کارپێکردن operating systemی ئامێری کۆمپیوتەرە و بەزۆری لەگەڵ کۆمپیوتەری کەسی (personal computer)دا بەکاردێت و یەکێکە لە گرنگترین سیستەمەکانی کارپێکردن و بەزۆری لەولاتانی ئەورووپا بەکاردێت و بەرکەبەری نەزمی کارپێکەری ویندۆزی کۆمپانیای مایکرۆسۆفت دادەنرێت.

List

لیست، مینو، قائیمە.

Live

ڕاستەوخۆ، زیندوو.

Load

لۆد، پێهەڵگرتن، کورتکراوەی هەردوو ووشەی داونلۆد download و ئەپلۆود uploadە.

Logic

ژیری، ژیربێژی.

Logical

ژیربێژی، مەنتیقی.

Log in, log on

داغڵبوون، چوونە ناو نەزمێکی دیاریکراو، داغڵبوون بەهۆی ناونیشان و وشەی نهێنیەوە، پەیوەندی کردن بەتۆڕی کۆمپیوتەرەوە یان نەزمی لەوحەی زانیاری یان بڵاوکراوە، چوونە ناو ماڵپەڕێکی ئینتەرنێت کە بەشداریت تیایدا هەبێت.

Log off, log out

دەرچوون لە نەزم، دەرچوون لەسیستەم، چوونەدەر لەنەزم، پچراندنی پەیوەندی.

LOL

پێکەنین بەدەنگی بەرز، قاقا، قاقا پێکەنین، گوزارشتێکە بەزۆری لەکاتی چات کردندا بەکاردێت کاتێك نوکتەیەك یان شتێکی پێکەنیناوی دروست دەبێت کە پێویستی بەقاقا لێدان بێت ئەم وشەیە بەکاردێت.

Look

بیدۆزەرەوە لە .....دا، بیبینە لەناو ......، دۆزینەوە لە ....دا.

Look-up

گەڕان، کرداری گەڕانە بەشوێن دانەیەکی دیاریکراودا لەناو خشتەی زانیارییەکاندا.

Low level language

زمانی ئاست نزم، زمانێکی بەرنامە نووسییە کە زۆر زۆر نزیکە لەزمانی ئامێرەوە Machine، سوود وەرگرتن لە زمانەکانی بەنامە نووسی ئاست نزم.

LT (Less Than)

کەمتر لە، بچووکتر لە.

LU (Logical Unit)

یەکەی ژیربێژی.

M

M mega

میگا، ملیۆن (1000000).

Mac Macintosh

کۆمپیوتەری ماکنتۆش.

Mac binary

پرۆتۆکۆلی ماکباینەری.

Mach

ماك.

Machine address

ناونیشانی ئامێر، ناونیشانی تەواو.

Machine code

کۆدی ئامێر.

Machine error

هەڵەی ئامێر.

Machine language

زمانی ئامێر، زمانی ماشین، زمانی مەکینە.

Macintosh

ماکنتۆش، کۆمپیوتەری ماکنتۆش.

Mac OS

نەزمی کارپێکردنی ماکنتۆش.

Macro

ماکرۆ (گەورە یان باڵا)، شێوازێکی هەنگاو بەهەنگاوە بۆ خەزن کردنی فرمانەکان.

Macro processor

چارەسەرسازی باڵا و گەورە.

Macro program

بەرنامەی ماکرۆ.

Mac TCP

تەکنەلۆژیای MAC TCP.

MADCAP

زمانێکە بەکاردێت بۆ شیکارکردنی گرفتە بیرکارییەکان.

Magnetic

موگناتیسی.

Mail

مەیل، ئیمەیل، پۆستی ئەلکترۆنی، نامە و پەیامی ئەلکترۆنی، بڕوانە E-mail.

Mail bomb, mail bombing

بۆمبی ئیمەیلی ئەلکترۆنی.

Mail box

سندوقی پۆستی، شوێنی هەڵگرتنی نامە ئەلکترۆنیەکانە لەناویدا.

Mailing list

لیستی پۆستی ئەلکترۆنی (E-mail) لایەنی ناردنی هەواڵنامە و گۆڤاری ئەلکترۆنی بەشداربووان، لیستی ئیمەیڵ.

Main memory

یادگەی سەرەکی، بیری سەرەکی.

Main store

شارای سەرەکی ئامێری کۆمپیوتەر، کۆگەی سەرەکی.

Manual

دەستی.

Map

نەخشە.

Margin

هامیش، ماشیە، چواردەوری لاپەڕە.

Mark

هێما، نیشانە، عەلامەت، ڕەمز.

Mass storage device

ئامێری هەڵگرتن و پاراستنی (سەیڤی) گشتی، ئامێری هەڵگرتن و پاراستنی کۆمەڵ، ئامێرێکە کەتوانایەکی گەورە و فراوانی هەیە بۆ هەڵگرتن و پاراستنی زانیارییەکان.

Matrix

ڕیزکراو.

Maximize/Restore

بچووککردنەوە و گەورە کردنەوەی بەرنامەیە لەسنووری شاشەکەدا.

MB (Megabit, Megabyte)

مێگابت، مێگابایت.

MBPS (Megabit/byte Per Second)

مێگابت/بایت لە چرکەیەکدا، پێوانەیەکە و هێمایە بۆ ژمارەی (بتەکان – بایتەکان) لەچرکەیەکدا.

Media

مێدیا، میدیا، ناوەندی خەزنکردنی زانیاری.

Media player

بەرنامەیەکە بەکاردێت بۆ کارپێکردن و لێدانی گۆرانی و پیشاندانی فلیم و گرتە ڤیدیۆی و دەنگ و ڕەنگییەکان.

Mega

مێگا، ملیۆن، یەکەی پێوانەکردنی فراوانی خەزنکردنی زانیارییەکان، ملیۆن یەکەی ژمارەیی دووانی.

Mega bit

مێگابت.

Mega byte (MB)

مێگابایت، ملیۆن بایت.

Megacycle

ملیۆن خول (دەورە) لەچرکەیەکدا.

Megahertz

مێگا هێرتز.

Memorize

گواستنەوەی زانیاری بۆ یادگەی ناوەکی یان تۆمار لەیادگە.

Memory

بیری (یادگە/زاکیرە) ئامێری کۆمپیوتەر، بەشێکە لەنەزمی کۆمپیوتەر کە توانای هەڵگرتن و پاراستن و تیادانانی زانیاری هەیە بۆ کاتی پێویست و داواکراو لەداهاتوودا.

قبوڵکردنی میمۆریەکان و هەڵگرتنی ژمارە دووانیەکانە، بەتەنها پارێزەری زانیارییەکانە لەئامێری کۆمپیوتەردا کە لەلایەنی هەڵگرتنی کاتی زانیارییەکاندا سوودی تەواوی لێوەردەگرێت.

لەجۆرەکانی میمۆری وەك: (core, disk, drum, RAM, ROM, flash, .semiconductor)

ئامێری خەزنکردن لەگەڵ بیر (یادگە)دا، دوو گوزارشتی هاو واتان.

Memory bus

گوێزەرەوەی یادگە.

Menu

لیست، قائیمە، مینو.

Menu bar

شریتی لیستەکان.

Merge

بەیەککردن، دمجکردن.

Message

نامە، پەیام.

Mic

مایك، دەنگبەر، مایکرۆفۆن.

Micro

میکرۆ.

Microcomputer

کۆمپیوتەری بچووك.

Micro floppy disk

فلۆپی دیسکی بچووك.

Microprocessor

مایکرۆ پرۆسێسەر، چارەسەرسازی زانیاری قەبارە بچووك.

Microsecond

مایکرۆسێکند، بەشێك لەملیۆنی چرکەیەك.

Microsoft

مایکرۆسۆفت، گەورەترین و بەتواناترین و دەوڵەمەندترین کۆمپانیای بەرهەم هێنانی تەکنەلۆژی و بەرنامەی software کۆمپیوتەرە، ئەم کۆمپانیایە لەئەمریکایە لەواشنتۆن و لەزۆر وڵات وشار و جێگەی دیکەی جیهانیشدا لقیان هەیە، دامەزرێنەر و بەڕێوەبەری ئەم کۆمپانیایە کەسێکە بەناوی (بێل گیتس) کە یەکێکە لەدەوڵەمەندترین پیاوەکانی جیهان.

Microsoft access

مایکرۆسۆفت ئەکسێس، بەرنامەی دروست کردنی بانکی زانیارییە و یەکێکە لەبەرنامەکانی کۆمەڵەی مایکرۆسۆفت ئۆفیس و بەکارهێنانی ئاسانە و لەئاستێکی زۆر بڵاودا بەکاردەهێنرێت بۆ دروست کردنی بنکەی زانیارییەکان data base.

Microsoft front page

مایکرۆسۆفت فرۆنت پەیج، بەرنامەی دروستکردن و پیشاندان

هەنـــدێك كـــاری ســـادەی وەكـــو نەخشەسازی ئاسان و رێكخستن و حـسابات ئـەنجام دەدرێـت، بـەڵام بـــەكارهێنانی ســـــەرەكی بـــۆ مەبەستی (پیتـچنین Typing)ە، ئـــەم بەرنامەیـــە ناســـراوترین بەرنامەی كۆمەڵەی مایكرۆسـۆفت ئۆفیـسە كـە لەهـەموو جیهانـدا بـەكاردێت لەلایـەن خـەڵكانێكی زۆرەوە.

Milk disk

دیسكی شیری.

Millicent technology

تەكنەلۆژیای Millicent.

Mill time

مـاوەی چارەسـەركردن لەیەكـەی سەرەكیدا.

MILNET (Military Network)

تۆڕی پەیوەندی سەربازی.

Mind tool

ئـامێری هۆشـی، نـاوێكی تـرە بۆكۆمپیوتەر.

Minicomputer

و دابەزانـدنی لاپـەڕە و ماڵپـەڕی ئینتەرنێتییـە و یـەكێك بـوو لەبەرنامـە دیـار و گرنگـەكانی مایكرۆسۆفت ئۆفیس.

Microsoft outlook

مایكرۆســـۆفت ئـــاوتلۆك، بەرنامەیەكی تایبەتە بەئیمەیڵ و نامـەی ئـەلكترۆنی و یەكێكـە لەبەرنامە گرنگەكانی كۆمەڵەی مایكرۆسۆفت ئۆفیس.

Microsoft power point

مایكرۆســـۆفت پاوەرپۆینـــت، بەرنامـــەی دروســـتكردن و پیشاندانی سلایدە لەسـەر ڕووی شاشـــەی كۆمپیوتـــەر، یـــان پەردەیەكی دیكە، یـان لەشاشـەی تەلەفزیۆنەوە، ئەم بەرنامەیەش یەكێكە لەبەرنامەكانی كۆمەڵەی مایكرۆسۆفت ئۆفیس.

Microsoft word

مایكرۆسـۆفت وۆرد، ناسـراوترین بەرنامـەی تایبـەت بەنووسـین و پیتـــچنینە و بەهۆشـــیەوە

فەرمانەوە وەربگرین بۆئەوەی فایلە وۆردەکە بەهەڵگەڕاوەی ببێتە پی دی ئێف تا دواتر بتوانین کاری خستنە سەر ترێس و پلێتی پێ ئەنجام بدەین.

ML

زمانی چارەسەرکردن.

Mode

شێوە، شێواز، ڕێگە.

Mode binary

باری دووانی.

Modem

مۆدێم، پارەچەیەکی ڕەقە hardware کە گونجاوە بۆ گەیاندنی نێوان کۆمپیوتەرەکان لەڕێگەی هێڵی ئاسایی تەلەفۆنەوە، بۆ گەیاندنی ئینتەرنێت بەم شێوەیە بەیەك مۆدێم کارەکە جێبەجێ دەبێت.

Monitor

مۆنیتەر، شاشە، چاودێر، ئامێری پیشاندانی زانیارییەکانی ناو ئامێری کۆمپیوتەرە و لەگرنگترین هۆیەکانی وەرگرتنەوەی زانیاری

ئامێری کۆمپیوتەری ژمارەیی بچووك.

Mini floppy

دیسکی بچووك، فلۆپی.

Minimize

بچووککردنەوە، بچووککردنەوەی بەرنامەیەك بەجۆرێك کە بەشێوەی دووگمەیەك لەسەر تاسك بار Task bar دەردەکەوێت و بەکلیك کردن لەسەری دووبارە گەورە دەبێتەوە و دێتە سەرشاشە.

Mirror, Mirror site

ئاوێنە، میرور، شوێنی جێگرەوە، ئەم وشەیە لەهەندێك بەرنامەدا وەکو فەرمانێك دەردەکەوێت بۆ نموونە لەکاتی گۆڕینی فایلی وۆرد بۆ پی دی ئێف، ئەگەر بمانەوێت لەدووایدا فایلەکە بخەینە سەر ترێس و ترێسەکەش بخەینەوە سەر پلێت، ئەوا واباشترە سوود لەم

پیشاندان سوودی لێوەردەگیرێت، یەکێکە لەو ئامێرە گرنگانەی کە لەگەڵ ئامێری کۆمپیوتەردا بەشێوەیەکی فراوان و بەرچاو دەبینرێت.

Mouse pointer, pointer mouse

هێمای ماوس، ئەو سەهمەیە کە بەهۆی ئامێری ماوسەکەوە لەسەر شاشەکە دەجوڵێت.

Mouse port

پۆرت ماوس.

Move

جوڵاندنی زانیاری/گواستنەوە.

MPEG [Motion (Moving) Picture Experts Group]

ئێم پی ئی جی، کۆمەڵە پسپۆڕانی وێنەی جوڵاو، فۆرماتێکی تایبەتیە بۆ دروست کردن و پیشاندان و گواستنەوەی فایلە دەنگییەکان و تەسویرییە دیجیتاڵییەکان.

MPOS

output – (وحدة الاخراج) device)ی کۆمپیوتەرە، کە لەگەڵ هەموو کۆمپیوتەرێکدا بەکاردێت بەزۆری لەجۆرەکانی CRT , LCD زۆرن و لەگەڵ کۆمپیوتەری کەسی personal computerدا دادەنرێت.

MOTD

نامەی ڕۆژ، پەیامی ڕۆژ.

Mother Board

مەزەبۆرد، تەختەی دایك، لوحة الأم، بۆردی سەرەکی، بۆردێکی ئەلکترۆنی کۆمپیوتەرە، کە زۆرێك لەپارچە ڕەقە گرنەکان و ئامێرەکان لەسەری دادەنرێت یان لەرێگەی کێبڵەوە بەمەزەبۆردەوە گرێدەدرێت.

Mouse

ماوس، مشکە، مشك، بەشێکی ڕەقی hardware یان ئامێرێکە کە بۆلایەنی دەست بەسەراگرتن و جوڵاندنی سەهمی سەر ڕووی شاشەی

ئێم ئێس ئێن، تۆڕی مایکرۆسۆفت، مسن، یەکێکە لە ماڵپەڕە ناوازە و پڕ خزمەتگوزارییەکان، کە تۆڕی کۆمپانیای مایکرۆسۆفتی گەورە و باڵایە لەبواری بەرنامە و بەرنامەسازیدا، بۆ گەڕان و .... سوودی تەواوی لێوەردەگیرێت، ئەمەش ناونیشانەکەیەتی لەسەر تۆڕی ئینتەرنێت.
www.msn.com

MSN messenger
بەرنامەیەکە بەکاردێت بۆ گفتوگۆکردنی نێوان کەسەکان لەتۆڕی ئینتەرنێتدا بەهەردوو شێوەی نوسین و دەنگ و ڕەنگ.

MT
وەرگێڕانی میکانیکی یان وەرگێڕانی ئامێر.

Multimedia
مەڵتی میدیا، لێکدان (بەیەککردن) و کۆکردنەوەی دەنگ و وێنە و وێنەی جوڵاو و ڤیدیۆیە لەجیهانی کۆمپیوتەردا.

ملیۆنێك کردار لەچرکەیەکدا.

MPP (Message Processing Program)
بەرنامەی چارەسەرکردنی نامە و پەیام.

MPU
یەکەی کۆمپیوتەری بچووك (یەکەی کارپێکردنی بچووك)، چارەسەرسازی بچووك.

MPU (Micro Processor Unit)
یەکەی چارەسەرکردنی بچووك.

Ms (Millisecond)
میلی چرکە.

MS-DOS
نەزمی (ئێم ئێس دۆس)، نەزمی مایکرۆسۆفت بۆ کارپێکردنی دیسکەکان.

Msec
میلی چرکە.

MSG (Message)
پەیام، نامە، ڕسالە.

MSN (Microsoft Network)

زیاتر لەنەزمی کۆمپیوتەردا، کە پێکدێت لە دوو چارەسازی ناوەندی (cpu) یان زیاتر لەگەڵ بیرێکی سەرەکی هاوبەش.

Multitasking

بەمانای سوود وەرگرتنی هاوکات لەبەرنامە جیاوازەکان، لە کۆمپیوتەردا، یان تێرمیناڵە جیاوازەکان لەتۆڕدا (network).

Music

مۆزیك، مۆسیقا، میوزیك.

Mute

بێ دەنگ کردن، وەستاندنی دەنگ.

My computer

کۆمپیوتەرەکەم، مای کۆمپیوتەر، ئامێری کۆمپیوتەری تایبەتی، بەشێکی گرنگی ویندۆزە کە زۆر بەشتی گرنگی وەك (لۆکاڵەکان (Local C:, Local D:/.... و سیدی درایف و فلۆپی درایف و ..... لەخۆ دەگرێت.

واتە دروستکردنی شتێك (ئۆتۆرەن، ...) کە هەموو ئەو شتانە (وێنە، وێنەی جولاو، دەنگ، ...) تێیدا بەشداربێت.

Multiple

جووت.

Multiplex

مالتی پلێکس، کرداری گواستنەوەی زانیارییە لەئامێرە خێراییە نزمە جیاوازەکانی شاراکردنەوە بۆ ئامێرە خێراییە بەرزەکان.

Multiplexing

مۆلتی پلێکسینگ، پەیوەندی هەمەجۆر، پەیوەندی فرە، کرداری گواستنەوەی میکانیکییە لەکۆمەڵەی نامە و پەیامەکانەوە لەیەك کەناڵی پەیوەندییەوە.

Multiprocessing

مەلتی پرۆسێسینگ، چارەسەرکردنی فرە، چەندین چارەسەرکردن، جێبەجێکردنی هەنووکەیی بۆ دوو بەرنامە یان

N

Name

ناو.

Nano

بەشێك لە هەزار ملیۆن، بەشێك لە 10^{-9}

Navigator

بگەڕ، جێبەجێکردن، کەسێك گەڕان ئەنجامبدات.

NC (Network Computer)

کۆمپیوتەری تۆڕی، بەو کۆمپیوتەرانە دەوترێت کە لەتۆڕەکاندا بەکاردەهێنرێت.

NCP (Network Control Program)

بەرنامەی دەست بەسەراگرتن و ڕێکخستنی تۆڕ.

NCS (Network Control station)

وێستگەی دەست بەسەراگرتن و ڕێکخستنی تۆڕ.

NDS (Network Development System)

نەزمی گەشەپێدانی تۆڕ، نەزمی پەرەپێدانی تۆڕ.

NET

نێت، تۆڕ، کورتکراوەی وشەی network. کورتکراوەی وشەی ئینتەرنێتە internet. کورتکراوەی وشەی بەکارهێنانی تۆڕە.

.NET

پاشگرێکە بۆ ئەوماڵپەڕانەی کە تایبەتن بەبواری تۆڕ و شەبەکەوە و کورتکراوەی وشەی تێشۆرکە، کە بەمانای تۆڕ دێت، وەکو:

www.fosta.net

Netiquette

ئادابی ئینتەرنێت.

Net PC

کۆمپیوتەری تۆڕی کەسی.

Netscape

نێتسکەیپ، کۆمپانیایەکی کالیفۆرنیاییە کە لەبواری ئینتەرنێتدا کاردەکات و خاوەنی چەندین بەرهەم هێنان و خزمەتگوزاریە.

Netscape navigator, navigator

پێشاندەری نێتسکەیپ ناڤیگەیتەر.

Network

نێتۆرك، تۆڕ، بەستنەوە و گرێدانی بەکارهێنەرانە پێکەوە بەهۆی ئامێر Device و پارچە ڕەقەکان hardware و بەرنامەکانەوە software، کە بەشێوەیەکی گشتی تۆڕی ناوچەیی LAN و تۆڕی ڕوبەر فراوانمان WAN هەیە.

Network administrator

بەڕێوەبەری تۆڕ.

Network OS

نەزمی کارپێکردنی تۆڕ.

Network software

بەرنامەکانی تۆڕ.

Network structure

پێکهاتەی تۆڕ.

Network topology

تۆپۆلۆجی تۆڕ.

New

تازە، نوێ، لەزۆر بەرنامەدا بەشێوەی دووگمەیەك هەیە کە بۆ کردنەوەی لاپەڕەی تازە (نوێ) بەکاردێت.

Newbie

نیوبی.

.news

هێمایە بۆ کۆمەڵەی هەواڵی.

Newsgroup

کۆمەڵە هەواڵییەکان، گفتوگۆی بەردەوام و هەنگاو بەهەنگاوی نێوان بەکارهێنەرانی ئینتەرنێتە کە لە ڕێگەی نامەی ئەلکترۆنیەوە E-mail بەیەکتری دەگەیەنن.

Next

داهاتوو، دادێ، دوواتر، هەنگاوی دواتر، بڕۆ بۆ هەنگاوی دواتر.

Nickname

ســـــووکە و هـــــەمان کـــــاری کۆمپیوتەری سەرمێز desktop computer دەکات.

Notification area

ناوچەیی چاودێری.

NS (Nano Second)

نانۆ چرکە.

NT (Windows NT)

ویـنـــــــدۆزی NT، نـــــــەزمی کارپێکردنی ویندۆزی ئێن تی.

Nuke

سـڕینەوەی فایلێـك، یـان ڕیزێـك خانــەی ئاسـۆیی، یــان سـیدیەك بەتــەواوی، وەسـتاندنی کردارێـك یان بەرنامەیەك.

Number

ژمارە.

Number, hexadecimal

ژمـارەی هێکسا دیـسیماڵ، ژمـارەی نەزمی شانزەیی.

Number logical

ژمارەی ژیربێژی.

Number octal

ژمارەی هەشتی، ژمارەی ئۆکتاڵ.

نیکنەیم، نازناو، نـاوی خـوازراو، لەقــەب، بــەکارهێنانی ناوێکــە لەلایــەن بەکارهێنەرێکــەوە کــە ناوی خۆی نەبێت.

NL (New line Character)

هێمای دێری نوێ.

NOC (Network Operation Center)

ناوەنــــــــدی کـــــــارپێکردنی (ئیشپێکردنی) تۆڕ.

Noise

تەشـــویش، دەنگـــە دەنـــگ و ژاوەژاو.

Normal

ئاسایی، شێوازی ئاسایی.

Normal font

خەتی ئاسایی، فۆنتی ئاساییف.

Notebook computer

نـــۆت بـــووك، کۆمپیوتـــەری بـچووکی دەسـتی، کۆمپیوتــەری بـچووکی جانتاییــە و بەدەســت هەڵـدەگیرێت و بــەپاتری کــار دەکــات و کێــشی کەمــە و زۆر

Number range

ماوەی ژمارە.

Number serial

ژمارەی زنجیرەیی.

Num Lock key

کلیلی داخستنی تەختە کلیلی ژمارەکـــــان، دووگمـــــەی کوژاندنەوەی (دوگمەی ژمارە و هێما بیرکارییەکان) لای ڕاستی کیبۆردەکەیە.

O

Object

تەن، پێکهاتە.

Octal

ئۆکتاڵ، هەشتی، نەمی هەشتی.

Octal, binary coded

کۆدی دووانی بەنەزمی دووانی.

Octal digit

ژمارە لەنەزمی هەشتیدا، واتە (7،6،5،4،3،2،1،0)

Octal numcral

ژمارەی هەشتی، octal .number

Odd number

ژمارەی تاك، تاك، تاكەكان (1،3،5،7،9،...)، پێچەوانەی جووت، ژمارەیەکە کە بەیەکسانی و بەبێ بوونی ماوە دابەش نابێت بەسەر (2)دا.

Office assistant

یارمەتی دەری ئۆفیس.

Office clipboard

پارێزەری یادگە (بیر)ی تایبەتی بەرنامەکانی ئۆفیسە.

Offline

ئۆف لاین، بەبێ پەیوەندی، بێپەیوەندی، بەو واتایە دێت کە پەیوەندی بەتۆڕەوە پچڕاوە، جا پەیوەندی بێت بەتۆڕی ئینتەرنێتەوە یان هەر تۆڕێکی دیکەی وەکو LAN یان بۆ نموونە پەیوەندی بەبەرنامەکانەوە.

Ok

ئۆکەی، ڕازی بوون، موافیق، باشە.

One-for-one

یەك بۆ یەك.

One-for-one translation

وەرگێڕانی یەك بۆ یەك.

One-to-one

یەك بۆ یەك

Online

ئۆف لاین، پەیوەند، پەیوەند دار، پێچەوانەی offline، بەو مانایە دێت کە پەیوەندی هەیە و نەپچڕاوەو بەردەوامە.

Online help

یارمەتیدانی بەپەلە.

Online state

حاڵەتی پەیوەندی.

Online system

نەزمی گرێدراو و پەیوەندار.

Open

کردنەوە.

Open Doc

تەکنەلۆژیای open doc.

Open-ended

دیاری نەکراو، کۆتایی کراوە، گونجاو بۆ ڕێککردنەوە و دەستکاری کردن بەپێی پێویست.

Open ended system

نەزمی کراوە.

Open file

فایلی کراوە.

Open loop

نەزمی زنجیرەیی (ئەڵقەیی) کراوە.

Open source

بەرنامەی ئازاد، سەرچاوەی کراوە، دەقی کراوە، بەو بەرنامانە دەگوترێت کە کۆدی سەرچاوەییان source code لەبەر دەست بەکارهێنەردایە و هەموو کەسێك دەتوانێت بەحەزی خۆی گۆڕان لەڕووکاری بەرنامەکەدا بکات.

Open system

نەزمی کراوە.

Open University

زانستگە (زانکۆ)ی کراوە، بەو زانکۆیانە دەوترێت کە فێرخواز دەتوانێت لەڕێگەی تۆڕی ئینتەرنێتەوە تیایدا بخوێنێت و بڕوانامە بەدەست بهێنێت بەبێ بوونی هیچ گرفتێك.

Operating software

بەرنامەی کارپێکردن.

Operating system

نەزمی کارپێکردن، سیستەمی ئیشپێکردن.

Operation

کرداری کارپێکردنی زانیاری.

Operation, transfer

کرداری گواستنەوە.

OS operation system

نـــەزمی کـــارپێکردن، سیـــستەمی ئیشپێکردن.

Out device

ئامێری دەرهێنان و وەرگرتنـەوەی زانیاری.

Outline

هێڵـــە دەرەکییـــەکان، ســـنورە دەرەکییەکان.

Outlook express

ئـــــاوتلۆك ئێکسپرێـــــسس، بەرنامەیـــــەکی کۆمپانیـــــای مایکرۆســـۆفتە بـــەکاردێت بـــۆ رێکخـــستن و چـــاککردنی نامـــەی ئەلکترۆنی.

Output

دەرهێنان و وەرگرتنەوەی بەرهەم و ئەنجام.

Outside

لەدەرەوە، دەرەکی.

Outside loops

زنجیرە (ئەڵقە) دەرەکییەکان.

Operation, transmit

کرداری گواستنەوە.

OPM

ژمـــــــارەی کردارەکـــــــان لەچرکەیەکدا.

Optical disk

سیدی، compact disk.

Options

هەڵبژاردنەکان، خیارات.

Or

یان (یان)ی ژیربێـژی، بۆپێکـەوە بەســـــتنی وشـــــە و زاراوە و پێکهاتەکان.

ORACLE

ئۆراکـــڵ، نەزمـــە، بەرنامەیـــە، زمـــانی بەرنامـــە نووســـیە، کۆمپانیایـــــەکی ناســـــراوی کالیفۆرنیاییە.

.org

پاشگری تایبەت بەو ماڵپەرانەی هی رێکخراو کۆمەڵەکانە، کورتکراوەی وشەی رێکخراوە organization.

Oval

هێلکـەیی، لەهێلکەچـوو، شـتێك شـــێوەکەی هێلکـــەیی بێـــت و لەهێلکە بچێت.

P

P PETA

پێتا

P5

چارەسازی P5.

Package

بەرنامەی جێبەجێکردنی گشتی.

P-address

بەشی ناونیشان.

Page

لاپەڕە، لاپەڕەی بیر (یادگە).

Page heading

ناونیشانی لاپەڕە.

Page number

ژمارەیی لاپەڕە.

Page orientation

ئاراستەی لاپەڕە.

Page setup

ڕێکخستن و ئامادەکردنی لاپەڕەکانی دۆکیومێنت بۆ چاپکردن.

Page per minute

لاپەڕە لە دەقیقەیەکدا.

Point

پەینت، وێنەکردن، بۆیاخ کردن، بەرنامەیەکە بەکاردێت بۆ وێنەسازی و وێنەکێشان، یەکێکە لەبەرنامە پاشکۆکانی ویندۆز.

Paint program

بەرنامەی وێنە.

Palette

پالێت، پیشاندانی کۆمەڵێك ڕەنگە لەسەر شاشەی کۆمپیوتەر لەرێگەی یەك پەنجەرەوە، کە بەزۆری لە بەرنامەکانی تایبەت بەوێنەسازی دا هەن، وەکو لە فۆتۆشۆپدا.

Paper

لاپەڕە، پەڕە، پەڕەکاغەز.

Paper size

حەجمی لاپەڕە.

Paper-white

لاپەڕەی سپی.

Paragraph

پەرەگراف، فەقەرە.

Past

دانانەوە، لکاندن، مەبەست لە لکاندن و دانانەوەی شێکی بڕدراو یان لەبەرگیراوەیە.

Past special

دانانەوەی تایبەتی، لکاندن لەجۆری تایبەتی.

Patch

پاچ، پینەکردن، پارچە لێکدان، زنجیرەیەك، ڕوونکردنەوە و زانیارییەکە بەکاردێت بۆ ڕاستکردنەوەی هەڵەکان لەبەرنامەدا، یان گۆڕینی بەرنامە.

Pause

وەستانی کاتی.

Pattern

نەخش.

PB petabyte

پێتا بایت، ملیۆن ملیار بایت.

PCs personal computer

کۆمپیوتەری کەسی، ئەو وشە و زاراوەیە جێگەی ناوەکانی (notebook, laptop, desktop) گرتەوە و بەهەموو

Part

بەش، بەشی بەرنامەیەك.

Part, address

بەشی ناونیشان.

Part classification

پۆلێنکردنی بەشێك.

Partition

پارتیشن، بەش، کەرت، بەشێکی سەرەکی یادگەی ئامێرەکە، بەکرداری دابەشکردنی یادگە و بیری کۆمپیوتەر دەوترێت، کە بەهەر بەشێکی هاردەکە دەوترێت یەك پارتیشن، وەکو پارتیشنەکانی C,D,E,F.

Password

پاسۆرد، وشەی پەڕینەوە، هێمای تێپەڕبوون، هێمای پەڕینەوە، ووشەی نهێنی، وشەیەکە لە پیت یان پیت و ژمارە پێکدێت و بەکاردێت بۆ چوونە ناو داغڵبوونی سیستەمەکان و ماڵپەڕە جیاوازەکان، هێمای پەڕینەوە بەتەواوی نهێنی و کەسییە.

جۆرەکانی دەوتریٚ کۆمپیوتـەری کەسی.

PC card

کارتی کۆمپیوتەری کەسی.

PC-DOS

نـــەزمی مایکرۆسـوٚفت بـــۆ کـــارپێکردنی دیـــسکەکان کـــە تایبـــەت بـــوو بـــەئامێری کۆمپیوتەری بچووك.

PC memory card

کـــارتی یادگـــەی کۆمپیوتـــەری کەسی.

PC/XT

کۆمپیوتەری کەسی PC/XT.

PD public domain

کێڵگە یان مەیدانی گشتی.

PDA personal digital assistant

یارمەتیـدەری ژمـارەیی کەسـی، کۆمپیوتـــــەرێکی بـــــچووکی دەستییە کە بـەپاتری کاردەکات و ئامـانج لـەم ئـامێرە بـچووکە کـاری ئاسـانییە بـۆ بەکارهێنـەر هـــەتاوەکو لـــە هـــەمووکات و شوێنێکدا پێی بێت، لەگەڵ هەموو جۆرەکـانی (PDA)دا قەڵـەمێکی دیجیتـاڵی هەیـە، بـێ مـاوس و کیبـۆردن و بـە دەسـت لێـدانیش کاردەکـات، بۆیـە پێـی دەڵـێن: شاشـەی دەسـت لێـدان Touch screen.

PDF

پی دی ئێف.

Peripheral

کەرەسـتە و ئـامێری ئـاگرنگی لەگـەڵ کۆمپیوتـەر بـەکارهاتوو، لاوەکـی، بەشـێوەیەکی گـشتی ئامێرەکـــانی داغڵکـــردن و وەرگرتنەوەی زانیارییە لە نـەزمی کۆمپیوتـەردا، وەکـو: چـاپکەر printer و سـکانەر scanner و ....

Perl

زمانی پێرڵ.

Personal information manager

بەڕێوەبەری زانیاری کەسی.

Peta

پێتا، ملیۆن ملیار.

Petabyte (PB)

پێتابایت، ملیۆن ملیار بایت.

Photo

وێنە.

Photo CD

تەکنەلۆژیای (فۆتۆ سیدی، photo CD).

Pico

پیکۆ.

Picture

وێنە.

Pie chart

هێڵکاری بەیانی لەسەر شێوەی پارچە بازنەیی.

PILOT

پایلۆت.

PIM

بەڕێوەبەری زانیاری کەسی.

Pixel

پیکسڵ، خاڵێکی بچووک لەوێنەیەکی تەلەفزیۆنی، خانەی وێنە، شاشەی پیشاندانی ڕووناکی دابەش دەبێ بۆ ئاسۆیی و ستوونی کە ئەم ڕیزە ئاسۆیی و ستوونیانە لەخاڵی زۆر زۆر بچووک پێکدێن و ئەو خاڵانە بەپیکسڵ ناو دەبرێن.

Place

شوێن.

Platform

پایە، سەکۆ، مەنەسە، لەبەرکاهێنانی ڕۆژانەدا جۆرێکی کۆمپیوتەر یان بەکارهێنانی نەزمی کارپێکردنە، تەکنەلۆژیای بنچینەیی نەزمی کۆمپیوتەرە.

Play

کارپێکردن، لێدان، ئیش پێکردن.

Plot

هێڵکاری کێشان.

Plotter

پلۆتەر، ئامرازی وێنە، ئامێری وێنە، ئامێرێکە هێڵکاریەکان وێنە دەکێشێ بەئاراستەکردنی کۆمپیوتەر.

Plug-Ins

کاری زیادە، بەرنامەیەکی بچووکە و دەخرێتە پاڵ بەرنامە و بەشی

بەسوود وەرگرتن لە مۆدێم modem لە ڕێگەیەوە پەیوەندی بەئینتەرنێتەوە بکرێت.

POP post office protocol

نوقتە و خاڵی ئامادە، پرۆتۆکۆلی یانەی بەرید و نامەی ئەلکترۆنی، پرۆتۆکۆلی پۆستەخانە.

Port

پۆرت، ڕێڕەو، دەرگا، دەروازە، دەروازەی چوونە ناو و هاتنە دەرەوەی زانیارییەکانە لەکۆمپیوتەردا، وێستگەی گەیاندنی ئامێرە لاوەکییەکان، دەتوانرێت پۆرت بەشێوەی بەرنامە، یان بەشێوەی ئامێر و پارچەی ڕەق بێت.

Portable

گونجاو بۆ هەڵگرتن و گواستنەوە، بەشتێك دەوترێت کە بگونجێت بۆ هەڵگرتن و گواستنەوە بەئاسانترین شێوە و بەسووکی، دیکە بۆنەوەی ئەو بەرنامە و بەشەی تر کاری زیاتر بەئەنجام بگەیەنێت.

PNG portable Network Graphics

فۆرماتێکی تایبەتییە بۆ خەزن کردنی وێنە، فۆرماتێکی فایلە بۆ وێنە کە نەخشە کێشراوە و دروستکراوە بۆ جێگرتنەوەی فۆرماتی GIF.

PNP plug and play

تەکنەلۆژیای گەیاندن و ئیشپێکردن، کۆمەڵێك تایبەتمەندی پێشکەوتووی کۆمپانیای ئنتڵە Intel.

Point

نوقتە، خاڵ، پنت، ڕووبەرێکی زۆر بچووك.

POP point of presence

خاڵ ئامادە، نوقتەی ئامادە، بەمانای ناوچە یان شوێنێکە کە دەتوانرێ بەتۆڕەوە گرێبدرێت و پەیوەندبێت، ئەم توانینە هێڵی تەلەفۆنی بێت کە دەتوانرێت

سەرچاوەی ووزە، ئامێرێکی کارەبایی گۆڕەرە و دەکەوێتە بەشی سەرەوەی پشتەوەی کەیسەکە و کارەبا دەگۆڕێت بۆ فۆڵتی نزم و داواکراو بۆ کارپێکردنی نەزمی کۆمپیوتەر.

PPP point to point protocol

پرۆتۆکۆلی خاڵ بۆ خاڵ.

PPS pulse per second

لێدان لەچرکەیەکدا.

Preview

پیشاندان، پێشەکی پیشاندان.

Primary

یەکەمی، سەرەتایی، دووەمی نیە.

Print

چاپ کردن.

Printer

چاپکەر، پرینتەر، ئامێری چاپکردن، ئامێرێکە هەڵدەستێت بە چاپکردنی زانیارییەکان و خستنە سەرکاغەزی زانیارییەکان و یەکێکە لە ئامێرەکانی وەرگرتنەوەی زانیارییەکان

ئامێری کۆمپیوتەری بچووکە، کە دەتوانرێت بەدەست هەڵبگیرێت و بگوێزرێتەوە لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر.

Portable computer

ئامێری کۆمپیوتەری بچووك کە گونجاوە بۆ ئەوەی لە شوێنێکەوە بیگوێزینەوە بۆ شوێنێکی تر، واتە: بەردەوام لەگەڵمان بێت.

PDD portable document

دۆکۆمێنتی ژمارەیی گوێزراوە .digital

Portable document format

پی دی ئێف PDF.

Port number

ژمارەی دەرگاکان، ژمارەی دەروازەکان.

Position

حاڵەت، شوێن، شێوەی دانان.

Power supply

Problem
کێشە، گرفت.
Processor
پرۆسێسەر، چارەساز، یەکەی کارپێکردنی ناوەندی بەرنامەی کارپێکردن هەڵدەستێت بەڕۆڵی وەرگێڕ و گۆڕینی بەرنامەی نووسراو بەیەکێك لەزمانە ناسراوەکانی وەکو کۆبۆڵ و فۆرتران و ... بۆ زمانی ناوەکی بۆ ئامێری کۆمپیوتەر.
Processor, central
یەکەی کارپێکردنی (چارەسەرکردنی) ناوەندی.
Processor Graphics
چارەسەرسازی وێنەکان.
Processor, Image
چارەسەرسازی وێنە.
Process time
ماوەی کارپێکردن یان چارەسەر کردن.
Program
بەرنامە، بەهەموو ئەو بەرنامانە دەگوترێت کە ڕۆژانە

(output device) و گرنگترین یەکەی دەرهێنانی زانیارییە.
Printer, dot
چاپکەری نوقتەیی (پشتی/خاڵی).
Printer engine
بزوێنەری (ئیشپێکەری) چاپکەر.
Printer, high – speed
چاپکەری خێرایی بەرز.
Printer, Ink – Jet
چاپکەری حبر پرژێن، چاپکەری پرژێنەری حبر.
Printer, matrix
چاپکەری نوقتەیی.
Printer speed
خێرایی چاپکەر.
Print preview
پیشاندانی پێش چاپکردن.
Print screen key
کلیلی چاپکردنی شاشە، دووگمەی وێنەگرتنی سەر ڕووی شاشە.

بەرنامە نووسی ئەمانەن: (BASIC, LISP, Pascal, Fortran, C++, C#, Java, ...)

Programming system
نەزمی بەرنامە سازی، نەزمی بەرنامەنووسی.

Programming tools
ئامرازەکانی بەرنامە نووسی، ئامرازەکانی بەرنامەسازی.

Program name
ناوی بەرنامە.

Program, snapshot
بەرنامەی پیشاندانی خێرا.

Program, source
بەرنامەی سەرچاوە.

Program, standard
بەرنامەی پێوانەیی.

Program, star
بەرنامەی ئەستێرە.

Properties
تایبەتمەندی.

Protect document
ئاسایشی و پارێزگاری دۆکۆمێنت.

Protection

بەکاردەهێنرێن و هاوکات سۆفت وێر software یشیان پێدەوترێت.

Programmer
پرۆگرامساز، بەرنامەساز، دروستکەری بەرنامە، کەسێکە کە نەخشەسازی و نوسین و پشکنین و تاقیکردنەوەی بەرنامەی کۆمپیوتەر ئەنجام دەدات، بەرنامەنووس.

Programming
بەرنامە نووسی، پرۆگرام نووسی، کرداری دروستکردنی بەرنامەیە بۆ چارەسەرکردنی گرفتەکان، بەرنامەسازی.

Programming language
زمانی بەرنامە نووسی، زمانی بەرنامەسازی، دەتوانرێت بەسوود وەرگرتن لەزمانەکانی بەرنامە نووسی بەرنامەی کۆمپیوتەر دروست بکرێت، زمانە جیاوازە تایبەتییەکان

کلیلی گشتی.

Public rights

مافی گشتی.

Pulse

لێدان، شەپۆل، ترپە، لەرەلەر.

PX

ناوەندی ئاڵوگۆڕی تایبەت.

Python

زمانی پیسۆن.

پارێزگاری، ئاسایشی.

Protocol

پرۆتۆکۆل.

PRR pulse repetition rate.

خێرایی دووبارە بوونەوەی لێدانەکان.

PRT production run tape

شریتی جێبەجێکردنی بەرنامە.

Prtsc key

کلیلی چاپکردنی سەر ڕووی شاشە، دووگمەی وێنەگرتنی سەر ڕووی شاشەی کۆمپیوتەر.

Psec

پیکۆ سێکند، پیکۆ چرکە.

PTS program test system

نەزمی پشکنینی بەرنامە.

Public

گشتی.

Public dictionary

پێرستی گشتی، فەهرەستی گشتی.

Public key

شــریتی ئامرازەکانــە و لەســەر تاسـك بـاڕ task bar و هێمـای هەندێك لە بەرنامەکانی لەسەرە.

Quick time

کویك تایم، بەرنامەی کویك تـایم، بەرنامەیەکـە لەنـەزمی ویندۆز و ماکنتۆشـدا بـۆ پیـشاندانی وێنـە وێنــەی جـوڵاو وفـایلی ڤیـدیۆیی بەکاردێت و سوودی لێوەدەگرێـت، بەرنامـــەی پیـــشاندانی فایلـــە ڤیدیۆییەکانـــە لەئینتەرنێتـــدا و یەکێك لەفۆرماتە بنچینەییەکانی کە پشتیوانی دەکرێت لەلایەن ئەم بەرنامەیـەوە و کـاری پێـدەکرێت، فۆرماتی (mov)ە.

Quick Tran

کویـــــك تـــــران، زمـــــانێکی بەرنامەنووســـی تایبەتـــە بـــۆ هەندێك کۆمپیوتەری ئەلکترۆنی.

Q

Quake

کواك، جۆرێك یارییە، یەکێکە لەیارییەکان، ئەمەش ناونیشانی ماڵپەری ئینتەرنێتی یەتی:

www.quqke.com

Quality

کواڵتی، جۆری، نەوعی.

Queue

هێڵـــی چـــاوەڕوانی، پـــۆلی چاوەڕوانی، شوێنی چاوەڕوانی، کۆمـــەڵێك زانیاریيـــە کـــە لەچـاوەڕوانی چارەسـەرکردندان بـــەگوێرەی ڕیزبەنـــدییان، زانیارییـــە یەکەمییـــەکان لـــەدا غڵبوونـــــدا، یەکـــــەمن لەچارەسەرکردنیشدا.

Quick draw

جێبەجێکردنی quick draw.

Quick launch

تایبەتمەندی ڕستەوخۆی هەیە، بۆ هەر شوێنێك تایبەت بەهەڵگرتن و پاراستنی زانیاری لەڕێگەی بەکارهێنانی ئاسۆیی و ستوونی و نووسین یان خوێندنەوەی پێکهاتەی شوێن.

RAMAC

ڕاماك.

RAM card

کارتی ڕام.

RAM disk

دیسکی ڕام.

Random access

گەیاندنی ڕاستەوخۆ یان گەیاندنی هەڕەمەکی.

Random Access memory (RAM)

ڕام، یادگەی گەیاندنی هەڕەمەکی.

Random number

ژمارەیی هەڕەمەکی.

Range

ماوە، نیوانی چەند ئاستێك.

Rapid access

گەیاندنی خێرا، یان هەڕەمەکی.

Rapid – access memory

R

Race

سیباق.

Rack

هەڵگر، پارێزەر، چوارچێوەی کانزایی یان هەڵگر و پارێزەرێکە کە گونجاوە بۆ تیادانانی ئامێر و پارچە ڕەقەکان (hardware device) و بەیەکگەیاندن و کارکردنیان پێکەوە و دانانی پێویستیەکانی سوڕە کارەبایی و سوڕەکانی ئەلکترۆنیەکان وەکو (power supply, amplifiers, ...).

RAD

گەشەپێدانی خێرا بۆ جێبەجێکردن.

RAM

بیری (یادگەی) گەیاندنی هەڕەمەکی، بیرێکە کە

یادگەی گەیاندنی خێرا، بیری گەیاندنی خێرا.

Rapid memory

یاگەی خێرا.

Rate

تیکرا،معەدەل.

Ratio

نسبە، رێژە.

RDB relational Data Base

بنکەی زانیاری پەیوەنیدار.

Read

خوێندنەوە.

Reader

خوێنەرەوە.

Read – only

تەنها بۆ خوێندنەوە.

Read – only memory (ROM)

ڕووم، یادگەی تەنها خوێندنەوە، یادگەی خوێندنەوە بەتەنها.

Read/write

خوێندنەوە/نوسین.

Read – write memory (RWM)

یادگەی خوێندنەوە و نووسین.

Real number

ژمارەی ڕاستی.

Real player

بەرنامەیەکی تایبەتە بەپیشاندان و کارپێکردنی فایلە دەنگی تەسویرییەکان، فۆرماتی ئەو فایلانەی کە ئەم بەرنامەیە پشتیوانی لێدەکات بریتیە لە RM.

Reboot

ریبۆت، بۆ دووبارە دەستپێکردنەوەی (restart) کۆمپیوتەر بە دووبارە پێهەلگرتنەوەی (reloading) نەزمی کارپێکردن دەوترێت reboot.

Recipient

وەرگرتنی پەیام یان ئیمەیل E-mail.

Record

تۆمار.

Recorder

تۆمارکەر، ئامێری تۆمارکەر، ئامێری تۆمارکردن.

Record key

کلیلی تۆمار.

Record length

درێژی تۆمار.

Recycle bin

سەلەی سەرپدراوەکان، تەنەکەخۆڵ.

Redirection

ئاراستەکردنەوە.

Redo

رێدوو، کردن - ەوە، دووبارەکردنەوەی جێبەجێکردن، پێچەوانەی undo.

Reference

سەرچاوە، ناونیشانی مەرج.

Refresh

نوێکردنەوە، تازەکردنەوە، بوژاندنەوە، چالاککردنەوە.

Region

ناوچە.

Regional

ناوچەیی، هەرێم.

Regional address

ناونیشانی هەرێمی، ناونیشانی ناوچەیی.

Reload

پێهەلگرتنەوە، دووبارە هەلگرتنەوە.

Remote

دوور، گرێدراو و پەیوەند بەئامێری سەرەکییەوە بەهۆی هۆکاری گەیاندنەوە.

Remote access

گەیاندنن لەدوورەوە.

Remote communication

گەیاندن لە دوورەوە، پەیوەندییەکان لەدوورەوە.

Remote login

گەیاندن لەدوورەوە، داغلبوون لەدوورەوە.

Remote system

نەزمی دوور.

Remove

سڕینەوە، لابردن، سڕینەوە و لابردنی بەرنامە یان هەر شتێکی تر.

Rename

ناونانەوە، دووبارە ناونان، گۆڕینی ناوێك بەناوێکی تر.

Repair

چاککردنەوە، چاککردن.

Repeat

دووبارە کردنەوە.

Replace

لەجێگەدانان، لەشوێن دانان، گۆڕینی (وشە، زاراوە، پیت و ...)یە بە (وشە ، پیت، و ...)ێکی تر.

Report

ڕاپۆرت، تەقریر.

Resize

بچووککردنەوەی حەجم.

Resolution

ڕوونی وێنە.

Resource

سەرچاوە.

Restart

دەستپێکردنەوە، کارپێکردنەوە، دووبارە ئیشپێکردن، کوژاندنەوە و کارپێکردنەوەی ئامێری کۆمپیوتەرە بەشێوەیەکی خۆیی.

Return

گەڕانەوە.

RF radio frequency

تەرەدوودی ڕادیۆ.

RGB red, green, blue

سوور، سەوز، شین.

RGB monitor

شاشەی RGB.

RH

ناونیشانی تەقریر.

Right

ڕاست.

Right click

کرتەی ڕاست، کلیکی ڕاست.

Ring network

تۆڕی ئەڵقەیی.

Robot

ڕۆبۆت، مرۆڤی ئالی.ئامێرە مرۆڤ

Rollback

ڕەددانەوە، گەڕانەوە بۆ ئاستی پێشوو.

ROM Read Only Memory

یادگەی (بیری) خوێندنەوە، بەتەنها.

Rotate

سوڕاندن، خولانەوە، سوڕانەوە.

Row

ڕۆوسەف، ڕیزەخانەیەکە، کە لەباری ئاسۆیی و بەدوای یەکدا ڕیزکرابن.

RT real – time

کاتی ڕاستی، کاتی تەواو.

RT real – time executive

جێبەجێکردنی ئانی.

Rule

یاسا، قاعیدە.

Ruler

ڕاستە.

Run

جێبەجێکردن، کارپێکردن، بڕوانە Execute.

Run time

کاتی کارپێکردنی بەرنامە، کاتی جێبەجێکردن.

Run – time error

هەڵە لەماوەی جێبەجێکردندا.

Run unit

یەکەی ئیشپێکردن، یەکەی کارپێکردن.

R/W read/write

خوێندنەوە/نووسین.

RWM read/write memory

یادگەی خوێندنەوە و نووسین، یادگەی زیندوو.

RXD

پێشوازیَ کردنی زانیارییەکان.

RZ return – to – zero

گەڕانەوە بۆ سفر.

S

Sample

نموونە، وێنە.

SAS Statistical Analysis System

نەزمی شیکاری ئاماری.

Save

خەزنکردن، هەڵگرتن و پاراستن، شاراکردن.

Save area

ناوچەی خەزنکردن، ڕووبەری خەزنکردن.

Save as…

شارا کردن وەکو، خەزنکردن بەناوێکی نوێوە.

Save as webpage

خەزنکردن وەکو لاپەڕەی وێب.

Save in…

خەزنکردن لە، خەزنکردن لەناو ...دا.

Scan

پشکنین، گەڕان لەڕێگەی بەرنامەیەکەوە بەشوێن شتێکی دیاریکراودا، وەکو گەڕان بەشوێن ڤایرۆسدا لەبەرنامەکانی دژە ڤایرۆسدا.

Scan disk

پشکنین و چاککردنی گرفتەکانی دیسك.

Scanner

سکانەر، ئامێری سکانەر، ئامێرێکی پاشکۆی و لاوەکیە بۆ داغڵکردنی (وێنە و دەستنووس و ...) بۆ ناو ئامێری کۆمپیوتەر بەکاردێت.

Screen

شاشەی پیشاندان.

Screen filter

فلتەری (داپۆشەری/پالیوەری تیشکی) شاشە.

Screen saver

شاشەی وەستاندن، شاشەی پاراستن، وێنەیەك یان نووسراو وێنەیە کە دێتە سەرشاشەی کۆمپیوتەر دوای بەکارنەهێنانی

کۆمپیوتەر بۆماوەیەکی دیاریکراو، وە بەجوڵاندنی دوگمەیەك یان ماوسەکە لەسەر شاشەکە لادەچێت.

Scroll

تێپەڕاندن، تێپەڕکردن.

Scroll bar

شریتی تێپەڕاندن.

SDRAM synchronous dynamic random access memory

ئێس دی ڕام، جۆرێکە لە ڕام.

Search

دۆزینەوە، گەڕان.

Search engine

مۆتۆڕی گەڕان، بزوێنەری گەڕان، یەکێك لەتایبەتمەندیەکانی ئینتەرنێت لایەنی گەڕانە لەماڵپەڕەکانی ئینتەرنێتدا، ئامێری گەڕان، بەرنامەیەکە کە دەگەڕێت لە وشەکانی ڕێبەریدا لەدەقدا یان لەبنکەی زانیارییدا، لەتۆڕی ئینتەرنێتدا، بەرنامەیەکە کە دەگەڕێت لەوشەکانی ڕێبەریدا لەفایلەکان و دەقە ئامادەکانی تۆڕی جیهانی و کۆمەڵە هەواڵیەکاندا، وە بەشکانی تر.

Secondary

ناوەندی، دووەمی.

Second source

سەرچاوەی دووەمی/یارمەتیدەر.

Section

پارچە، مەقتەع، بەش.

Sector

سێکتەر، پارچەیەك لەسیدییەك یان هەرشتێکی تر.

Security

ئاسایشی، ئاسایش، سەلامەتی، دڵنیایی.

Select

هەڵبژاردن، دیاریکردن.

Select all

دیاریکردنی هەمووی، هەڵبژاردنی هەمووی.

Selection

هەڵبژاردن.

Semiconductor

نیمچەگەیەنەر، نیمچەگەیەنەری کارەبایی.

Send

ناردن.

Send to...

ناردنی فایل بۆ ...

Send to front

ناردن بۆ پێشەوە.

Sense

هەست، دەرك پێکردن، هەستپێکردن.

Serial communication

پەیوەندی زنجیرەیی/یەك بەدوایەك، گەیاندنی یەك بەدوایەکی زنجیرەیی

Series

زنجیرە.

Server

سێرڤەر، خزمەتکار، خزمەتگوزار، خزمەتگوزاری، لەتۆڕی ناوچەییدا بەو کۆمپیوتەرەی کە جێبەجێکردنی بەرنامە کارگێڕییەکان و دەست بەسەرداگرتنی گەیاندن بۆ تۆڕەکە و سەرچاوەکانی وەکو چاپکەر printer و دیسک درایف Disk drive و دابینکردنی سەرچاوەکانی دیکە لەتۆڕدا، لەخۆ دەگرێت، دەوترێت سێرڤەر، لەتۆڕی ئینتەرنێتدا تۆڕەکانی تردا، بەرنامە یان کۆمپیوتەرێکە کە وەڵامی فەرمانەکانی بەرنامەی بەکاربەر دەداتەوە.

Set

سێت، کۆمەڵ، کۆمەڵێك شت.

Sets of number

کۆمەڵێك ژمارە.

Set symbol

هێمای کۆمەڵەیەك.

Setting

ئامادەکردن، ڕێکخستن.

Setting on / setting off

کارپێکردن و وەستاندن.

Setup

دابەزاندن و جێگیرکردنی بەرنامە لەسەر کۆمپیوتەر (لەسەر هارد

دیسکی کۆمپیوتەر)، ئامادەکردن، ڕێککردن.

S file

فایلی دەنگی.

Shade

سێبەر، تاریکی، تاریکایی.

Shading

سێبەرەکان، تاریکی یان ڕووناکی پیشاندان لەسەر وێنەکان.

Shadow

سێبەر، تارمایی، تاریککردن.

Shift

شیفت.

Shockwave

نەزمی خزمەتگوزاری مالتیمیدیا.

Short

کورت.

Shortcut

کورتکراوە، کورتکراوەی بڕدراو، نموونەی بەرنامە و فایلەکانە و لەشوێنێکی پێویست دادەنرێت بۆ کارئاسانی و بۆ کورتکردنەوەی هەنگاوەکان.

Shortcut key

کلیلی کورتکراوە، دوگمەی کورتکراوە.

Shortcut menu

کورتە لیست، لیستی کورت کراوە.

Short wave

کورتە شەپۆل، شەپۆلی کورت.

Show

پیشاندان.

Sign

هێمای پۆزەتیف positive یان نەگەتیف negative.

Signal

سیگناڵ، هێما، ئاماژە.

Sign off

هێمای پچڕانی پەیوەندی، هێمای پچڕانی گەیاندن.

Sign on

هێمای کارپێکردن یان گەیاندنی پەیوەندییەکان.

Site

سایت، ماڵپەڕ، شوێن.

Size

حەجم.

Skew

Snapshot

گرتە، دیمەن، لەقتە، تۆمارکردنی هەموو حاڵەتەکانی کۆمپیوتەر لەساتێکی دیاریکراودا، شاراکردن لەبیری (یادگەی) سەرەکیدا بۆ کۆکردنەوەی زانیاری شاشە لەساتێکدا، وێنەی ساتی، وێنەگرتنی ساتەکان لەلاپەڕەی پیشاندان یان شاشەدا.

Soft ware

بەرنامە، بەرنامەی کارپێکردنی نەزم و بەرنامەی جێبەجێکردن و بەرنامەی وەرگێڕان و گۆڕین و یاساکانی بەکارهێنانی کۆمپیوتەری ژمارەیی دەگرێتەوە.

Soft ware bus

گوێزەرەوەی بەرنامە.

Soft ware, communications

بەرنامەی پەیوەندییەکان، بەرنامەی گەیاندن.

Soft ware engineering

ئەندازیاری بەرنامە، ئەندازیاری بەرنامەسازی.

بەلابردن، لابەلاکردن، خوارکردن، لارکردن، بەزۆری لەبەرنامەکانی وێنەسازیدا بەشێوەی چەندین فەرمانی جیاواز هەیە و دەبینرێت.

Skuzzy

سکەزی.

Slice

جۆرێکی تایبەتی چپە chip.

SLIP

پرۆتۆکۆلی گەیاندنی ئینتەرنێت بەهۆی هێڵی زنجیرەییەوە.

Slot

سلۆت.

Slow memory

یادگەی خاو.

Smiley

پێکەنیناوی، هەست و سۆز بزوێن و زەردەخەنە.

Smiley face

ڕووخساری پێکەنیناوی.

AMTP

پرۆتۆکۆلی گواستنەوەی بەریدی ئاسان.

Sort

پۆلێنکردن و جیاکردنەوە بەگوێرەی پێویستی، فەرز، ڕێککردن، ڕێکخستن، هاوپۆل کردن.

Sorter

کەسێکە یان بەرنامەیەکە یان ئامێرێکە، کە هەڵدەستێت بە هاوپۆل کردن و ڕێکخستن و جیاکردنەوە و ڕیزکردنی زانیارییەکان.

SOS

سەرەتای دەق.

Sound card

کارتی دەنگ، جۆرێکە لەجۆرەکانی بۆردی فراوان کردنی بەکارهێنان لە کۆمپیوتەری کەسیدا.

Sound clip

پارچەی دەنگی.

Sound recorder

تۆمارکەری دەنگ، دەنگ تۆمارکەر، بەرنامەیەکە بەکاردێت بۆ تۆمارکردنی دەنگ و یەکێکە لەبەرنامە پاشکۆکان.

Source

سەرچاوە.

Source code

کۆدی سەرچاوە، کۆدە (دەستوورە) بنچینەییەکانی بەرنامەنووسی بەرنامەیە (software)، زانیاری بەرنامەی نووسراو بەزمانی سەرچاوە.

Source computer

کۆمپیوتەری سەرچاوە.

Source data

زانیاری سەرچاوەیی، زانیاری سەرچاوە.

Source machine

ئامێری سەرچاوە.

Source program

بەرنامەی سەرچاوەیی، بەرنامەی ئەسڵی.

Space

بۆشایی.

Spam

سپام، پەیامی ئەلکترۆنی ناپێویست و داوانەکراو و نەویستراو و نێردراوە بۆ کۆمەڵێکی زۆر لەخەڵك لەیەککاتدا، وە بەگشتی پەیامی بازرگانیە.

Speaker

بڵندگۆ، موکەبەرە، سپیکەر.

Special

تایبەتی.

Speech

قسەکردن، خوتبە.

Spelling

ڕێزمانی ئیملائی، ڕێنووس و شێوەکانی نووسین.

Spider

جاڵجاڵۆکە، جاڵجاڵۆکەیی، لەجاڵجاڵۆکە چوو.

Split

بەش، دابەشکردنی فایل یان خشتە بۆ دووبەش، بەپێچەوانەی بەیەککردن merge.

Spread sheet

لەوحەی خشتەیی.

Spreadsheet program

بەرنامەی خشتەیی.

SQL

زمانی (ئێس کیو ئێل).

SRAM

ڕامی جێگیر و نەگۆڕاو.

SSL secure socket layer

چینی سۆکێتەکانی ئاسایشی.

Standard

پێوانەیی، پێوانە.

Stand by

ئامادە، ئامادەیە بۆئەوەی هەرکاتێك بمانەوێت کاری پێبکەین، واتە: داگیرساوە و حازرە.

Star network

تۆڕی ئەستێرەیی.

Star program

بەرنامەی ئەستێرە.

Start

دەستپێکردن، خستنەکار، کەوتنەکار.

Start menu

لیستی دەستپێکردن، لیستی گرنگییەکان، ئەو لیستەیە کە بەکلیك کردن لەسەر دوگمەی start دەکرێتەوە و لیستێکە هەموو بەرنامە و بەشە گرنگەکانی ئامێرەکەی لەخۆگرتووە و بەهۆیەوە دەتوانین بیان کەینەوە و بەکاریان بهێنین.

Startup

لیستی لاوەکییە و کۆمەڵێك بەرنامە لەخۆ دەگرێت و ئەم بەرنامانە بەشێوەیەکی خۆیی دەست بەکارکردن دەکەن لەگەڵ داگیرساندنی کۆمپیوتەردا.

Status bar

شریتی زانیارییەکان، شریتی هەنووکەیی.

Step

هەنگاو، پلە، پلەیەکە لەچارەسەرکردنی بەرنامەنووسیدا، قوناغ.

Step – by – step

پلە بەپلە، هەنگاو بەهەنگاو.

Step, job

پلەی کار، هەنگاوی کار، قۆناغی کار.

Step name

ناوی هەنگاو یان قۆناغ.

Stop

وەستان، وەستاندن.

Storage

کۆگا، گەنجینە، خستنە گەنجینە، شاراکردن.

Strike through

هێڵێکە بەناوەڕاستی نووسیندا دەکێشرێت.

Structure

پێکهاتە، ڕێکخستن و ڕێککردنی دانەکان یان بەشەکان بۆ یەك بەش یان یەك شێوە.

STX

سەرەتای دەق.

Style

مۆدێل، شێوازی بەرنامەساز بۆ نووسینی بەرنامە.

Submenu

....، بەرزکردنەوەی ئاستی دێڕەکان.

Supply

جێبەجێکردن پێش جێگیرکردن، واتە: ئەو کارەی دەیکەین جێبەجێ دەبێت و پیشان دەدرێت پێش ئەوەی کارەکە بەتەواوی جێگیر بکەین، واتە: بۆ مەبەستی ڕازی بوون و ڕازی نەبوون کارەکەمان پیشان دەدەین و جێبەجێی دەکەین، بەلام دەتوانین جێگیری نەکەین و بیگۆڕین بەکارێك یان شتێکی تر

Surf

ئامادەی پیشاندانی زانیاری و ئامادەکراو و دابینکراو لەتۆڕی ئینتەرنێتدا، پیشاندانی زانیارییە کۆکراوەکان لەتۆڕی ئینتەرنێتدا.

Surface

ڕوو، ڕووکار.

Switch

سویچ، کلیلی کارەبایی، کلیلی گۆڕەر.

Symbol

لیستی فەرعی، کورتە لیست، بەو لیستە کورت و بچووکانە دەوترێت کە پەیوەستە بەیەکێك لەبەش و دووگمەکانی لیستێکی تر.

Subscript

هێماکانی ژێرە، نیشانەکانی ژێرە، هێنانەخوارەوە و کەم کردنەوە لەئاستی دێڕەکان، ئەو هێمایانەی کە لەژێرەوەی پیتێك یان وشەیەکدا دەنوسرێت، وەکو CO_2 ژمارە 2 بووە بەژێرەی پیتی ئۆ O.

Subsystem

نەزمی فەرعی.

Subtraction

لێدەرکردن.

Sum

کۆ، سەرجەم، سەرجەمی گشتی.

Superscript

هێمای سەرە، توان، نووسینی هێما و ژمارە و پیتەکان لەسەر پیتی تر، وەکو س^2 ، ص

هێما، ڕەمز.

Symbol font

فۆنتی هێمایی.خەتی هێمایی.

Syntax

سینتاکس، یاسای زمان، دەستووری زمان یان بنەماکانی یەك زمانی بەرنامەنووسی.

Syntax error

هەڵەی زمان.

Sysadmin

بەڕێوەبەری نەزم.

Sysop

کارپێکەری نەزم.

System

نەزم، سیستەم.

System board

لەوحەی نەزم.

System data bus

گوێزەرەوەی زانیاری نەزم.

System design

نەخشەسازی نەزم.

System engineering

ئەندازیاری نەزم.

System error

هەڵەی نەزم.

System file

فایلی نەزم.

System font

فۆنتی نەزم.

System language

زمانی نەزم.

System operating

نەزمی کارپێکردن.

System software

بەرنامەی نەزم، بەرنامەی سیستەم.

System software type

جۆرەکانی بەرنامەی نەزم.

System program

بەرنامەی نەزم.

System programming

بەرنامەنووسی نەزم، بەرنامەسازی نەزم.

System, step – by – step

نەزم هەنگاو بەهەنگاو.

System unit

یەکەی نەزم.

ئامانج، نیشانە، هەدەف.

Task

گرنگی، گرنگ، کار، ئەرك.

Taskbar

تاسك بار، شریتی گرنگییەکان و مەبەستەکان، شریتێکە لەسەر ڕووی شاشەی ویندۆز دەردەکەوێت و دووگمەی (start) و چەند دوگمە و بەشی دیکەی لەسەرە.

Task manager

بەڕێوەبەری فرمان، بەڕێوەبەرایەتی ئەرك، بەڕێوەبردنی گرنگییەکان.

Task pane

تاسك پان، تابلۆی گرنگییەکان.

TB terabyte

تێرا بایت.

TCAMP telecommunication access method

شێواز و ڕێگەی گەیاندن لە دوورەوە.

TCP transmission control protocol

T

T tera

تێرا.

Tab

تاب.

Table

خشتە.

Table of content

پێکهاتە و ناوەڕۆکی خشتە.

Tabular data

پیشاندانی خشتەی زانیارییەکان.

Talk

بەرنامەی تالك.

Tape

شریت.

Tape density

چڕی شریت.

Tape drive

بزوێنەری شریت، کارپێکەری شریت.

Target

پرۆتۆکۆلی دەست بەسەراگرتنی گەیاندن و گواستنەوە.

TCP/IP

پرۆتۆکۆلی ئینتەرنێت و پرۆتۆکۆلی دەست بەسەراگرتنی گەیاندن و گواستنەوە، پرۆتۆکۆلی گەشەپێدانە لە پێناو پەیوەندی نێوان کۆمپیوتەرەکاندا.

Technical author

نووسەی تەکنیکی، دانەری تەکنیکی.

Technique

تەقەنیە، تەکنیك.

Technological innovation

تازەکردنەوە یان داهێنانی تەکنەلۆژی.

Technology

تەکنەلۆژی، زانستی جێبەجێکردن، زانستی تەکنەلۆژی تەکنەلۆژیا.

Telecommute

گەیاندنی بنوایەر

Telecommuting

کارکردن لەدوورەوە.

Teleconference

کۆنفرانس لەدوورەوە، کۆبوونەوە لەدوورەوە، مەبەست لەکۆبوونەوەی کۆمەڵێك کەسە لەچەندین شوێنی جیاوازەوە بەهۆی هۆیەکانی گەیاندن و پەیوەندییەوە لەیەککاتدا و بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ.

Telecopy unit

یەکەی لەبەرگرتنەوە لەدوورەوە.

Telecopy

فاکس.

Telegraph

تەلەگراف، نەزمی گەیاندن و پەیوەندییەکانە بۆ ناردنی پیت و ژمارەکان بەبەکارهێنانی کۆدی هێماکان.

Telephone

تەلەفۆن.

Telephone line

هێڵی تەلەفۆن، کەناڵی پەیوەندی و گەیاندن.

Telephone network

تۆری تەلەفۆنات، تۆری هێڵەکای تەلەفۆن.

Telephony

تەکنەلۆژیای تەلەفۆن.

Telnet

تێل نێت، پرۆتۆکۆلی تێل نێت.

Template

قاڵب.

Temporary storage

هەڵگرتن و پاراستنی (خەزن)ی کاتی، کۆگەی کاتی.

Tera

تێرا.

Terabyte

تێرابایت، یەکەی زانیارییە کە یەکسانە بەترلیۆن بایت، ئەم یەکەی پێوانەیە بەکاردێت بۆ کاری هەڵگرتن و پاراستنی زانیارییە فراوانی بەرزەکان.

Test

تاقیکردنەوە، هەڵسەنگاندن، ئەزموون.

Text

دەق، دەقی نامەو پەیام.

Text boundaries

سنوورەکانی دەق.

Text box

سندوقی دەق.

Text direction

ئاراستەی دەق.

Text – to – speech

لەنووسینەوە بۆ دەنگ و قسەکردن.

Text – to – speech technology (TST)

تەکنەلۆژیای دەق بۆ قسە.

TFT display

شاشە لەجۆری TFT.

Thesaurus

فەرهەنگ، فەرهەنگ کۆکەرەوە، کۆگەی وشە و زاراوە و دەستەواژە.

Thumbnail

وێنەی بچووك، وێنەی بچووککراو، پیشاندانی وێنە بەبچووکی.

Time

کات.

Time, actual
کاتی تەواو، کاتی ڕاستەقینە.
Time, add
کاتی کۆکردنەوە.
Time, add – subtract
کاتی کۆکردنەوە و لێدەرکردن.
Time clock
کاتی کارکردن، کاتی تۆمارکردن.
Time multiplication
کاتی لێکدان (زەرب).
Title bar
شریتی ناونیشان.
To:
بـــۆ:....، لەنامـــە و پـــەیامی ئـــــەلکترۆنی و هەنـــــدێك بەرنامەشدا، ئەو هێمایەیە کە ناونیشانی ئیمەیلی ئەو کەسەی لەبەردەمدا دەنووسین کە پەیام و نامەکەی بۆ دەنێرین.
Tool bar
شریتی ئامرازەکان.
Tool box
سندوقی ئامرازەکان.
Tools
ئامرازەکـــــان، ئامێرەکـــــان، هۆکارەکان.
Topology
تۆپۆلۆجی.
Topology, hierarchical
تۆپۆلۆجی هەرەمی.
Topology, network
تۆپۆلۆجی تۆڕ.
TOS tape operating system
نـــەزمی کـــارپێکردنی شـــریتی موگناتیسی.
Tower
تاوەر، بورج.
Track
تراك.
Transfer
گواستنەوە، گۆڕین، گۆڕینەوە.
Transform
گۆڕین.
Transistor
ترانزستەر.
Translate
وەرگێڕان.
Translator

وەرگێڕ.

Transmission

گەیاندن، پێگەیاندن، ناردن.

Turn off

کوژاندنەوە، کوژانەوە، داخستن.

Type

جۆر، نەوع.

Type size

حەجمی خەت.

Type style

شێوازی خەت.

Type writer

ئامێری تابیعە.

Typing

تـــایپین، پیتـــچنین، پیتلێـــدانی وشـــەکانە بـــەهۆی تەختـــەکلیل (کیبۆرد)ەوە.

U

UC letters upper case letters

پیتەکان گەورە (capital)بن.

UCSD

زمانی (یو سی ئێس دی).

UI user interface

ڕووکاری بەکارهێنەر.

UMAC

یوماك.

Uncompress

کردنـــــەوەی پەســـــتێنراو، کردنـــەوەی پەســتان، گێڕانـەوەی فـایلی پەســتێنراو بــۆ شــێوەی بنـــچینەیی خـــۆی و پـــێش پەستانەکەی.

Unconditional

بـــەبێ مـــەرج، بـــەبێ هـــیچ مەرجێك.

Unconditional transfer

گواستنەوەی بێ مەرج.

Undefined

دیـاری نـەکراو، سـنوور بـۆ دیـاری نەکراو.

Under construction

لـەژێر دروست کردنـدایـە، لـەژێر دارشـتندایە، لـەژێر بنیاتنانـدایـە، لــــــەژێر نوێکردنــــــەوە و دارشتنەوەدایە.

Under line

هێڵی ژێـرەوە، هێـڵ بـەژێراهێنان، دانانی هێڵ (خەت) بۆ ژێری دێڕە نووسینەکان و وشەکان.

Under score

هێمـای _ کـە بـە (shift + -) دەکرێت.

Undo

پاشــگەزبوونەوە، گەڕانـــەوە بـــۆ هـــەنگاوی پـــێش دوایـــن کـــار، هەڵوەشاندنەوەی فەرمانێك.

Uninstall

پەشیمان بوونەوە لەجێگیرکردن و دابەزاندنی بەرنامە و لابردنەوە و سڕینەوەیەتی.

Uninterruptible power

وزەی کارەبایی بەردەوام (بێ پچڕان).

Unit

یەکە.

Unit, arithmetic

یەکەی حساب.

UNIVAC-1

یونیڤاك – 1.

Universal

گشتی.

Universal serial bus

گوێزەرەوەی زنجیرەی گشتی.

UNIX

یونیکس.

Unzip

کردنەوەی فایلی پەستێنراو و گێڕانەوەی بۆ ئاست و شێوەی پێش پەستانەکەی.

Update

نوێکردنەوە، تازەکردنەوە، چالاککردنەوە، دروستکردنی گۆڕان.

Upgrade

بەزرکردنەوە بۆ پلەیەك یان ئاستێکی بەرز، بەرزکردنەوە و زیادکردنی توانای جێبەجێکردنی کۆمپیوتەر یان نەزمی کارپێکردن.

Upload

ئەپلۆود، گواستنەوەی زانیاری لەنەزمی بەکارهێنەرەوە بۆ ئامێری کۆمپیوتەری دوور، واتە: بۆ کۆمپیوتەرێکی تر، دابەزاندنی فایل زانیارییەکانە بۆ نو ماڵپەڕی ئینتەرنێت.

Upper case

پیتەگەورەکان، پیتەکانی زمانی ئینگلیزی و لاتینی کە بەشێوەی گەورە (کەپیتەڵ – capital) بنووسرێت.

UPS uninterruptible power supply

سەرچاوەی ووزەی نەپچڕاو (بەردەوام)، یو پی ئێس.

Up time

کاتی کار یان چارەسەرکردن، پێچەوانەی کاتی وەستان بەهۆی کاری گرفتێکی هونەرییەوە.

URL uniform resource locator

ناونیشانی ماڵپەڕ site لەتۆڕی جیهانی ئینتەرنێتدا، هەموو ناونیشانی ماڵپەڕێك لە URL ناودەبرێت، کە لەچەند بەشێك پێکدێت وەکو Http//, www کە بەمانای تۆڕی ڕووبەر فراوان/جاڵجاڵۆکەیی جیهانی دێت، و ناوی ماڵپەڕە (domain name) و پاشگری (.org, .net, وەکو .it,..) ئەم ناونیشانانەی خوارەوە:

www.kurdistannet.org
www.kurdlinx.com
www.dengekan.com

Usable

گونجاوە بۆ بەکارهێنان.

USB universal serial bus

گـوێزەرەوەی زنجیرەیـی گـشتی، بەکاردێت بۆ گەیاندن و گرێدانی ئـامێر و بەشـە دەرکەییـە لاوەکییـەکان بـەهۆی (USB)یـەوە، بـەم خۆیـەوە گرێدان و پەیوەندی نەزم گونجاوە بەزیاتر لە (127) ئامێر و بەشی لاوەکیـەوە، وەکـو: (سـیدی ڕووم درایڤی دەرەکی، چاپکەر، سکانەر، کامێرا،...)

Usec

مایکرۆ چرکە.

Usenet

تۆڕی یوس نێت.

User

یـوزەر، بەکارهێنـەر، بەکەسـێك دەوترێت کە لەسـەر کۆمپیوتـەری کەسـی کاردەکـات و سـودی لێوەردەگرێـت بـۆ کـارە تایبـەتی و گشتیەکانی، بەکاربەر.

User account number

ژمارەی حسابی بەکارهێنەر.

User agent (UA)

بریکاری بەکارهێنەر، لەجیاتی بەکاربەر.

User group

گروهی بەکارهێنەر.

User guide

ڕێبەری بەکارهێنەر.

User name

ناوی بەکارهێنەر.

User number

ژمارەی بەکارهێنەر، ژمارەی بەکارهێنراو.

UUCP

بەرنامەی UUCP.

V

Vacuum tube

ڤاکیوم تیوب.

Value

نرخ، قیمەت.

Value, absolute

نرخی ڕەها.

Variable

گۆڕاو.

VBA visual basic for application

زمـــانی (ڤیـــژوەڵ بەیـــسك)ی تایبەت بەجێبەجێکردن.

VDE voice data entry

داغڵکردنی زانیاری دەنگی.

Verb

فرمان، کار.

Version

نەوە، نوسخە، ڤێرژن.

VF voice frequency

تـــەرەدودی دەنگـــی، دووبـــارە بوونەوەی (لەرەلەری) دەنگی.

Video

ڤیدیۆ.

Video card

ڤیدیۆکارد، کارتی ڤیدیۆیی.

Video conference

کۆنفرانـسی ڤیـدیۆیی، پەیوەنـدی نێـوان دوو یـان چـەند کەسـێکە لەڕێگـــەی تـــۆڕی کۆمپیوتـــەری (ئینتەرنێتی)یـەوە، کـەدەتوانرێت دەنگ و ڕەنگی یەکتری ببینرێت.

Video disk

دیسکی ڤیدیۆیی.

Video display

پیشاندەری ڤیدیۆیی.

Video display unit

یەکەی پیشاندانی ڤیدیۆ.

Video driver

کارپێکەری ڤیدیۆ.

Video game

یاری ڤیدیۆیی.

Video graph

ڤیدیۆگراف.

Video memory

یادگەی (بیری) ڤیدیۆ.

Videophone

تەلەفۆنی ڤیدیۆیی.

View

پیشاندان، نیشاندان.

Viewer

پیشاندەر، نیشاندەر.

Virtual

ڕووکەشی، گریمانەیی، بەڕاستی، تەواو، ڕووکەشی وێنەی ڕەها یان ڕاستی.

Virtual memory

بیری گریمان کاری، بیری (یادگەی) گریمانەیی، بیری ڕووکەش، میمۆرییەکە وادەردەکەوێت کە یادگەیەکی گەورەیە، بەڵام لەڕاستیدا دابەش بووە لەنێوان بیری ناوەکی و یەکە پارمەتیدەرەکانی هەڵگرتن و پاراستنی زانیاری.

Virus

ڤایرۆس، بەشێکە لەکۆدی بەرنامەیەك کە خۆی کۆپی دەکات بێ ئەوەی ڕووخسەت لەبەکارهێنەر وەربگرێت، واتە: بێ پرسی بەکارهێنەر دێتە ناو ئامێری کۆمپیوتەر و زۆرجار زیان بەکۆمپیوتەر دەگەیەنێت. بێگوومان ڤایرۆسەکان جۆریان زۆرە و بەگوێرەی جۆرەکەشیان کاری تایبەتی ئەنجام دەدەن لەسەر ئامێری کۆمپیوتەرەکە و هەندێکیان زیانی گەورە بەکۆمپیوتەر دەگەیەنن و هەندێکیان کەمتر.

Visual

بینینی، دیداری، لەبەرچاو، بەرچاوی.

Visual basic

زمانی ڤیژوەڵ بەیسك، بەرنامەی ڤیژوەڵ بەیسك، بەرنامەی نووسینی فرمان و کارەکانی ڤیژوەڵ بەیسك.

Visual C++

زمانی visual C++.

Visual J++

زمانی visual J++.

Voice data entry (VDE)

داغڵکردنی زانیاری دەنگی.

Voice development system

نەزمی گەشەپێدانی دەنگ.

Voice mail

نامەی دەنگی، پەیامی دەنگی.

Voice modem

مۆدێمی دەنگی.

Voice – net

تۆری دەنگی.

Voice unit (VU)

یەکەی دەنگی.

Volume

بـڕی دەنـگ، حـەجمی دەنـگ، حەجم،قەبارەی دەنگ.

Volume unit

یەکەی بڕی دەنگ.

VON

دەنگ لەسەر تۆڕ.

Von Neumann, Jom

جـۆن فـۆن نیومـان (1903 – 1957).

VRAM

فیدیۆ ڕام.

VU voice unit

یەکەی دەنگ.

W

W World Wide Web

تۆڕی گەیاندنی جیهانی.

W3

ناوی خوازراوی تۆڕی پەیوەندی جیهانییە.

Wait

چاوەڕوانی.

Wait time

کاتی چاوەڕوانی.

Wallet PC

کۆمپیوتەری دەستی بچووك.

Wallpaper

کاغەزی لەدیواردان، ئەو کاغەزەی لەدیوار دەگیرێت، وێنەیەکی ئامادەیە لەباکگراوەندا.

WAN wide area network

تۆڕی فراوان، تۆڕی ڕووبەر فراوان.

Warning

ئاگاداری، ئاگادار کردنەوە.

Watt

وات.

Wav

فۆرماتی فایلی دەنگی، شێوەی فایلی دەنگی.

Wave

شەپۆل.

Wave, sky

شەپۆلی ئاسمانی.

Web

وێب، دەقی تۆڕی جیهانی بۆ پەیوەندییەکان، ناونیشان کە بەزۆری بە (www) نیشان دەدرێت و دەست پێدەکات، وێب سایت، لاپەڕەی وێب.

Web address

ناونیشانی وێب، بڕوانە URL.

Web browser

نمایشکەری وێب، پیشاندەری وێب.

Web development

گەشەپێدانی وێب.

Web directory

فەهرەستی وێب سایت، لیستی ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێت، کە ڕیزبەندی ناونیشانی ماڵپەڕەکە و کورتەیەك لەبارەی هەر ماڵپەڕێکەوە لەخۆ دەگرێت.

Web index

ڕێبەری وێب.

Web master

بەرپرسی وێب.

Web mistress

بەرپرسیارێتی وێب.

Web page

لاپەڕەی وێب.

Web phone

تەلەفۆنی وێب.

Web site

ماڵپەڕ، ماڵپەڕی ئینتەرنێت.

Web TV

شاشەی وێب، تەلەفزیۆنی وێب.

Webzine

گۆڤاری وێب.

Whiteboard

وایت بۆرد، تەختەی نووسین، تەختەڕەش.

White box

سندوقی سپی.

Whole

هەموو، تەواو.

Whole document

هەموو دۆکۆمێنتەکە، هەموو فایلەکە.

Whole number

ژمارەی تەواو.

Wide area network

تۆڕی فراوان، تۆڕی ڕووبەر فراوان.

Windows

ویندۆز، نەزمی کارپێکەری کۆمپیوتەرە، کە لەلایەن کۆمپانیای مایکرۆسۆفتەوە نەخشەی بۆکێشراوە و دروستکراوە، یەکێکە لەباشترین نەزمەکانی کارپێکردن کە هەتا ئێستا دروستکراون، زۆناسراوە و زۆرترین بەکارهێنەری لەجیهاندا کاری پێدەکات، باوترین نووسخەی ئەم بەرنامەیە لەئێستادا ویندۆزی ئێکس پی و ویندۆزی ڤیستایە.

Word

وشە، وشەی کۆمپیوتەر.

Word, computer

وشەی کۆمپیوتەر.

Word half

نیوەی وشە.

Word length

درێژی وشە.

Word pad

ۆردپاد، بەرنامەیەکە بەکاردێت بۆ نووسینی نامە و پەیام و دەقەکان و یەکێکە لەبەرنامە پاشکۆکانی ویندۆز.

Word processing

چارەسەرکردنی وشە، لەسەر ڕووی شاشەی کۆمپیوتەردا پیتچنی و چاککردنی و پیشاندان و گۆڕانکارییە لەنووسیندا بەهۆی بەرنامەیەکی تایبەت بەنووسینەوە، وەکو بەرنامەی مایکرۆسۆفت ۆرد.

Work book

پەرتوکی کار.

Work, serial

Windows messenger

ویندۆز مێسنجەر، ماسنجەر، بەرنامەیە وەکو پەیامبەر وەهایە و بۆ گفتوگۆی زیندوو و ڕاستەوخۆ بەشێوەی دەنگ یان نووسین یان دەنگ و ڕەنگ لەگەڵ کەسانی دیکە بەکاردێت بەهۆی ئینتەرنێتەوە.

Windows NT

ویندۆزی ئێن تی.

Wing windows game

یاری ویندۆز.

Wire board

بۆردی وایەر.

Wireless

بێ وایەر.

Wireless LAN

تۆڕی ناوچەیی بێ وایەر.

Wizard

چارەسەرکەر کۆمەڵێك کرداری یەك بەدوای یەکە بۆ ئەنجامدانی زۆر کاری گرنگ بەشێوەیەکی ئاسان لەبەرنامەکاندا بەکاردێت.

ئینتەرنێت، تۆڕێکە کەتیایدا کۆمپیوتەری بەکارهێنەر گەیەنراوە و گرێدراوە بەکۆمپیوتەرەکانی جیهانەوە.

کاری زنجیرەیی، زنجیرە کار، کرداری زنجیرەیی.

World Wide Web

تۆڕی وێبی جیهانی.

Worm

وۆرم، کرم، بەرنامەیەکە، کە بەخێراییەکی زۆر گەشە دەکات و بڵاو دەبێتەوە بەهۆی پەیوەندی ئینتەرنێتی و تۆڕەکانەوە، بەخێراییەکی زۆر دەچێتە ناو کۆمپیوتەرەکانی تۆڕەکانەوە و دەتوانرێت بۆکاری سیخوڕی سودی لێوەربگیرێت.

WP world processing

چارەسەرکردنی دەق.

WPM world per minute

ژمارەی وشەکان لەچرکەیەکدا.

WRAM

ویندۆز ڕام.

Www

تۆڕی پەیوەندی جیهانی، تۆڕی گەیاندنی جیهانی، تۆڕی فراوانی جیهانی، تۆڕی جیهانی

X

X.75

ئێکس 75.

XMODEM

پرۆتۆکـۆلی گواسـتنەوەی فایلـە نادڵنیاکـان بـۆ کۆمپیوتـەری کەسی PCs.

X modem – CRC

مۆدێمی CRC.

XML extensible markup language

زمانی ئێکس ئێم ئێل.

XMT

گواستنەوە.

XOR

Exclusive ئێکسکلوسف ئۆر or.

X – Y display

پیشاندان لەجۆری x – y.

X – Y matrix

ڕیزکراوی x – y.

Xy recorder

تۆمارکەری xy.

Y

Yahoo!

یاهوا، خزمەتگوزاری یاهوو، یەکێکە لەماڵپەڕە پڕخزمەتگوزارییەکانی جیهانی ئینتەرنێت، کەچەندین خزمەتگوزاری وەکو (مۆتۆڕی گەڕان/سێرچ، دروستکردنی سایت، ویبلۆگ، ئیمەیڵ، ئاوهەوا، ڕیکلام، یاری، ...) لەخۆ دەگرێت، ئەمەش ناونیشانی ماڵپەڕەکەیە.

www.yahoo.com

Yahoo mail

ئیمەیڵی یاهوو.

Yahoo messenger

یاهوو ماسنجەر.

Yan off list

لیستی یانۆف.

Year book

ڕێبەری ساڵانە.

Yellow pages

لاپەڕە زەردەکان، پەڕە زەردەکان.

Yotta

یۆتا.

بزوێنەری دیسکی زیپ.

Z modem

مۆدێمی زێد.

Zone

ناوچە.

Zoom

زووم، گەورەکردن، و بچووککردنەوە.

Z

Z 80

پرۆسێسەری زێد 80.

ZD net

تۆڕی ZD.

Zero

سفر.

Zeta

زێتا.

Zip

زیپ، مەبەست لەزیپکردن کەمکردنەوەی کێش و قورسایی فایل و وێنەکانە بۆئەوەی بتوانین بەئاسانی بەهۆی نامەی ئەلکترۆنیەوە بینێرین، یاخود بۆئەوەی شوێنێکی کەم داگیر بکات، جا لەناو کۆمپیوتەردابێت یان لەماڵپەڕەکانی ئینتەرنێتدا، یان لەسەر سیدی و فلاش میمۆری و فلۆپی.

Zip driver

بەرهەمە چاپکراوەکانی دانەر:

1-ڕێبەری سایتە کوردییەکان 2004

2-فێربوونی بەکارهێنانی ئینتەرنێت

3-فۆتۆشۆپ سی ئێس.

4-ویندۆز ئێکس پی 2006

5-فێربوونی بەکارهێنانی کۆمپیوتەر.

6-کۆراڵ درۆو ئیکس سری.

7-فۆتۆشۆپ هەشت و نۆ.

8-ڕێبەری ماڵپەڕە جیهانییەکان.

9-فەرهەنگی زاراوەکانی ئینتەرنێت و چات.

10-ڕێبەری ماڵپەڕە کوردییەکان 2008

11-ینسایکلۆپیدیای ئینتەرنێت.

12-فێربوونی بەکارهێنانی کۆمپیوتەر 2009.

13-فەرهەنگی کۆمپیوتەر 2009.

14-فۆتۆشۆپ گەلەری 2009.

15-ئینتەرنێت 2009.

16-بەرنامەکانی کۆمپیوتەر 2009.

17-دەرکردنی 7 ژمارەی گۆڤاری زامـوا نێت ،کە سەرنووسەری بووم.

17-گۆشەی فەرهەنگی کۆمپیوتەر لە ڕۆژنامەی ئاسۆ -پاشکۆی ئاسی ئایتی 2007 بۆ ماوەی یەك ساڵ.

18-بڵاوکردنەوەی دەیان توێژینەوەو وتاری زانستی و ئەدەبی لە بڵاوکراوەکانی ناوخۆی وڵات و دەرەوەی وڵات و ماڵپەڕەکان دا.